

ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยใน
อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

นางทองใบ อินวิเชียร

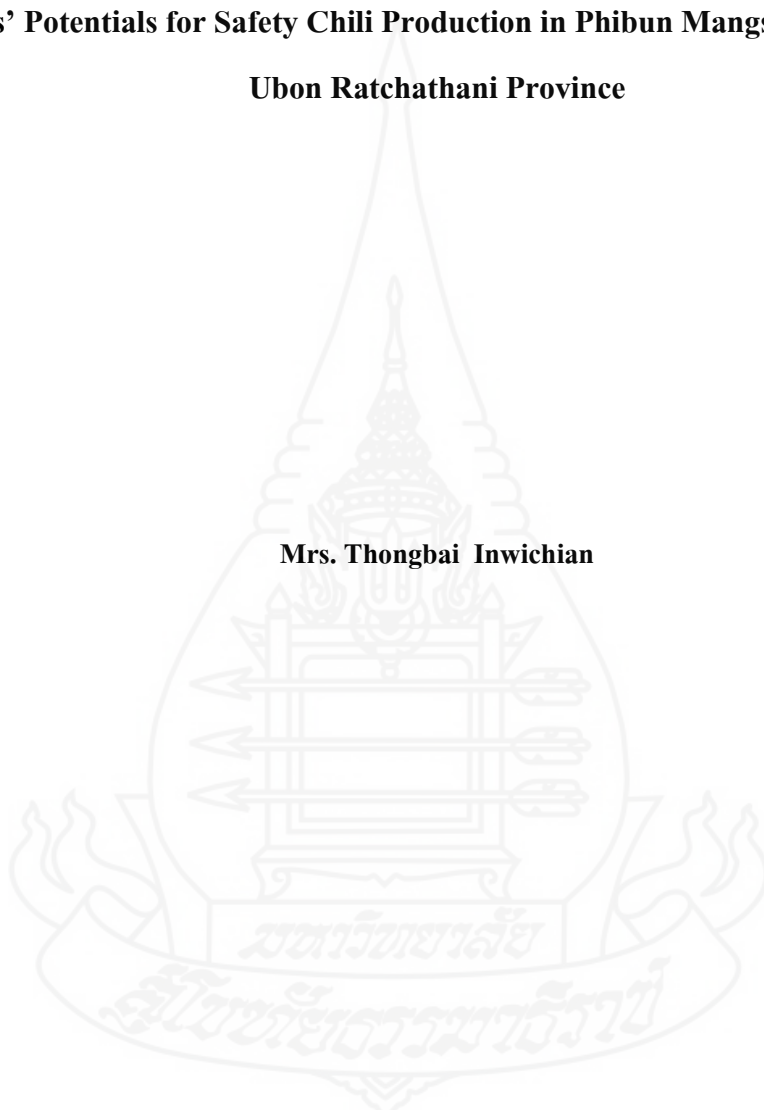

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2555

**Farmers' Potentials for Safety Chili Production in Phibun Mangsahan District of
Ubun Ratchathani Province**

Mrs. Thongbai Inwichian

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย ในอำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี
ชื่อและนามสกุล นางทองใบ อินวิเชียร
แขนงวิชา ส่งเสริมการเกษตร
สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. สุพันธ์ สีสังข์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยระคง

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ วชิรพร โอพารกนก)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุพันธ์ สีสังข์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยระคง)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพล)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก วิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ สีสังข์ รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต โยชะคง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมและอาจารย์วัชรินทร์ โอฬารกนก ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอน ตลอดจนตรวจแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆจนวิทยานิพนธ์สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่งขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน นายสรายุทธ สีนารอด นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ นางสุภาภรณ์ ครองยุดิและเพื่อนนักศึกษาที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจซึ่งกันและกันตลอดมา รวมถึงเกษตรกรผู้ปลูกพริกในอำเภอพิบูลมังสาหารที่ได้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ซึ่งเป็นประโยชน์มากกับการวิจัย โดยเฉพาะนายกมล อินวิเชียร ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่ คุณพ่อ คุณแม่ พี่สาว และคณะครู อาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ต่างๆ ให้แก่ผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มการศึกษา จนถึงการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนเกษตรกรผู้ปลูกพริกในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ทองใบ อินวิเชียร

มิถุนายน 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
บริบทอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี	7
แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพ	11
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้การปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย	13
ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	32
นโยบายคุณภาพพริกของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	35
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูล	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	61
ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกพริก.....	61
ตอนที่ 2 ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย	72
ตอนที่ 3 การปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมี ในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย.....	82
ตอนที่ 4 ปัญหาของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย.....	87
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
สรุปการวิจัย	91
อภิปรายผล	94
ข้อเสนอแนะ	99
บรรณานุกรม	102
ภาคผนวก	106
แบบสัมภาษณ์	107
ประวัติผู้วิจัย	118

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	พื้นที่ถือครองทางด้านการเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี..... 9
ตารางที่ 2.2	ปริมาณเป็นร้อยละของสารให้ความเผ็ดแต่ละชนิดในพริก 17
ตารางที่ 2.3	การใช้สารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช 34
ตารางที่ 3.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกพริก 57
ตารางที่ 4.1	ข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกร..... 62
ตารางที่ 4.2	ข้อมูลครัวเรือนเกษตรกร..... 63
ตารางที่ 4.3	บทบาททางสังคมและการตัดสินใจของเกษตรกร..... 64
ตารางที่ 4.4	แรงงานในการปลูกพริกของเกษตรกร..... 65
ตารางที่ 4.5	พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร..... 67
ตารางที่ 4.6	รายได้ของครัวเรือนเกษตรกร..... 68
ตารางที่ 4.7	พื้นที่ปลูกพริกของเกษตรกร..... 70
ตารางที่ 4.8	การใช้พันธุ์พริกของเกษตรกร..... 71
ตารางที่ 4.9	การลงทุนปลูกพริกของเกษตรกร..... 72
ตารางที่ 4.10	การปลูกพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัย..... 73
ตารางที่ 4.11	การดูแลรักษาพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัย..... 76
ตารางที่ 4.12	การเก็บเกี่ยวและบันทึกข้อมูล..... 79
ตารางที่ 4.13	การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพริกของเกษตรกร..... 82
ตารางที่ 4.14	การเตรียมตัวของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมี..... 83
ตารางที่ 4.15	วิธีการปฏิบัติของเกษตรกรในการใช้สารเคมี..... 84
ตารางที่ 4.16	การปฏิบัติตนของเกษตรกรหลังจากการใช้สารเคมี..... 86
ตารางที่ 4.17	การเก็บพริกหลังจากการพ่นสารเคมีของเกษตรกร..... 87
ตารางที่ 4.18	ปัญหาของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย..... 88

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 4

ชื่อวิทยานิพนธ์ ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในอำเภอพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย นางทองใบ อินวิเชียร รหัสนักศึกษา 2549000913

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. สุพันธ์ สีสังข์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. สมจิต โยระคง

ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา (1) สภาพทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกพริก (2) ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย (3) การปฏิบัติในการใช้สารเคมีในการปลูกพริกของเกษตรกร และ (4) ปัญหาในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยของเกษตรกร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือเกษตรกรผู้ปลูกพริกในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 108 รายจากเกษตรกรผู้ปลูกพริกทั้งหมด 351 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรผู้ปลูกพริกร้อยละ 63.0 เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 43.88 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 51.85 สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.84 คน มีประสบการณ์ในการปลูกพริกเฉลี่ย 4.89 ปี แรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.53 คน จ้างแรงงานปลูกพริกเฉลี่ย 3.44 คน พื้นที่การเกษตรเฉลี่ย 17.04 ไร่เป็นของตนเองเฉลี่ย 14.72 ไร่ เช่าพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 2.39 ไร่ มีพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย 2.19 ไร่ ใช้ต้นทุนในการปลูกพริกเฉลี่ย 7,636.02 บาท/ไร่ มีรายได้จากการเกษตรเฉลี่ย 105,746.30 บาท/ไร่ ส่วนใหญ่ใช้ทุนตนเองในการปลูกพริก (2) สิ่งจูงใจให้เกษตรกรปลูกคือรายได้ดีและเป็นการเพิ่มรายได้หลังฤดูการทำนา ศักยภาพในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีศักยภาพในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (3) ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานในการใช้สารเคมีในระดับมาก (4) ปัญหาในการปลูกพริก พบว่า เกษตรกรกึ่งหนึ่งมีปัญหาด้านราคาพริกตกต่ำและขาดแรงงานในช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิต มีข้อเสนอแนะว่า เกษตรกรควรรหาความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพริกโดยประสานขอรับความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รัฐควรให้การสนับสนุนในเรื่อง การควบคุมราคาปัจจัยการผลิต ควบคุมราคาพริกให้เหมาะสมกับคุณภาพ และจัดตลาดกลางรับซื้อผลผลิตโดยมีเจ้าหน้าที่รัฐดูแล

คำสำคัญ : การปลูกพริก การผลิตเกษตรปลอดภัย จังหวัดอุบลราชธานี

Thesis title: Farmers' Potentials for Safety Chili Production in Phibun Mangsahan District of Ubon Ratchathani Province

Researcher: Mrs.Thongbai Inwichien; **ID:** 2549000913;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development)

Thesis advisors: (1) Dr. Sunan Seesang, Associate Professor; (2) Dr. Somchit Yotakhong, Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

This research aimed to study as follows: (1) socio-economic characteristics of farmers, (2) farmers' potentials in safety chili production, (3) farmers' practices in using chemical substances for chili production, and (4) problems of farmers in safety chili production.

The data were obtained from 180 samples of the total 351 farmers who planted chilies in Phibun Mangsahan District, Ubon Ratchathani Province by using an interviewed questionnaire. Frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and ranking were utilized for data analysis by using computerized program.

The findings showed that (1) the majority of farmers were female accounted for 63.0 percent with an average age of 43.8 years, and 51.85 percent graduated from primary school. They had an average household number of 4.84 persons and experienced in chili production for an average of 4.89 years. The average numbers of household labor and paid labor were 2.53 persons and 3.44 persons. The farmers had farming area with an average of 17.04 rai per family, 2.39 rai of their owns and 2.39 rai rental. The average chili planting area was 2.19 rai. The average cost of investment was 7,636.02 baht/rai and an average return was 105,746.30 baht/rai. Most of them used their own budget for chili production. (2) Good return of chili production and additional income of family after rice harvesting were the farmers' motivation. Furthermore, farmers had high potentials in chili production. (3) The majority of farmers had knowledge in chemical utilization at high level. (4) A half of farmers had problems in low chili price and insufficient labor for harvesting. They suggested that farmers should acquire knowledge in chili pest controls by communicating with government agencies. The government should support farmers by controlling agricultural supply prices and set up chili price appropriated with quality. Hence, The chili market operated by the government should be established.

Keywords: Chili production, Safety agricultural production, Ubon Ratchathani Province

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายการผลิตเกษตรที่ปลอดภัย เพื่อให้อาหารที่ผลิตและบริโภคภายในประเทศมีความปลอดภัยได้มาตรฐานทัดเทียมสากล นำไปสู่การมีสุขภาพดีถ้วนหน้าของประชาชนประกอบกับการมุ่งเน้นที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลก เป็นผู้นำด้านการเกษตรในการผลิตอาหารป้อนสู่ตลาดโลก ผลผลิตเกษตรจาก ไร่ นา ของเกษตรกรซึ่งเป็นจุดเริ่มแรกของห่วงโซ่อาหารจึงต้องมีความปลอดภัยก่อนการส่งมอบให้แก่ ผู้รับซื้อ เพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรงหรือเพื่อนำไปส่งออก ตลอดจนเพื่อนำไปเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเกษตร กระทั่งเกษตรกรและสหกรณ์ ได้กำหนดกลยุทธ์หลักระดับชาติให้มีการส่งเสริมการผลิต และแปรรูปสินค้าเกษตร ตามระบบความปลอดภัยอาหาร (Food safety) มีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตร การส่งเสริมการปลูกพืชที่ให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ตามที่ตลาดต้องการในสถานการณ์ที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญต่อการบริโภคที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพอนามัย ซึ่งเป็นกระแสที่กระจายไปทั้งในและต่างประเทศ โดยเน้นสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐาน คุณภาพ สักยภาพ และโอกาสทางการตลาดสูง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2549: 1-2)

ขณะเดียวกันการปลูกพืชที่ผ่านมา อุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งในการปลูกพืชคือ โรค และศัตรูพืช ที่ทำให้ผลผลิตลดลงทั้งปริมาณและคุณภาพ การป้องกันกำจัดโรคโดยสารเคมีเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง ซึ่งเกษตรกรมุ่งเน้นการผลิตเชิงปริมาณ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบ ที่มีต่อผู้บริโภค สังคม และ สิ่งแวดล้อม เกษตรกรจำนวนไม่น้อย มีการใช้สารเคมีอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้ผลผลิตพืชที่ได้ ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ก่อให้เกิดจุดอ่อน ในด้านการค้า ปริมาณการส่งออกค่อนข้างมี จำนวนจำกัด และประสบปัญหาอยู่เป็นประจำ ทำให้มีผลกระทบกับการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรเองในทุกระดับ

จังหวัดอุบลราชธานี มีการส่งเสริมการปลูกพืชในพื้นที่ 20 อำเภอ เกษตรกรจำนวน 11,043 คน พื้นที่ปลูก 10,562 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 2,078 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตรวม 21,124 ตัน(สด) คิดเป็นมูลค่าประมาณ 600 ล้านบาท พันธุ์ที่ใช้ปลูกส่วนใหญ่ พริกพันธุ์หัวเรือ (สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี, 2554 ข.) ซึ่งจะเห็นได้ว่าพริกเป็นพืชเศรษฐกิจท้องถิ่นที่สำคัญของจังหวัด

อุบลราชธานี ปลูกกระจายเกือบทุกอำเภอและปลูกในสภาพพื้นที่แตกต่างกัน

อำเภอพิบูลมังสาหารมีเกษตรกรผู้ปลูกพริกจำนวน 351 รายมีพื้นที่ปลูกพริกประมาณ 710 ไร่ผลผลิตเฉลี่ย 1,600 กิโลกรัมต่อไร่(ผลสด)มูลค่าประมาณ 30 ล้านบาท (สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร,2554: 1) ซึ่งปัจจุบันมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในพริกกันอย่างแพร่หลาย ในขณะที่ผลผลิตพริกยังไม่ปลอดภัยต่อตัวเกษตรกรและผู้บริโภคเกี่ยวกับสารเคมีตกค้าง ถึงแม้ว่าภาครัฐจะมีนโยบายในด้านของการผลิตพืชผลทางการเกษตรให้มีคุณภาพ และความปลอดภัย แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีการใช้สารเคมีโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคและตัวเกษตรกรเอง

ดังนั้นหากมีการศึกษาศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริก จะทำให้เราทราบว่าเกษตรกร มีขั้นตอนการปลูกพริกอย่างไร และมีปัญหาในการผลิตอย่างไร ซึ่งผลที่ได้จะนำไปเสนอต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และพัฒนาศักยภาพในการปลูกพริกของเกษตรกรให้เกิดประสิทธิภาพรวมทั้งเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนหรือกำหนดนโยบายในการปลูกพริกให้สอดคล้องกับปัญหา และสถานการณ์จริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเกษตรโดยนำไปใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการปลูกพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัย และปรับปรุงวิธีการปลูกพริกให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ปลูกพริกในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี และเกิดประโยชน์สูงสุด ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกพริกในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

2.2 เพื่อศึกษาศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

2.3 เพื่อศึกษาการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย ในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย ในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย ในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการศึกษาศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย เกี่ยวกับสภาพทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกพริก ความรู้เกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยของเกษตรกร ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการปลูกพริกของเกษตรกร ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัย ในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 สภาพทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

3.1.1 ปัจจัยด้านสังคม คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกพริก การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเปิดรับข่าวสาร และการประสานงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

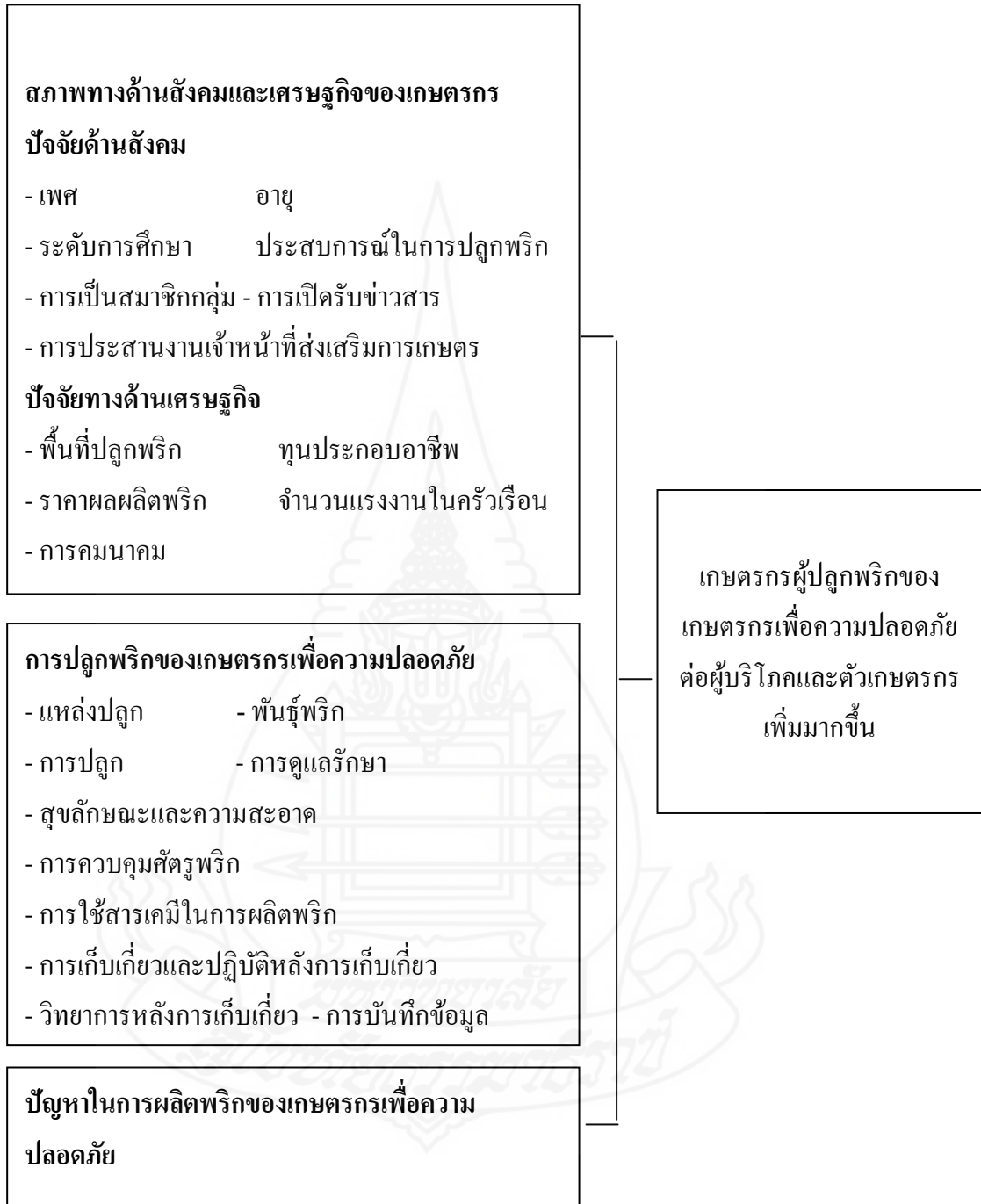
3.1.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ คือ พื้นที่ปลูกพริก ทุนประกอบอาชีพ ราคาผลผลิตพริก จำนวนแรงงานในครัวเรือน และการคมนาคม

3.2 การปลูกพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัย

คือ แหล่งปลูก พันธุ์พริก การปลูก การดูแลรักษา สุขลักษณะและความสะอาด การควบคุมศัตรูพริก การใช้สารเคมีในการผลิตพริก การเก็บเกี่ยวและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและการบันทึกข้อมูล

3.3 ปัญหาในการผลิตพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัย

ซึ่งมีกรอบแนวคิดเกี่ยวกับวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย ในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 รูปแบบจำลองกรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยใน
อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

4.1 บุคคล การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการศึกษากับเกษตรกรผู้ปลูกพริกของ อำเภอ
พิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

4.2 เนื้อหา การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย
ในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

4.3 เวลา ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกพริก
ระหว่าง เดือน ธันวาคม 2555 – กุมภาพันธ์ 2556

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยได้กำหนดศัพท์ที่ใช้ในวัตถุประสงค์เฉพาะด้านศักยภาพของเกษตรกร
ในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย ดังนี้

5.1 ศักยภาพ หมายถึง ความพร้อมของสิ่งต่างๆที่จะแสดงผลอำนาจหรือ
ความสามารถในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้เกิดการพัฒนาและบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

5.2 พริก หมายถึง ผักในตระกูล Solanacea มีชื่อสามัญว่า Chili ชื่อวิทยาศาสตร์
Capsicum frutescens L. ในที่นี้หมายถึงพริกพันธุ์ที่ปลูกใน อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัด
อุบลราชธานี มีสองสายพันธุ์ คือพริกพันธุ์หัวเรือ พริกพันธุ์จินดา

5.3 การปลูกพริก หมายถึง ขั้นตอนตั้งแต่การเตรียมพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ การเตรียมดิน การ
ปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การตลาดและการบันทึกข้อมูล

5.4 การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช หมายถึง การปฏิบัติของเกษตรกรที่ถูกต้อง
ตามหลักวิชาการ

5.5 ศัตรูพริก หมายถึง สิ่งมีชีวิตได้แก่ แมลงศัตรูพืช โรคพืช วัชพืช และสัตว์ศัตรูพืชที่
เป็นสาเหตุทำให้พริกเสียหาย

5.6 ระยะเวลาในการปลูกพริก หมายถึง ระยะเวลาในหนึ่งฤดูกาลของการปลูกพริก ใน
อำเภอพิบูลมังสาหาร คือช่วงเดือนพฤศจิกายน 2554 – กรกฎาคม 2555

5.7 จำนวนแรงงานในครัวเรือน หมายถึง จำนวนแรงงานในครอบครัวที่ใช้ในการปลูกพริก

5.8 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หมายถึง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของหน่วยงานราชการ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

5.9 พริกปลอดภัย หมายถึง ผลผลิตพริกที่ไม่มีสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชตกค้างอยู่ หรือมีตกค้างอยู่ไม่เกินระดับมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้

5.10 Good Agricultural Practice : GAP หมายถึง กระบวนการผลิตที่ทำให้ได้ผลผลิตทางการเกษตร มีความปลอดภัยและคุณภาพ เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค มีความปลอดภัยปราศจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ที่ตกค้างในผลผลิต ความปลอดภัยจากสารจุลินทรีย์และโลหะหนัก ที่ก่อให้เกิดโรคต่อคน สัตว์และพืช ซึ่งกระบวนการผลิตตามระบบเกษตรดีที่เหมาะสมมีข้อกำหนดที่ต้องปฏิบัติเริ่มตั้งแต่ การคัดเลือกแหล่งปลูก พันธุ์ การปลูก การดูแลรักษา การควบคุมศัตรูพริก การเก็บเกี่ยวผลผลิต วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว และการบันทึกข้อมูล เพื่อให้เป็นไปตามระบบมาตรฐานสินค้าเกษตร

5.11 การปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย หมายถึง กระบวนการตั้งแต่การเตรียมพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว จนได้ผลผลิตพริกที่ปลอดภัย ปราศจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ที่ตกค้างในผลผลิตพริก และไม่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย นับว่ามีความสำคัญมากเนื่องจากพริกเป็นพืชที่มีความสำคัญในชีวิตประจำวันสามารถส่งเป็นสินค้าออกทำรายได้ให้กับประเทศได้มากมาย และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้ประโยชน์ดังนี้

6.1 เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานด้านเศรษฐกิจและสังคม สภาพการปลูกพริกตลอดจนปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรผู้ปลูกพริกในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

6.2 เพื่อใช้ในการวางแผนการปลูกพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัย และเกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

6.3 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานขององค์ความรู้ใหม่ในการทำงานส่งเสริมการเกษตรกับเกษตรกรผู้ปลูกพริก

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย ในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้สำหรับการกำหนดกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี ตัวแปรของการศึกษา รวมทั้งการกำหนดประเด็นคำถามในการสร้างเครื่องมือ การรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

1. บริบทอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี
2. แนวคิดที่เกี่ยวกับศักยภาพ
3. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้การปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย
4. ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช
5. นโยบายคุณภาพพริกของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

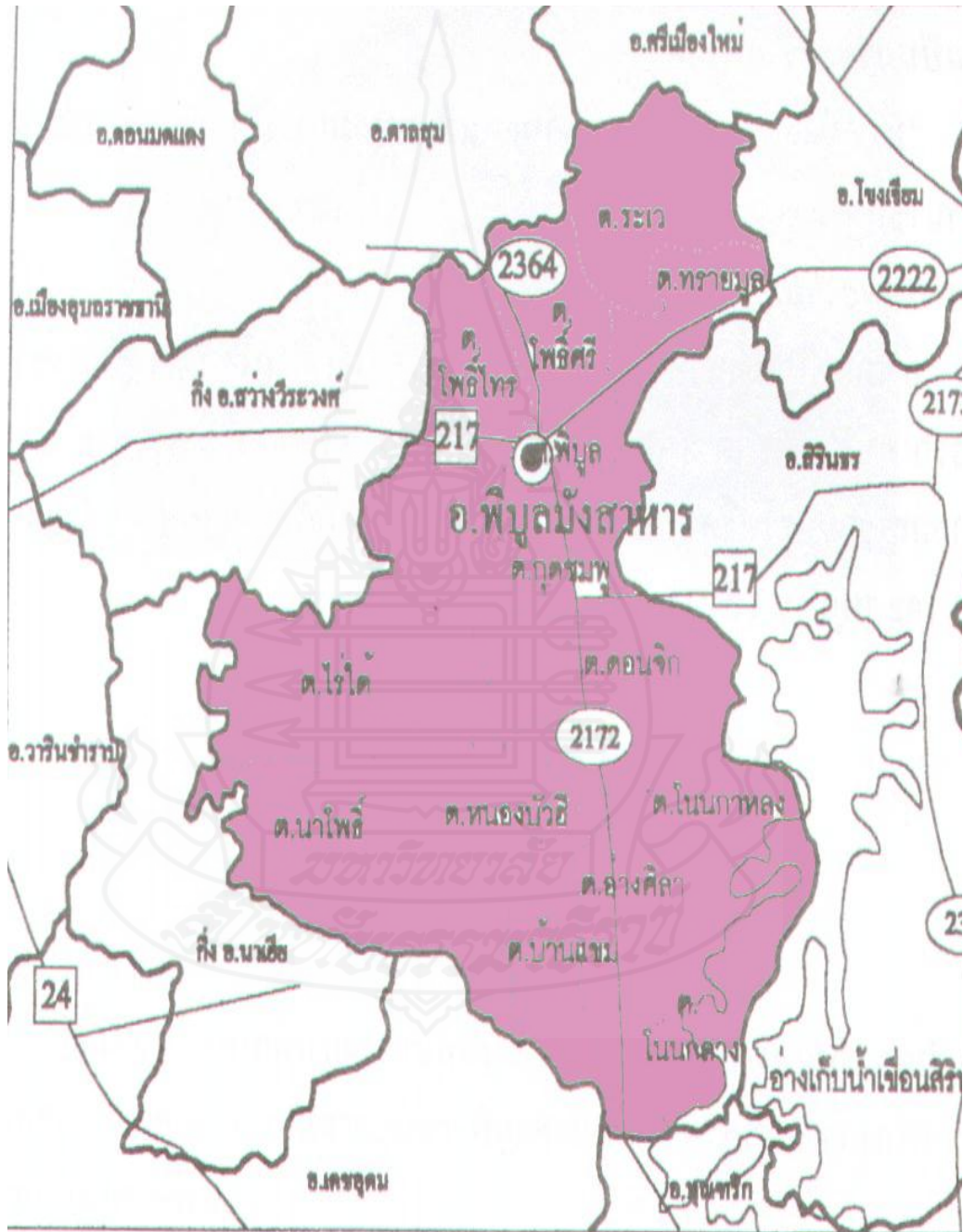
แผนพัฒนาการเกษตร 3 ปี (2553-2555: 1-3)ให้รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ไว้ดังนี้

คำขวัญจังหวัดอุบลราชธานี “เมืองดอกบัวงาม แม่น้ำสองสี มีปลาแซบหลาย หาดทรายแก่งหิน ถิ่นไทยนักปราชญ์ ทวยราษฎร์ใฝ่ธรรม งามล้ำเทียนพรรษา ผาแต้มก่อนประวัติศาสตร์”

คำขวัญอำเภอพิบูลมังสาหาร “พิบูลมังสาหาร พระปรมาภิไธยล้ำค่า มหาสงกรานต์ต์แก่งสะพือ เลื่องลือเมืองฆ้อง ถิ่นทองกักษาหาร งามตระการวัดภูเขาก้าว”

อำเภอพิบูลมังสาหารตั้งอยู่ทางตอนกลาง ก่อนไปทางทิศตะวันออกของจังหวัดห่างจากตัวจังหวัดอุบลราชธานี 45 กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางคมนาคมทางหลวงหมายเลข 217 สายอุบลราชธานี-ช่องเม็ก ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ 691 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอตาลสุ่ม อำเภอศรีเมืองใหม่ และอำเภอโขงเจียม
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอสิรินคร
 ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบუნทริก อำเภอเดชอุดม และอำเภอนาเขี้ยว
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอสว่างวีระวงศ์ และอำเภอนาเขี้ยว

ที่มา : http://www.ubonratchathani.go.th/map-aumper/phibun_mangsahan.html

อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี มีเนื้อที่ประมาณ 1,280 ตารางกิโลเมตร
ความหนาแน่น 100.96 คน/ตร.กม. แบ่งออกตามพื้นที่ถือครองด้านการเกษตร ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 พื้นที่ถือครองด้านการเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ที่	ตำบล	พื้นที่ ทั้งหมด (ไร่)	พื้นที่ถือครองด้านการเกษตร(ไร่)				รวม
			ที่นา	ที่ไร่	ไม้ผล ไม้ยืนต้น	พืชผัก	
1	พิบูล	-	-	-	-	-	-
2	กุดชมภู	40,761	19,547	0	236	301	20,084
3	ดอนจิก	68,785	41,109	0	472	509	42,090
4	ทรายมูล	25,852	15,239	0	698	215	16,151
5	นาโพธิ์	66,271	27,178	1,657	1,524	822	31,181
6	โนนกลาง	45,866	23,139	0	550	605	24,295
7	โพธิ์ไทร	56,909	32,871	1,213	1,537	740	36,360
8	โพธิ์ศรี	37,524	21,479	0	488	519	22,486
9	ระเว	47,817	25,888	861	1,339	0	28,088
10	ไร่ใต้	66,350	39,286	1,455	796	1,427	42,963
11	หนองบัวฮี	51,474	48,669	0	1,287	0	49,956
12	อ่างศิลา	65,755	27,852	237	0	0	28,089
13	โนนกาหลง	29,232	15,516	0	1,228	684	17,428
14	บ้านเขม	30,282	21,538	0	1,302	73	22,913
รวม		632,833	359,311	5,423	11,457	5,895	382,086

ที่มา : ข้อมูลพื้นที่การเกษตรสำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร (2554: 6)

อำเภอพิบูลมังสาหาร มีลักษณะทางภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน มี 3 ฤดู

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเดือนมิถุนายน

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ถึงเดือนตุลาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์

อำเภอพิบูลมังสาหาร มีแหล่งน้ำที่สำคัญ ประกอบด้วย

1) แม่น้ำมูล ไหลผ่านตำบลโพธิ์ศรี ตำบลโพธิ์ไทร ตำบลพิบูล และตำบลทรายมูล โดยไหลไปรวมกับแม่น้ำโขงที่อำเภอโขงเจียม

2) เขื่อนสิรินธร ใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรในพื้นที่ตำบลโนนกลาง ตำบลโนนกาหลง ตำบลอ่างศิลา ตำบลคอนจิก ตำบลหนองบัวฮี ตำบลนาโพธิ์

3) ลำโดมใหญ่ เป็นลำน้ำธรรมชาติไหลผ่านตำบลนาโพธิ์ ตำบลไร่ใต้ ตำบลโพธิ์ไทร และหนองบัวฮี

4) ห้วยกว้าง เป็นลำห้วยธรรมชาติไหลผ่านตำบลกุดชมภู ตำบลคอนจิก ตำบลหนองบัวฮี ตำบลบ้านเขม

5) ห้วยไผ่ เป็นลำห้วยธรรมชาติไหลผ่านตำบลพิบูล และตำบลกุดชมภู

6) ห้วยชะโด เป็นลำห้วยธรรมชาติไหลผ่านตำบลคอนจิกและตำบลโนนกลาง อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี แยกการปกครองออกเป็นการปกครองส่วนภูมิภาคและการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 14 ตำบล 180 หมู่บ้าน ได้แก่

1) ตำบลพิบูล	
2) ตำบลกุดชมภู	จำนวน 19 หมู่บ้าน
3) ตำบลคอนจิก	จำนวน 23 หมู่บ้าน
4) ตำบลทรายมูล	จำนวน 10 หมู่บ้าน
5) ตำบลนาโพธิ์	จำนวน 11 หมู่บ้าน
6) ตำบลโนนกลาง	จำนวน 12 หมู่บ้าน
7) ตำบลโพธิ์ไทร	จำนวน 19 หมู่บ้าน
8) ตำบลโพธิ์ศรี	จำนวน 14 หมู่บ้าน
9) ตำบลระเว	จำนวน 12 หมู่บ้าน
10) ตำบลไร่ใต้	จำนวน 15 หมู่บ้าน
11) ตำบลหนองบัวฮี	จำนวน 16 หมู่บ้าน
12) ตำบลอ่างศิลา	จำนวน 12 หมู่บ้าน
13) ตำบลโนนกาหลง	จำนวน 9 หมู่บ้าน
14) ตำบลบ้านเขม	จำนวน 8 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 15 แห่ง ได้แก่

- 1) เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร ครอบคลุมพื้นที่ตำบลพิบูลทั้งตำบล
- 2) เทศบาลตำบลอ่างศิลา ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลอ่างศิลา
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลกุดชมภู ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลกุดชมภู
- 4) องค์การบริหารส่วนตำบลคอนจิก ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลคอนจิก
- 5) องค์การบริหารส่วนตำบลทรายมูล ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลทรายมูล
- 6) องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลนาโพธิ์
- 7) องค์การบริหารส่วนตำบลโนนกลาง ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลโนนกลาง
- 8) องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ไทร ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลโพธิ์ไทร
- 9) องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ศรี ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลโพธิ์ศรี
- 10) องค์การบริหารส่วนตำบลระเว ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลระเว
- 11) องค์การบริหารส่วนตำบลไร่ใต้ ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลไร่ใต้
- 12) องค์การบริหารส่วนตำบลโนนกาหลง ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลโนนกาหลง
- 13) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหม ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลบ้านแหม
- 14) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวฮี ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลหนองบัวฮี
- 15) องค์การบริหารส่วนตำบลอ่างศิลา ครอบคลุมพื้นที่ตำบลอ่างศิลา

(เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลอ่างศิลา)

สรุปอำเภอพิบูลมังสาหาร แบ่งการปกครองออกเป็นการปกครองส่วนภูมิภาค เป็น 13 ตำบล 180 หมู่บ้าน และการปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 เทศบาล 13 องค์การบริหารส่วนตำบล

2. แนวคิดที่เกี่ยวกับศักยภาพ

2.1 ความหมายของศักยภาพ

ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2538 (2546: 1095) ได้ให้ความหมายของศักยภาพ คือ ภาวะแฝง อำนาจหรือคุณสมบัติที่มีแฝงอยู่ในสิ่งต่างๆ อาจจะทำให้พัฒนาหรือให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้

ศักยภาพ (Potentiality) หมายถึง ความสามารถหรือพลังงานที่มีอยู่และพร้อมที่จะกระทำการต่างๆ ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Fred W. Riggs (ed) อ้างใน ประหยัด หงส์ทอง คำ และ พรพันธ์ คชเดช (2550: 43)

สราวุธ วลัยชพฤกษ์ (2543: 27) ได้ให้คำจำกัดความ ศักยภาพ คือ ความพร้อมของสิ่งต่างๆที่แสดงพลังอำนาจหรือความสามารถในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดการพัฒนาและบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ อังใน พรพันธ์ คชเดช (2550: 43)

ความพร้อม เป็นคำแสดงกิริยาร่วมในเวลาเดียวกันหรือในทำนองนั้น เช่น ไปพร้อมกัน ถึงพร้อมกัน นัยหนึ่งหมายความว่า ครบครัน เช่น งามพร้อม ดีพร้อม เตรียมพร้อม เสร็จ เช่น พร้อมแล้ว (ครบครัน หมายถึง พร้อมเพรียง ไม่ขาดเหลือ บริบูรณ์)(ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538: 579)

จากความหมายข้างต้นพอสรุปได้ว่า ศักยภาพคือ ความพร้อมของสิ่งต่างๆที่จะแสดงพลังอำนาจหรือความสามารถในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้เกิดการพัฒนาและบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

2.2 การวัดศักยภาพ

การวัดศักยภาพ หรือ ความสามารถทางความคิดและการกระทำของบุคคลซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาต่อไปของบุคคล ศักยภาพและสมรรถนะย่อมเป็นความสามารถคู่กันของบุคคล เพราะแต่ละบุคคลต่างมีความสามารถที่ประจักษ์ชัดเจนและศักยภาพที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาและถูกนำมาใช้

การวัดศักยภาพ 7 องค์ประกอบ

- 1) ความสามารถด้านภาษา (Verbal Factor)
- 2) ความสามารถด้านตัวเลข (Number Factor)
- 3) ความสามารถด้านเหตุผล (Reasoning Factor)
- 4) ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial Factor)
- 5) ความสามารถด้านความจำ (Memory Factor)
- 6) ความสามารถด้านการเรียนรู้ (Perceptual Factor)
- 7) ความสามารถด้านความคล่องแคล่วในการใช้คำ (Word Fluency Factor)

(การวัดศักยภาพ 7 องค์ประกอบ <http://www.google.com/203.157.181.5>)

ประคัลภ์ บัณฑพลังกูร ได้แบ่งกลุ่มศักยภาพของพนักงาน ออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1) ศักยภาพสูง ก็คือ พนักงานที่ถูกจัดในกลุ่มนี้ แปลงง่าย ๆ เลยว่า เขาสามารถที่จะทำงานที่ยากขึ้นได้ในทันทีเลย เช่นสามารถขึ้นมาเป็นผู้จัดการแทนเราได้ในทันทีโดยไม่ต้องฝึกหรือเพิ่มอะไรมากนัก ก็สามารถทำได้เลย

2) ศักยภาพปานกลาง กลุ่มนี้ก็คือความสามารถในการรับมือกับงานที่ยากขึ้นลงมาอีกหน่อยก็คือ ยังต้องมีการพัฒนาความสามารถบางอย่างเพิ่มเติม

3) ศักยภาพต่ำ ก็คือพนักงานที่ไม่สามารถที่จะรับมือกับงานที่ยากขึ้น หรือ
รับผิดชอบงานที่สูงขึ้นได้เลย (<http://prakal.wordpress.com>)

จากความหมายข้างต้นพอสรุปได้ว่า การวัดศักยภาพคือ การวัดความสามารถทาง
ความคิดและการกระทำของบุคคล เพราะแต่ละบุคคลต่างมีความสามารถที่ประจักษ์ชัดเจนและ
ศักยภาพที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาและถูกนำมาใช้

3. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้การปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

3.1 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

3.1.1 ความหมายของความรู้และการเรียนรู้

1) ความหมายของความรู้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546: 232) ได้ให้ความหมาย
คำว่า “ความรู้” เป็นคำนาม หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือ
ประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติ และทักษะ หรือความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมา
จากประสบการณ์ และสิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ

วิรัช เชื้อผึ้ง (2553: 7) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับ
ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเฉพาะเรื่อง หรือเรื่องทั่วไปที่มนุษย์ได้รับรู้จาก
ประสาทสัมผัสทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสิ่งเร้าและการรับรู้เหล่านั้นต้องชัดเจนและต้องอาศัย
เวลา

สุวิทย์ โปธิราชา (2543: 42) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า หมายถึง
ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และ โครงสร้างที่เกิดขึ้นจากการศึกษาหรือค้นคว้าหรือเป็นความรู้เกี่ยวกับ
สถานที่ สิ่งของ หรือบุคคลซึ่งได้มาจากการสังเกต ประสบการณ์หรือการรายงาน

ชัยณรงค์ สมสะอาด (2553: 19) ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า
หมายถึง การได้ข้อมูล ข้อเท็จจริง รูปแบบ วิธีการ กฎเกณฑ์ แนวปฏิบัติ สิ่งของเหตุการณ์หรือ
บุคคล ซึ่งได้จากการสังเกต ประสบการณ์หรือจากสื่อต่างๆประกอบกัน ความรู้จึงเป็น
ความสามารถในการใช้ข้อเท็จจริงหรือความคิดความหยั่งรู้หยั่งเห็นหรือสามารถเชื่อมโยง
ความคิดเข้ากับเหตุการณ์

สรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ รายละเอียดใน
เรื่องต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับมาจากการศึกษา ประสบการณ์ หรือการเรียนรู้ และสะสมไว้ในขอบเขต
ของปัญญาที่เรียงลำดับจากความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และ

การประเมินผล รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะหรือความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ และสิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิดและการปฏิบัติ

2) ความหมายของการเรียนรู้

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2552) ได้ให้ความหมายของคำว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ (learning theory) การเรียนรู้คือกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด คนสามารถเรียนรู้ได้จากการได้ยิน การสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกันเด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขัน หรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไข และสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2546: 969) ได้ให้ความหมายคำว่า “เรียนรู้” เป็นคำกริยา หมายถึง เข้าใจความหมายของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยประสบการณ์

วัลลภ พรหมทอง (2541) อ้างถึงใน พัฒนพงศ์ ชูแสง (2546: 12) ให้ความหมายของการเรียนรู้ ว่าหมายถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล ซึ่งเกิดจากกิจกรรมหรือประสบการณ์ของตัวเองอันเนื่องมาจากมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้อาจจะผ่านกิจกรรมอย่างเดียวหรือหลายอย่างก็ได้ ส่วนการเรียนรู้ในงานส่งเสริมการเกษตร หมายถึงการที่บุคคลเป้าหมายนั้น ได้รับข้อมูลข่าวสาร หรือความสัมพันธ์กับเทคโนโลยี แล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดความรู้ใหม่ และสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดความรู้ ได้แก่ ความสนใจ ความต้องการ ความพร้อมในการเรียนรู้ ความทรงจำ การกระตุ้นเตือน การจูงใจ ความแตกต่างของบุคคล การปรับตัว และเทคนิคการสอนของผู้สอน

มาลัย อ่องละออ (2550: 9) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดจากการที่สมองได้รับประสบการณ์ และการฝึกปฏิบัติที่ซ้ำๆ โดยได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าในการทำกิจกรรม การอบรม การสังเกต ที่มีการเพิ่มขึ้นของความรู้ ความเข้าใจ ที่สามารถอธิบายได้ นำกิจกรรมตามที่ได้เรียนรู้มาพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นได้ มองเห็นความหมายและความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของผู้เรียน เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นถาวรสามารถนำการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างแท้จริง

สรุปได้ว่าการเรียนรู้ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมนุษย์ การจัดการเรียนรู้ต้องเน้นที่มนุษย์เป็นจุดศูนย์กลางของการพัฒนาเพราะทำให้มนุษย์มีการเจริญเติบโตทางด้านสติปัญญาเป็นสิ่งที่สามารถฝึกและพัฒนาได้ จึงต้องมีการกระตุ้นให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้น สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน

3.1.2 การวัดความรู้

ไพศาล หวังพานิช (2526: 96-108) กล่าวถึง การวัดความรู้ความจำ การวัดความเข้าใจ และการวัดการนำไปใช้ ดังนี้

1) การวัดความรู้ความจำ เป็นการวัดความสามารถในการระลึก (recall) เรื่องราวข้อเท็จจริงหรือประสบการณ์ต่างๆ หรือเป็นการวัดการระลึกประสบการณ์เดิมที่บุคคลได้รับคำสอน การบอกกล่าว การฝึกฝนของผู้สอน รวมทั้งจากตำราจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ ด้วยคำถามวัดความรู้ความจำ แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

(1) *ถามความรู้ในเนื้อเรื่อง* เป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหา ข้อเท็จจริงต่างๆ ของเรื่องราวทั้งหลาย ประกอบด้วยคำถามประเภทต่างๆ เช่น ศัพท์ นิยาม กฎ และความจริง หรือรายละเอียดของเนื้อหาต่างๆ

(2) *ถามความรู้ในวิธีดำเนินการ* เป็นการถามวิธีการปฏิบัติต่างๆ แบบแผน ประเพณี ขั้นตอนการปฏิบัติทั้งหลาย เช่น ถามระเบียบแบบแผน ลำดับขั้นและแนวโน้ม การจัดประเภท และหลักเกณฑ์ต่างๆ

(3) *ถามความรู้รวบยอด* เป็นการถามความสามารถในการจดจำ ข้อสรุปหรือหลักการของเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานหาลักษณะร่วม เพื่อรวบรวมและย่อลงมาเป็นหลักหรือหัวใจของเนื้อหานั้นๆ

2) การวัดความเข้าใจ ว่าเป็นความสามารถในการนำความรู้ความจำไปดัดแปลง ปรับปรุง เพื่อให้สามารถจับใจความอธิบายหรือเปรียบเทียบ ย่นย่อเรื่องราว ความคิด ข้อเท็จจริงต่างๆ ทั้งยังสามารถอธิบายและเปรียบเทียบสิ่งที่มีลักษณะและสภาพคล้ายคลึงเป็นทำนองเดียวกับของเดิมได้ บุคคลที่มีความเข้าใจในสิ่งใด จะสามารถแปลความหมายหรือตีความหรือขยายความเกี่ยวกับสิ่งนั้นได้ คำถามที่ใช้วัดความเข้าใจ แบ่งออกได้ 3 ชนิด คือ

(1) *ถามการแปลความ* ได้แก่ คำถามที่ให้อธิบายความตามลักษณะ และนัยของเรื่องราวต่างๆ โดยให้แปลเรื่องราวรวมเดิมออกมาเป็นคำพูดใหม่ ลักษณะใหม่ตามเลขนับเดิม

(2) *ถามการตีความ* เป็นการถามความสามารถในการโยง

ความสัมพันธ์ของรายละเอียดต่างๆ ของเรื่องราว เพื่อนำมาอธิบาย เรียบเรียง บันทึกลงในแง่มุมใหม่ ทั้งนี้ต้องอาศัยการค้นหาเปรียบเทียบทั้งรายละเอียดและสิ่งที่เป็นเงื่อนไขต่างๆ เพื่อแปลความหมาย แล้วนำสิ่งที่แปลความได้นั้นมาเปรียบเทียบพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง

(3) *ถามการขยายความ* เป็นการถามความสามารถในการใช้

ข้อเท็จจริงหรือสภาพในปัจจุบันไปพยากรณ์หรือขยายความคิด คาดคะเนข้อเท็จจริงหรือเรื่องราวที่ไกลจากที่เป็นอยู่อย่างสมเหตุสมผล มีลักษณะคล้ายจินตนาการ โดยใช้ข้อเท็จจริงเป็นหลักนั่นเอง การตั้งคำถามวัดความเข้าใจในแง่การขยายความอาจจะให้เรื่องราว เหตุการณ์ หรือข้อเท็จจริงทั้งไปให้ไกล ไปข้างหน้าและข้างหลังหรือเบื้องหลัง

3) *การวัดการนำไปใช้* ว่าความสามารถในการนำความรู้ ความเข้าใจ ที่มี

เรื่องราวข้อเท็จจริง วิธีการต่างๆ ไปใช้ในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน หรือในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน การนำไปใช้จัดเป็นความสามารถขั้นสูงกว่าความจำ ความเข้าใจ โดยต้องสามารถที่จะนำความจำและความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นสูตร กฎ ทฤษฎี หรือรายละเอียดต่างๆ ไปใช้แก้ปัญหาที่มีลักษณะผิดแผกแตกต่างจากที่เคยพบเห็นมา คำถามที่ใช้ถามความสามารถในการนำไปใช้มักถามเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้

(1) *นำหลักวิชาไปแก้ปัญหา หรือไปใช้เป็นหลักปฏิบัติ*(2) *การนำความรู้ไปอธิบายหลักวิชา หรือยกตัวอย่าง*(3) *การถามเหตุผลของการปฏิบัติ*3.2 *ความรู้เกี่ยวกับพริก* พริกเป็นพืชที่อยู่ในวงศ์ Solanaceae มีถิ่นกำเนิดในอเมริกาเขตร้อนและหมู่เกาะอินเดียตะวันตก นิยมปลูกในเขตที่มีอากาศอบอุ่นและร้อน เช่น แอฟริกา อินเดีย

อเมริกาเขตร้อน ญี่ปุ่น และไทย พริกที่มีจำหน่ายในท้องตลาดในประเทศไทยได้จากพืชตระกูล Capsicum หลายพันธุ์ เช่น พริกแฉ่พริกขี้หนู พริกขี้หนู (*Capsicum frutescense* Linn.) พริกหยวก (*Capsicum annuum* Linn.) พริกขี้ฟ้า (*Capsicum annuum* var *acuminatum* Fingarth) พริกหยวกชนิดยาว (*Louisiana Long Pepper, Capsicum annuum* Linn. var *Longum* Sendt)

(<http://www.sciencedaily.com/releases>)

3.2.1 *องค์ประกอบทางเคมีที่สำคัญของสารจากพริก* สารประกอบสำคัญของพริกคือ

แคปไซซินอยด์ (capsaicinoids) ซึ่งเป็นกลุ่มสารที่ทำให้เกิดกลิ่นและความเผ็ดร้อน และสารให้สีซึ่งเป็นกลุ่มรงควัตถุพวกแคโรทีนอยด์ สารที่ทำให้เกิดกลิ่นและความเผ็ดร้อน คือ แคปไซซินอยด์ (capsaicinoids) ซึ่งประกอบด้วยสารต่างๆ คือ แคปไซซิน (capsaicin) ไดไฮโดรแคปไซซิน (dihydrocapsaicin) นอร์ไดไฮโดรแคปไซซิน (nordihydrocapsaicin) โฮโมแคปไซซิน

(homocapsaicin) โฮโมไดไฮโดรแคปไซซิน(homodihydrocapsaicin) ในผลพริกมีปริมาณสารให้ความเผ็ดแตกต่างกันไป ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 ปริมาณเป็นร้อยละของสารให้ความเผ็ดแต่ละชนิดในพริก

สารให้ความเผ็ด	ร้อยละ
แคปไซซิน (capsaicin)	46-47
ไดไฮโดรแคปไซซิน (dihydrocapsaicin)	21-40
นอร์ไดไฮโดรแคปไซซิน (nordihydrocapsaicin)	2-11
โฮโมแคปไซซิน (homocapsaicin)	0.6-2
โฮโมไดไฮโดรแคปไซซิน (homodihydrocapsaicin)	1-2

ที่มา : <http://www.sciencedaily.com/releases>

3.2.2 ความสำคัญ พริกมีความสำคัญหลายอย่างทั้งใช้เป็นอาหารประจำวัน เป็นพืชที่ทำรายได้ให้กับเกษตรกรและประเทศ นอกจากนั้นยังสามารถนำมาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมอาหารหลายประเภท ใช้ในอุตสาหกรรมยาและเครื่องสำอางค์ พริกเป็นพืชที่มีคุณสมบัติต่างกับพืชอื่นเกี่ยวกับเรื่องรสชาติ ซึ่งพืชอื่นไม่สามารถทดแทนได้ จึงทำให้พริกมีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง และการผลิตได้อยู่คู่กับคนไทยมานาน โดยเริ่มจากการปลูกเป็นพืชผักสวนครัวหลังบ้านสำหรับบริโภคและได้ปรับเปลี่ยนเป็นปลูกเพื่อการค้าในเวลาต่อมา เพื่อผลิตพริกสดและพริกแห้งสำหรับการบริโภคและส่งโรงงานอุตสาหกรรมอาหารเพื่อแปรรูปออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เป็นต้น พริกที่นิยมปลูกในประเทศไทยมี 2 กลุ่มได้แก่

- 1) พริกที่อยู่ในกลุ่ม *Capsicum snum* ได้แก่ พริกหวาน พริกหยวกพริกชี้ฟ้า
- 2) พริกที่อยู่ในกลุ่ม *Capsicum furtescens* ได้แก่ พริกที่มีความเผ็ด เช่น พริกชี้หนูสวน พริกชี้หนูใหญ่

3.2.3 ประโยชน์ของพริก มีมากมายสามารถแบ่งตามประโยชน์ต่างๆ ได้ดังนี้

- 1) **ประโยชน์ทางอาหาร** พริกเป็นพืชที่อยู่คู่สังคมไทยมานานเพราะอาหารของคนไทยมีพริกเป็นส่วนประกอบแทบทุกมื้อ และรสเผ็ดเป็นองค์ประกอบของอาหารไทยจนแทบกล่าวได้ว่าขาดเผ็ดไม่ได้ อาหารชาวไทยประกอบด้วยทุกรส ทั้งเค็ม หวาน เปรี้ยวและเผ็ดตามปกติอาหารลาวที่รับประทานกันในบ้านประกอบด้วยแกง ผัด ยำ ทอดเผาหรือย่าง เครื่องจิ้ม

และเครื่องเคียงแทบทุกอย่างจะมีพริกเป็นส่วนผสมสำคัญ นอกจากนี้ยังเป็นส่วนประกอบสำคัญในอุตสาหกรรมอาหารหลายชนิดทั้งที่บริโภคภายในประเทศและส่งออก

2) *ประโยชน์ทางการแพทย์* พริกเป็นพืชที่มีประโยชน์ทางการแพทย์คือการรักษาผู้ป่วย จากการศึกษาของแพทย์หญิงสุคนธ์ วิสุทธิพันธ์ จากคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ได้ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของผู้ป่วยที่ได้รับและไม่ได้รับพริกในอาหาร พบว่าผู้ป่วยที่ได้รับพริกในอาหาร จะมีการทำงานของร่างกายเพื่อสลายลิ่มเลือดได้เร็วกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับพริก แต่หลังจากทานพริกครึ่งชั่วโมง ความสามารถในการสลายลิ่มเลือดก็คืนสู่ปกติ และมีนักวิทยาศาสตร์ชาวอินเดียได้ทดลองซ้ำ ซึ่งได้เปรียบเทียบคนไทยและชาวอเมริกันที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยแต่ไม่ทานพริก พบว่าคนอเมริกันมี Fibrinogen ในเลือดสูงและเลือดมีโอกาสจับตัวกันเป็นลิ่ม อันนำไปสู่การกำเริบของโรคหัวใจง่ายกว่าคนไทย และมีเกสเซอร์ดอกเตอร์โรมัส เบริกส์ หัวหน้าแผนกเภสัชวิทยา แห่งศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยอริโซนา ทดลองฉีดหนูตะเภาด้วยสารสกัดจากพริก พบว่าสามารถระงับความเจ็บปวดในโรคเรื้อรังอย่างได้ผลนานนับสัปดาห์ ทุกวันนี้จะเห็นว่ายาทาผิวหนังบางตำรับผสมสารสกัดจากพริก เช่นน้ำมันมวย น้ำมันปาล์ม ช่วยลดการเจ็บปวดเฉพาะที่ และดร.เบริกส์เชื่อว่าพริกจะกลายเป็นยาแก้ปวดข้อต่อไปในอนาคต

3) *ประโยชน์ในด้านอุตสาหกรรม*

(1) *อุตสาหกรรมอาหาร* พริกเป็นพืชผักที่สำคัญและสามารถนำมาประกอบอาหารได้ทั้งสดและแปรรูป สำหรับการแปรรูปก็สามารถทำได้หลายอย่าง เช่นทำน้ำพริก พริกแกง ทำซอสพริก และยังเป็นส่วนประกอบสำคัญในอาหารกึ่งสำเร็จรูปต่างๆเช่น ปลาราดพริก ปลาสามรส

(2) *อุตสาหกรรมเครื่องสำอางค์* ปัจจุบันพริกมีบทบาทในอุตสาหกรรมเครื่องสำอางค์แต่ยังไม่แพร่หลายนัก ซึ่งสามารถเห็นได้จากการเป็นส่วนประกอบของเครื่องสำอางค์ประเภทเจลลดไขมัน

4) *ประโยชน์ในการทำรายได้ให้ประเทศ* จากข้อมูลกรมวิชาการเกษตรบอกว่าพริกมีมูลค่าการส่งออกรวมแล้ว 900 ล้านบาทต่อปี การส่งออกมีทั้งในรูปแบบของพริกสด พริกแห้ง และการแปรรูปต่างๆเช่น ซอสพริก โดยพริกสดส่งมากและมีปริมาณการส่งออกกว่าหมื่นตัน มูลค่าการส่งออกมากกว่าประเภทอื่นราวร้อยละสามสิบ ประเทศที่ส่งออกได้แก่ มาเลเซีย เนเธอร์แลนด์ สิงคโปร์ ใต้หวันและเม็กซิโก สำหรับพริกแห้งนั้นมีปริมาณการส่งออกไม่แน่นอน มูลค่าการส่งออกระหว่าง 51-92 ล้านบาท และในส่วนของซอสพริกมีปริมาณการส่งออกเพิ่มตลอดมา นับแต่ปี 2540 เป็นต้นมามูลค่าการส่งออก 320 ล้านบาทและมีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นทุกๆปีละประมาณ 80 ล้านบาท

5) ประโยชน์ด้านอื่นๆ ใช้ทำแก๊สน้ำตาในการปราบจลาจล และเป็นส่วนผสมของวัสดุที่ใช้เคลือบสายไฟกันการกัดแทะของสัตว์

3.2.4 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

พิทักษ์ เทพสมบุรณ์ (2547: 7-18) ได้กล่าวถึงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของพริกไว้ว่า พริกเป็นพืชผักที่อยู่ในตระกูลโซลานาซีอี (Solanaceae) ซึ่งอยู่ในตระกูลเดียวกันกับ มะเขือ มันฝรั่ง และยาสูบ พืชตระกูลนี้มีอยู่ประมาณ 90 สกุล (Genus) หรือ 2,000 ชนิด (Spicies) โดยทั่วไปเป็นได้ทั้งพืชล้มลุก ไม้พุ่มและไม้ยืนต้นขนาดเล็ก กระจายอยู่ทั่วไป สำหรับพริกจัดอยู่ในสกุล *Capsicum* มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Capsicum baccatum* Linn. *Capsicum annuum* Linn. *Capsicum frutescens* Linn. *Capsicum chinense* Linn. ซึ่งประกอบด้วยพริกชนิดต่างๆ ประมาณ 20-30 ชนิด ลักษณะทั่วไปทางพฤกษศาสตร์ของพริกมีดังนี้

1) ราก ระบบรากของพริกมีรากแก้ว รากหากินลึกมาก ต้นพริกที่โตเต็มที่ รากฝอยจะแผ่ออกไป หากินด้านข้างในรัศมีเกินกว่า 1 เมตร และหยั่งลึกลงไปดินเกินกว่า 1.20 เมตร รากฝอยหากินของพริก จะหนาแน่นมาก ในบริเวณรอบๆ ต้นใต้ผิวดินลึกประมาณ 60 เมตร

2) ลำต้น และกิ่ง ลำต้นพริกตั้งตรง สูงประมาณ 1-2 ½ ฟุต กิ่งพริกเจริญเติบโตเป็นแบบ dichotomous คือกิ่งจะเจริญจากลำต้นเพียง 1 กิ่งแล้วแตกออกเป็น 2 กิ่ง และเพิ่มเป็น 4 กิ่ง 8 กิ่ง และ 16 กิ่ง ไปเรื่อยๆ และมักพบว่าต้นพริกที่สมบูรณ์จะมีกิ่งแตกขึ้นมาจากต้นที่ระดับดิน หลายกิ่ง จนดูคล้ายกับว่ามีหลายต้นอยู่รวมที่เดียวกัน ดังนั้นจึงมักไม่พบลำต้นหลักแต่จะพบเพียงกิ่งหลัก ๆ เท่านั้น ทั้งลำต้นและกิ่งนั้น ในระยะแรกจะเป็นไม้เนื้ออ่อน แต่เมื่อมีอายุมากขึ้น กิ่งจะยิ่งแข็งแรงมากขึ้น แต่กิ่งหรือต้นพริก ก็ยังคงเปราะและหักง่าย

3) ใบ พริกเป็นพืชใบเลี้ยงคู่ ใบเป็นแบบใบเดี่ยว มีลักษณะแบนรีเป็นมันมีขนเล็กน้อย ใบมีรูปร่างตั้งแต่รูปไข่ไปจนกระทั่งเรียวยาว มีขนาดแตกต่างกันไป ใบพริกหวานมีขนาดค่อนข้างใหญ่ ใบพริกขี้หนูทั่วไปมีขนาดเล็ก แต่ระยะเป็นต้นกล้า และใบล่างๆของต้นโตเต็มที่จะมีขนาดค่อนข้างใหญ่

4) ดอก ลักษณะดอกของพริกเป็นดอกสมบูรณ์เพศ คือมีเกสรตัวผู้และเกสรตัวเมียอยู่ภายในดอกเดียวกัน โดยปกติมักพบเป็นดอกเดี่ยว แต่อาจพบมีหลายดอกเกิดตรงจุดเดียวกันได้ ดอกเกิดที่ข้อตรงมุมที่เกิดใบ หรือกิ่งก้านดอกอาจตรง หรือ โค้ง ส่วนประกอบของดอกประกอบด้วยกลีบรองดอก 5 พู กลีบดอกสีขาว 5 กลีบ แต่บางพันธุ์อาจมีสีม่วง และอาจมีกลีบดอกตั้งแต่ 4-7 กลีบ มีเกสรตัวผู้ 5 อัน ซึ่งแตกต่างตรงโคนของชั้นกลีบดอก อับเกสรตัวผู้มีสีน้ำเงิน แยกตัวเป็นกระเปาะเล็กๆ ยาวๆ เกสรตัวเมียชูสูงขึ้นไปเหนือเกสรตัวผู้ ปลายเกสรตัวเมียมีรูปร่าง

เหมือนกระบองห้วมน รังไข่มี 3 พู แต่อาจพบได้ตั้งแต่ 2 – 4 พู และจากการศึกษาพบว่าพริกเป็นพืชที่ตอบสนองต่อช่วงวัน โดยมักจะออกดอก และติดผลในสภาพวันสั้น ระหว่างการเจริญเติบโตหากได้รับสภาพวันยาว หรือมีการใช้แสงไฟฟ้ในเวลากลางคืน เพื่อเพิ่มความยาวของช่วงแสง พริกก็จะออกดอกช้าออกไป

5) ผล มีทั้งผลเดี่ยว และผลกลุ่มผลพริกเป็นประเภท berry ที่มีลักษณะเป็นกระเปาะ มีฐานขั้วผลสั้น และหนา โดยปกติผลอ่อนมักสีเขียว เมื่อเป็นผลแก่พันธุ์ที่มีลักษณะขั้วผลอ่อนก็จะให้ผลที่ห้อยลง แต่บางพันธุ์ทั้งผลอ่อน และผลแก่จะชี้ขึ้น ผลมีลักษณะทั้งแบนๆ กลมยาวจนถึงพวงอ้วนสั้น ขนาดของผลมีตั้งแต่ขนาดผลเล็กๆ ไปจนกระทั่งมีผลขนาดใหญ่ ผนังผลมีตั้งแต่บางจนถึงหนาขึ้นอยู่กับพันธุ์ ผลอ่อนมีทั้งสีเหลืองอ่อน สีเขียวอ่อน สีเขียวเข้ม และสีม่วงเมื่อผลสุกอาจเปลี่ยนเป็นสีส้ม แดง เหลือง น้ำตาล ขาวนวล หรือสีม่วง พร้อมๆ กับการแก่ของเมล็ดในผลควบคู่กันไป ผลพริกมีความแตกต่างกันไป บางพันธุ์เมล็ดจัด บางพันธุ์ไม่เมล็ดเลย หรือเมล็ดน้อย ฐานของผลอาจแบ่งออกเป็น 2 – 4 ห้อง ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนในพริกหวาน แต่พริกที่มีขนาดผลเล็กอาจสังเกตได้ยาก บางพันธุ์อาจดูเหมือนว่าภายในผลมีห้องเดียวตลอด เนื่องจาก Septae ไม่เจริญยาวตลอดจนถึงปลายผล เมล็ดจะเกิดเกาะรวมกันอยู่ที่รก (Placenta) ซึ่งมีตั้งแต่โคน จนถึงปลายผล ในระหว่างการเจริญเติบโตของผล หากอุณหภูมิเวลากลางวันสูง ความชื้นในบรรยากาศต่ำ จะทำให้ผลพริกมีการเจริญเติบโต มีรูปร่างบิดเบี้ยว และมีขนาดเล็กนอกจากนี้ยังทำให้ การติดเมล็ดต่ำกว่าปกติอีกด้วย

6) เมล็ด เมล็ดพริกมีขนาดค่อนข้างใหญ่กว่าเมล็ดมะเขือเทศแต่มีรูปร่างที่คล้ายกัน คือ มีรูปร่างกลมแบน มีสีเหลืองไปจนถึงสีน้ำตาล ผิวเรียบ ผิวไม่ค่อยมีขนเหมือนเมล็ดมะเขือเทศ มีร่องลึกอยู่ทางด้านหนึ่งของเมล็ด เมล็ดจะติดอยู่กับรก โดยเฉพาะทางด้านฐานของผลพริก เมล็ดจะอยู่มากกว่าปลายผล ส่วนมากที่เปลือกของผล และเปลือกของเมล็ดมักจะมีเชื้อโรคพวกโรคใบจุด และโรคใบเหี่ยวติดมา สำหรับจำนวนของเมล็ดต่อผลพริก 1 ผล จะไม่แน่นอน แต่ตามมาตรฐานของขนาดเมล็ดพริกแล้ว เมล็ดพริกหวาน 1 กรัม ควรที่จะมีเมล็ด 166 เมล็ดขึ้นไป ส่วนพริกเผ็ดที่มีขนาดผลเล็ก ควรจะมีขนาดเมล็ดเล็กกลง เช่น เมล็ดพริกพันธุ์ห้วยสีทน 1 น้ำหนัก 1 กรัม มีจำนวนเมล็ดถึง 256 เมล็ด เมล็ดพริกมีชีวิตอยู่ได้นานประมาณ 2 – 4 ปี

3.2.5 การจำแนกพันธุ์พริก

พิทักษ์ เทพสมบุญ (2547: 11-20) ระบุว่า ปัจจุบันการจำแนกพันธุ์พริก ยังมีความสับสนกันอยู่มาก นักวิทยาศาสตร์แต่ละคนมีความคิดเห็นในการจำแนกที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ เนื่องจากพริกมีความแตกต่างกันทั้ง ทรงต้น ใบ ดอก และผล ซึ่งรูปร่างของผล มีความแตกต่างกันมาก ยิ่งไปกว่านั้นยังมีการผสมข้ามตามธรรมชาติที่ทำให้เกิดผลรูปร่างใหม่ๆ ขึ้นมาอีกทำให้เกิด

ความยุ่งยากในการจัดจำแนกมากขึ้น อย่างไรก็ตามการจำแนกพันธุ์พริกในประเทศไทย นิยมจำแนกตามความเผ็ด และตามขนาดของผล

1) การจำแนกพันธุ์พริกตามความเผ็ด สารที่ให้ความเผ็ดของพริก คือ สารแคปไซซิน (Capsaicin) ความเผ็ดของพริกมีหน่วยเป็นสโควิลล์ (Scoville) การจำแนกพันธุ์พริกตามความเผ็ดนี้ พริกที่มีสารแคปไซซินร้อยละ 1 ของน้ำหนัก จัดว่ามีความเผ็ดสูงสุด และเมื่อเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์เท่ากับมีความเผ็ด 100 เปอร์เซ็นต์ โดยจะมีหน่วยความเผ็ดเท่ากับ 175,000 สโควิลล์ ส่วนพริกที่มีความเผ็ดน้อยลงไปจะมี สารแคปไซซินและหน่วยความเผ็ดลดน้อยลง โดยสามารถแบ่งพริกตามความเผ็ดได้เป็น 3 กลุ่มด้วยกันคือ

(1) กลุ่มที่มีความเผ็ดมาก เป็นพริกที่มีความเผ็ดตั้งแต่ 70,000-175,000 สโควิลล์ พริกกลุ่มนี้มักจะมีผลขนาดเล็ก มักใช้ในการสกัดน้ำหอมระเหย เนื่องจากมีความเผ็ดสูง ส่วนใหญ่เป็น พริกชนิด แคปซิกัม ฟรุเตสเซนส์ (*Frutescens*) ได้แก่ พันธุ์ตาบาสโก (Tabasco)

(2) กลุ่มที่มีความเผ็ดปานกลาง เป็นพริกที่มีความเผ็ด 35,000-70,000 สโควิลล์ ใช้ผสมกับเครื่องเทศชนิดอื่น ในการปรุงรสอาหารมีจำหน่ายทั้งในลักษณะผลสด ผลแห้ง และป่น พริกกลุ่มนี้เป็นชนิด แคปซิกัม แอนนุอัม (*Capsicum annum*) ได้แก่ พริกชี้ฟ้า พริกจินดา พริกชี้ฟ้า พริกพันธุ์ห้วยสีทน หัวเรือ

(3) กลุ่มที่มีความเผ็ดน้อย หรือไม่เผ็ด เป็นพริกที่มีความเผ็ดน้อยกว่า 35,000 สโควิลล์ จนถึงไม่มีความเผ็ดเลยคือ 0 สโควิลล์ ผลมีขนาดใหญ่ ทรงผลกลม หรือกลมรี เนื้อหนา ขนาดความยาวของผล 10 เซนติเมตร เป็น พริกชนิด *Capsicum annum cultivars* ได้แก่ พริกหยวก พริกหวาน

2) การจำแนกพันธุ์พริกตามขนาดของผล พริกที่มีรสเผ็ดเป็นพริกที่ปลูกกันมาก เนื่องจากนิยมใช้บริโภคกันมาก สามารถแบ่งตามขนาดของผลได้ 2 ขนาด คือ

(1) พริกใหญ่ เป็นพริกที่มีความยาวของผลมากกว่า 5 เซนติเมตร แบ่งออกได้เป็น 2 พวกคือ พวกที่มีความยาวของผลมากกว่า 10 เซนติเมตร ได้แก่ พริกสิงคโปร์ พริกหนุ่ม มีปลูกมากในจังหวัดราชบุรี นครปฐม และเชียงใหม่ และพวกที่มีความยาวของผลระหว่าง 5-10 เซนติเมตร ได้แก่ พริกชี้ฟ้า พริกเหลือง พริกมัน พริกบางช้าง ซึ่งส่วนใหญ่มักมีผลชี้ลงดิน และมักติดผลเพียงฤดูเดียว มีปลูกมากในจังหวัดนครปฐม ราชบุรี และอุดรดิตต์ พริกใหญ่ที่เกษตรกรปลูกไม่ค่อยมีการส่งออกต่างประเทศ เนื่องจากมีลักษณะไม่ตรงกับความต้องการของตลาดต่างประเทศ เพราะตลาดต่างประเทศต้องการพริกที่มีเมล็ดน้อย เนื้อผลหนา เช่น พันธุ์จินแดง แต่พันธุ์ที่ตลาดในประเทศต้องการต้องมีเมล็ดมาก รสเผ็ด

(2) **พริกเล็กหรือพริกชี้หนู** มีความยาวของผลไม่เกิน 5 เซนติเมตร แบ่งออก 2 พวกคือ พวกที่มีความยาวของผลอยู่ระหว่าง 2-5 เซนติเมตร เป็นพริกที่มีการปลูกมากที่สุดในประเทศไทย ผลมีทั้งชี้ขึ้น และชี้ลง ได้แก่ พริกพันธุ์ห้วยสีทน 1 พริกจินดา พริกชลบุรี พริกหัวเรือ เป็นต้น ปลูกมากใน จังหวัดขอนแก่น เลย และราชบุรี พวกที่มีความยาวของผลไม่เกิน 2 เซนติเมตร ได้แก่ พริกชี้หนูสวน พริกชี้หนูหอม พริกกระเหรียง ปลูกมากในจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ พริกชี้หนูเป็นพริกที่นิยมปลูกและรับประทานกันมาก ซึ่งมีชื่อเรียกหลายชื่อตามถิ่นที่ปลูก เช่น ภาคกลาง เรียกพริกชี้หนู ภาคใต้ เรียกพริกขี้หนุ และภาคเหนือ เรียก พริกแค พริกชี้หนูมีจำหน่ายตามท้องตลาด มี 2 ชนิด ด้วยกัน คือ พริกชี้หนูสวนและพริกชี้หนูไร่ เนื่องจากการส่งพริกชี้หนูสวนออกไปต่างประเทศ จึงทำให้พริกชี้หนูสวน มีจำนวนน้อย และราคาสูงขึ้น

3) **ลักษณะประจำพันธุ์พริก** พันธุ์พริกที่นิยมปลูกส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ของพริกชี้หนู หรือพริกเล็ก เพราะความต้องการของตลาดมีสูง สำหรับลักษณะประจำพันธุ์ของพริกบางพันธุ์มีดังนี้

(1) **พันธุ์ห้วยสีทน 1** เป็นพริกชี้หนูผลใหญ่ที่ได้รับรองจากสถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตรเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2522 โดยการปรับปรุงพันธุ์มาจากพริกจินดา มีลักษณะทรงต้นเป็นรูปตัว วี (V) ต้นที่สมบูรณ์จะมีการแตกกิ่งที่โคนต้นมาก จนทำให้มีลักษณะเหมือน การแตกกอของข้าว ต้นโตเต็มที่เมื่ออายุ 5 เดือนขึ้นไป จะมีความสูงประมาณ 1.5 เมตร ทรงพุ่มกว้าง 80 เซนติเมตร ใบค่อนข้างเล็ก แต่ในขณะที่ต้นยังอ่อนอยู่ใบจะมีขนาดใหญ่กว่าปกติ ใบสีเขียวถึงเขียวเข้ม ใบเรียบไม่มีคลื่น มีขนบ้างเล็กน้อย อายุออกดอก 60 วันหลังย้ายกล้าดอกมีสีขาว เกสรตัวผู้มีสีน้ำเงินม่วงดอกมักห้อยลงผลออกที่ข้อ 1-2 ผลผลอ่อนสีเขียวผลแก่สีแดงจัดผลชี้ขึ้น ก้านผลยาว ผลเป็นรูปกรวย โคนใหญ่ เรียวยาวไปหาปลาย ปลายผลแหลม ขนาดของผลยาว 3 – 5 เซนติเมตรผลค่อนข้างอ้วนปานกลางอายุเก็บเกี่ยวผลพริกสดประมาณ 90-100 วันหลังย้ายกล้า ผลพริก เฉลี่ย 800-1,000 กิโลกรัมต่อไร่ เหมาะสมที่จะบริโภคได้ทั้งในรูปของพริกสด และพริกแห้ง โดยเฉลี่ย ผลพริกสด 1 กิโลกรัมจะมีประมาณ 1,200 ผล นำมาทำพริกแห้งได้ประมาณ 0.35 กิโลกรัม แยกเป็นเนื้อพริก 0.25 กิโลกรัม เป็นเมล็ด 0.10 กิโลกรัม เมื่อดากแห้งจะมีสีแดงเป็นมัน เขียวตรงผิวเรียบ เป็นพริกที่มีรสเผ็ดจัด ทั้งผลสด และผลแห้ง พันธุ์ห้วยสีทน 1 เป็นพันธุ์ที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำให้ปลูกเพราะสามารถปลูกได้เกือบทุกสภาพแวดล้อมและทนต่อความแห้งแล้ง

(2) **พันธุ์หัวเรือ** พริกชี้หนูผลใหญ่ เป็นพันธุ์พื้นเมืองของจังหวัดอุบลราชธานี นิยมปลูกมากในภาคอีสาน โดยเฉพาะที่จังหวัดอุบลราชธานีทรงพุ่มมีขนาดค่อนข้างสูง และมีลักษณะใกล้เคียงกับพริกพันธุ์ห้วยสีทน 1 แต่มีขนาดใหญ่และยาวกว่าผลชี้ขึ้นขนาดผลยาวประมาณ 4-6 เซนติเมตร ผลอ่อนมีสีเขียวจนถึงสีเขียวเข้ม ผลแก่มีสีแดงจัด มีรสเผ็ด เนื้อมีเมล็ดน้อย

เริ่มเก็บเกี่ยวได้เมื่ออายุ 90 วันแต่โดยเฉลี่ยอายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 120 วัน หลังย้ายกล้า สามารถเก็บเกี่ยวได้จนถึงอายุ 7-8 เดือนให้ผลผลิตสูงประมาณ 3,400-5,800 กิโลกรัมต่อไร่ น้ำหนักผลสดโดยประมาณ 570 กิโลกรัม เมื่อนำไปตากแห้งแล้วจะได้ประมาณ 0.30-0.36 กิโลกรัมต่อน้ำหนักพริกสด 1 กิโลกรัม

(3) พันธุ์ช่อ มข. พริกชี้หนูผลใหญ่ ได้ปรับปรุงพันธุ์โดยคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ลักษณะทรงต้นค่อนข้างเตี้ยมีความสูงประมาณ 40 เซนติเมตร ความกว้างของทรงพุ่มประมาณ 50 เซนติเมตร เริ่มออกดอกหลังจากย้ายกล้าประมาณ 50-60 วัน และสุกครั้งแรกเมื่ออายุประมาณ 90-95 วัน ข้อดีคือต้านทานต่อไรขาว ขนาดของผลยาวประมาณ 5-6 เซนติเมตร น้ำหนักผลสด ประมาณ 350-400 กรัมต่อต้น น้ำหนักผลแห้งประมาณ 80-100 กรัมต่อต้น อัตราส่วนน้ำหนักสดต่อน้ำหนักแห้งของผลประมาณ 4 ต่อ 1

(4) พันธุ์จินดา บางพื้นที่เรียกว่า พริกเกษตร ลำต้นสูง ประมาณ 1.50 เมตร มีการแตกกิ่ง ประมาณ 3-5 กิ่ง ผลมีขนาดเล็กเรียวยาว ผลชี้ขึ้นเป็นส่วนมาก ผลอ่อนมีสีเขียวแก่ ผลสุกมีสีแดงเข้มผลยาวประมาณ 4.5 เซนติเมตร กว้าง 0.7 เซนติเมตร รสเผ็ดจัด จำนวนเมล็ดมาก ความยาวจากปลายผลถึงโคนผล 3 เซนติเมตร

(5) พันธุ์จินดายอดสน ทรงต้นมีการแตกกิ่งดี ข้อกิ่งดีทำให้ผลดก ผลมีขนาดเล็กเรียวยาวประมาณ 3.5 เซนติเมตร เนื้อหนาน้ำหนักดี เมล็ดมาก เมื่อนำไปตากแห้งจะได้พริกแห้งสีแดงสด น้ำหนักพริกสด 10 กิโลกรัมทำเป็นพริกแห้งได้ 3.5 กิโลกรัม

(6) พันธุ์ชูปเปอร์สอท เป็นพริกพันธุ์ลูกผสมปรับปรุงโดยบริษัท อีสท์ เวสต์ซิด จำกัด ผลดิบมีสีเขียวผลสุกมีสีแดงสดเนื้อหนามีสเผ็ด อายุเก็บเกี่ยว 80-90 วัน หลังย้ายกล้าใช้เป็นพริกสด ซึ่งเป็นพันธุ์ที่เกษตรกรหันมานิยมปลูก เพราะให้ผลผลิตดีกว่า ผลผลิตสม่ำเสมอ และตลาดมีความต้องการสูง

3.3 การปลูกพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัย

ศิลป์ชัย ยุคศิริตัน (2547: 2) ได้กล่าวว่า GAP เป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ ซึ่งเริ่มจากจุดของการผลิต ด้วยการจัดการคุณภาพการผลิต ซึ่งหลักสำคัญของการจัดการผลิต คือการนำวิธีของเกษตรกรที่เหมาะสม มาปรับใช้ในแหล่งผลิต ซึ่งองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้กำหนดหลักการของ GAP คือเป็นการผลิตสินค้าเกษตรอย่างประหยัด และมีประสิทธิภาพให้เพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางอาหาร รักษาไว้ซึ่งความยั่งยืนและการสนับสนุนการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม รวมถึงรักษากิจการการทำฟาร์มให้คงอยู่เป็นอาชีพที่ยั่งยืน สอดคล้องกับวัฒนธรรมและความต้องการของสังคม ดังนั้น

องค์ประกอบหลักของ GAP จึงประกอบด้วย การจัดการดิน การจัดการน้ำ การผลิตพืช การป้องกันกำจัดศัตรูพืช การเก็บเกี่ยว การแปรรูประดับฟาร์ม การเก็บรักษา การจัดการพลังงาน และของเสีย สวัสดิภาพ สุขภาพ และความปลอดภัยของเกษตรกร/ผู้ปฏิบัติงาน และการรักษาสภาพแวดล้อม เกษตรดีที่เหมาะสมหรือการผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม หมายถึง แนวทางในการทำการเกษตรกรรม เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีตรงตามมาตรฐานที่กำหนด ผลผลิตสูง คุ่มค่าการลงทุน และกระบวนการผลิต จะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค มีการใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความยั่งยืนทางการเกษตร ไม่ทำให้เกิดมลพิษ ต่อสิ่งแวดล้อม(กรมวิชาการเกษตร 2549: 1)

สาทร สิริสิงห์ (2542: 2) ได้กล่าวว่า การผลิตทางการเกษตรดีถูกต้องและเหมาะสม มีความจำเป็นในปัจจุบันหลายประการ คือ

- (1) เมื่อคุณภาพชีวิตสูงขึ้น ความต้องการเรื่องสุขภาพของสินค้าย่อมสูงขึ้น สินค้าที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานนั้น จะสามารถแข่งขัน และจำหน่ายได้ราคาสูงขึ้น
- (2) ปัญหาเรื่องสุขอนามัย และสุขอนามัยพืช ซึ่งรวมทั้งที่มีปัญหาจริง และที่ใช้เป็นเครื่องมือกีดกันทางการค้า แทนการกีดกันโดยใช้ภาษีอย่างเช่นสมัยก่อนเปิดการค้าเสรี
- (3) ผลิตทางการเกษตร ปัจจุบันก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และมลภาวะในสิ่งแวดล้อม

โดยสรุปสามารถกล่าวได้ว่า การแก้ปัญหาดังกล่าวต้องแก้ไขตั้งแต่เริ่มกระบวนการผลิต จนกระทั่งถึงขั้นตอนสุดท้าย ก่อนถึงมือผู้บริโภค เมื่อกระบวนการทุกขั้นตอนถูกต้อง จึงสามารถคาดหมายว่า จะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน หากขั้นตอนใด ขั้นตอนหนึ่งผิดพลาด โอกาสที่จะได้ผลผลิตพริกที่ปลอดภัยที่เป็นที่ต้องการของตลาดก็จะน้อยลง ซึ่งมีขั้นตอนในการปลูกพริก ดังนี้

3.3.1 การเพาะกล้า/การเตรียมดิน ขุดหรือไถดินให้ลึกประมาณ 15 เซนติเมตร ตากดิน 5-7 วัน ใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกที่สลายตัวแล้ว ประมาณ 20 กิโลกรัมต่อเนื้อที่ 5 ตารางเมตร พรุนย่อยผิวหน้าดินให้ละเอียดเพื่อความอุดมสมบูรณ์ของดินแปลงเพาะควรรีไต่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตราส่วน 400-500 กรัม พรุนกลบลงในดินรอบแปลงเพาะ ควรใช้สารเคมี เช่น ออลดริน โรยเพื่อป้องกัน มด แมลง เข้าไปทำลายเมล็ดพันธุ์ที่เริ่มงอก

3.3.2 การเตรียมเมล็ดพันธุ์ ควรเลือกพันธุ์ที่ตรงตามความต้องการของตลาดมีความเหมาะสม กับสภาพแวดล้อม ก่อนนำเมล็ดพันธุ์ไปหว่าน คัดเมล็ดพันธุ์ที่ไม่สมบูรณ์ออกโดยนำเมล็ดพันธุ์แช่น้ำสะอาด เมล็ดที่เสียจะลอยน้ำแล้วคัดออก นำเมล็ดพันธุ์คลุกยาไดเทนเอ็ม 45

อัตราส่วน 1 ซ้อนแกงต่อเมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัมหรือนำไปแช่ในน้ำอุ่นประมาณ 50 เซลเซียสนานประมาณ 30 นาที ก่อนนำไปหยอดหรือหว่านในแปลงเพาะกล้า

3.3.3 การเพาะเมล็ด นำเมล็ดพันธุ์หว่านให้กระจายทั่วทั้งแปลงเพาะหรือโรยเมล็ดเป็นแถวลงในร่องลึก 0.6-1 เซนติเมตรห่างกันแถวละประมาณ 10 เซนติเมตรกลบด้วยปุ๋ยหมักที่สลายตัวดีแล้วหรือดินผสมละเอียด รดน้ำให้ชุ่มเสมอ คลุมด้วยฟางแห้งหรือหญ้าแห้งบาง ๆ เมื่อกล้าเริ่มงอกมีใบจริงอายุประมาณ 12-15 วัน ถอนต้นที่เป็นโรค อ่อนแอ ไม่สมบูรณ์ หรือต้นที่ขึ้นเบียดกันแน่นเกินไปทิ้ง ให้มีระยะห่างกันพอสมควร และควรรีให้ปุ๋ยเสริมทางใบ เพื่อให้ต้นกล้าเจริญเติบโตและแข็งแรง เมื่อต้นกล้าอายุ 30-40 วัน ก็สามารถย้ายลงปลูกในแปลงใหญ่ได้

3.3.4 การย้ายกล้าปลูก ก่อนย้ายกล้าควรรดน้ำเพื่อให้ต้นกล้าแข็งแรง ดินร่วน และง่ายต่อการถอนกล้า โดยจะย้ายจากแปลงเพาะลงในถุงเพาะชำ เมื่อกล้ามีใบจริง 2 ใบ ระยะเวลาในการชำในถุงประมาณ 15-20 วัน จะทำให้กล้าแข็งแรง สมบูรณ์ก่อนจึงย้ายปลูก ในแปลงปลูกสำหรับการย้ายกล้าในแปลงปลูก ควรย้ายกล้าในเวลาบ่าย ถึงเย็น ขณะที่แสงแดดไม่ร้อนจัด หลังจากปลูกรดน้ำต้นกล้าที่ปลูกใหม่ให้ชุ่ม ให้ใช้ฟาง หรือหญ้าแห้งคลุมดิน เพื่อรักษาความชื้น และจะทำให้ต้นกล้าตั้งตัวได้เร็วขึ้น

3.3.5 การเตรียมดินปลูก การเตรียมดินปลูกพริกนั้น ควรพิจารณาความแตกต่างตามสภาพของดิน และระดับน้ำ ดังนี้ คือ

1) สภาพดินเหนียว ในเขตภาคกลางมีระดับน้ำใต้ดินสูง ให้ทำแปลงขนาดกว้าง ประมาณ 4-6 เมตร ความยาวไม่จำกัดขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ และมีร่องน้ำกว้าง ประมาณ 1 เมตร ลึก ประมาณ 0.50-1.0 เมตร ซึ่งสามารถใช้เรือบรรทุกเครื่องสูบน้ำเข้าไปให้น้ำได้

2) การเตรียมแปลงในเขตชลประทาน ให้คูส่งน้ำอยู่ทางด้านหัวแปลงและคูระบายน้ำอยู่ทางด้านท้ายแปลง แล้วปรับระดับคูส่งน้ำระหว่างแปลงให้มีความลาดเทพอสมควร เพื่อความสะดวกในการให้น้ำ ส่วนขนาดของแปลงให้มีความกว้าง 0.80 เมตร ร่องน้ำลึก 0.25 เมตร ความยาวของแปลงประมาณ 20 เมตร

3) การเตรียมดินปลูกในเขตอาศัยน้ำฝน ต้องเลือกที่ซึ่งระบายน้ำได้ การกำหนดแถวปลูก ให้กำหนดแถวคู่ ห่างกัน 1.20 เมตร ให้ระยะระหว่างแถว ห่างกัน 0.50 เมตร ระยะระหว่างต้น 0.50 x 0.50 เมตร เมื่อเตรียมแปลงปลูกแล้ว ให้ใส่ปุ๋ยคอก ในอัตราไร่ละ 1,200 – 3,000 กิโลกรัม พยายามคลุกปุ๋ยคอกให้เข้ากับดิน แล้วใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ในอัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ และใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงชนิดดูดซึม คือ คาร์โบฟูราน เช่น พูราดาน คูราแทร์ โรยลงในหลุมประมาณ ¼ ซ่อนชาและในสภาพดินที่เป็นกรดจัด ควรใช้ปูนขาวในอัตรา 200-400 กิโลกรัมต่อไร่

3.3.6 การปฏิบัติดูแลรักษาพริก การปฏิบัติดูแลรักษาพริกที่ถูกต้อง และเหมาะสม จะทำให้พริกมีความสมบูรณ์ แข็งแรง ซึ่งจะทำให้ พริกมีความสมบูรณ์ แข็งแรงซึ่งจะทำให้พริก มีความต้านทานต่อ โรค และแมลง จะทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ตรงตามความต้องการของตลาด จะต้องปฏิบัติดังนี้

- 1) การให้น้ำ พริกเป็นพืชที่ต้องการน้ำอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอในช่วงแรกของการเจริญเติบโต ดินควรมีความชุ่มชื้นพอดีอย่าให้เปียกและเกินไป จะทำให้ต้นพริกเหี่ยวตายได้ ในช่วงเก็บผลผลิต ควรลดการให้น้ำ เพื่อจะทำให้คุณภาพของผลผลิตดี สีของผลสวย
- 2) การใส่ปุ๋ย ในระยะที่ต้นพริกยังเล็กอยู่ ควรมีการกำจัดวัชพืชให้บ่อยครั้ง หากวัชพืชคลุมต้นพริก ช่วงระยะการเจริญเติบโต จะทำให้แคะแกร็น คุณภาพผลผลิตไม่ดี การกำจัดวัชพืชน้อยครั้งมีผลทำให้ดินที่ผิวหน้าแข็งหรือเหนียวจับกันเป็นแผ่น น้ำซึมผ่านได้ยาก พริกเป็นพืชที่มีอายุเก็บผลค่อนข้างยาวนาน ปุ๋ยที่ใช้ควรเป็นปุ๋ยที่มีธาตุอาหารครบ เช่น ปุ๋ยสูตร 15-15-15 หรือ 13-13-21 ในอัตรา 50-100 กิโลกรัมต่อไร่และใส่ปุ๋ยในโตรเจน เช่น ยูเรีย ในอัตรา 10-20 กิโลกรัมต่อไร่ เพื่อเป็นการช่วยเสริมการเจริญเติบโต นอกจากนี้ควรใส่ปุ๋ยน้ำ ทางใบฉีดพ่น ทุกครั้ง หลังการเก็บเกี่ยว การใส่ปุ๋ยเคมีจะได้ผลต่อพืชสูงสุด ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของดิน กับ ปริมาณการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่กันไปด้วย การใส่ปุ๋ยควรแบ่งใส่ 2 ครั้ง ใส่ครั้งแรกปริมาณครึ่งหนึ่ง ก่อนปลูก เป็นปุ๋ยรองพื้นพรวนกลบลงในดิน ปุ๋ยในโตรเจนใส่โรยข้างเมื่อพริกอายุ 10-14 วัน หลังจากย้ายกล้าใส่ครั้งที่ 2 อีกครั้งหนึ่งที่เหลือใส่โรยข้างแล้วแต่งหน้าด้วย ปุ๋ยในโตรเจน พรวนกลบลงดิน

3.3.7 การป้องกันกำจัดศัตรูพริก นอกจาก การให้น้ำ การให้ปุ๋ย หรือการกำจัดวัชพืชแล้ว ยังมีศัตรูพริกต่างๆที่มีอิทธิพลต่อผลผลิตการปลูกพริกเป็นอย่างมาก ซึ่งศัตรูพริกที่สำคัญที่พบได้โดยทั่วไป มีดังนี้

- 1) แมลง แมลงที่พบระบาดในพริกบ่อยๆ คือ
 - (1) เพลี้ยไฟ การทำลายจะระบาดมากในฤดูแล้งหรือเมื่อมีฝนทิ้งช่วง เป็นระยะเวลานาน โดยจะทำลายใบอ่อน ยอดอ่อนและตาดอก ลักษณะการทำลายใบจะห่อ บิด ขอบใบม้วนขึ้นข้างบน ลำต้น แคะแกร็น และทำลายผลพริกให้หงิกงอ ไม่ได้คุณภาพรูปร่าง ลักษณะ เพลี้ยไฟเป็นแมลงขนาดเล็ก สีน้ำตาลอ่อน ลำตัวพอมยาว มีขนาด 1.0 มิลลิเมตร หากดูด้วยตาเปล่า จะต้องใช้ความสังเกตเป็นพิเศษจึงจะมองเห็นได้ ตัวแก่มีปีก 2 คู่เรียวยาวประกอบด้วยขนเส้นเล็ก ตัวอ่อนจะยังไม่มียีกและมีขนาดเล็กกว่าตัวแก่

การป้องกันกำจัด เพลี้ยไฟชอบหลบอยู่ตามใต้ใบ ตามซอกยอดอ่อนในดอก เวลาพ่นควรใช้เครื่องมือที่สามารถพ่นได้อย่างทั่วถึง การเลือกยาที่เหมาะสมควรทำดังนี้ คือ ถ้า

ปลุกพริกในแหล่งที่มีการระบาดของมานาน ควรเลือกใช้ยาที่ทำลายโดยเฉพาะ เช่น แกลนเนท เมซูโรล เป็นต้น หรือถ้าพื้นที่การปลุกพริกมีการพรุนดิน เก็บหญ้า พื้นแปลงสะอาด ให้พ่นยา ตามผิวดิน จะช่วยกำจัดด้วงได้ดี ควรให้น้ำและปุ๋ยอย่างพอเพียง

(2) *เพลี้ยอ่อน* การทำลาย จะพบระบาดทั่วไปโดยเฉพาะแหล่งปลุกพริกที่อยู่ใกล้กับฝ้ายหรือพืชไร่อื่น ๆ โดยเพลี้ยอ่อนจะดูดน้ำเลี้ยงที่ยอดอ่อน ใบอ่อนในช่วงระยะลำต้นยังเล็ก ซึ่งจะทำให้ลำต้นแคระแกร็นและเพลี้ยอ่อนจะทำให้เกิดใบเป็นคลื่นบิดตรงส่วนยอด ทำให้เกิดโรคใบด่าง และลำต้นแคระแกร็น ไม่เจริญเติบโตด้วย

รูปร่างลักษณะ เพลี้ยอ่อนเป็นแมลงจำพวกปากดูด ลักษณะลำตัวคล้ายผลฝรั่ง ลำตัวบางใส มองเห็นได้ตาเปล่า มีขนาดเกือบ 1 มิลลิเมตร หรือขนาดเท่าปลายดินสอดำ มีทั้งชนิดมีปีกและไม่มีปีก อยู่กันเป็นกลุ่มตามใต้ใบ ยอดอ่อน เคลื่อนไหวช้า มีสีเขียวอ่อน หรือเขียวอมเหลือง

การป้องกันกำจัด ไม่ควรปลุกพริกใกล้ ฝ้าย มะเขือ และหมั่นตรวจดูแลแปลงพริกอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะขณะที่ต้นพริกยังเล็ก

นอกจากเพลี้ยไฟ เพลี้ยอ่อนแล้ว ยังมีเพลี้ยจักจั่น เพลี้ยแป้ง และเพลี้ยหอย ที่มักจะทำลายในระยะเจริญเติบโต และพบพวกหนอน ทำลายในระยะออกฝัก ซึ่งควรฉีดพ่นยา กำจัดหนอนทำลายในระยะออกฝัก ซึ่งควรฉีดพ่นยา กำจัดแมลงหนอนพวกนี้อยู่เสมอตามคำแนะนำ

2) *สัตว์ศัตรูพืช* ที่สำรวจพบ และทำความเข้าใจต่อการปลุกพริกของเกษตรกรขณะนี้คือ

(1) *ไรขาว* การทำลาย ไรขาวจะพบว่ามีระบาดในช่วงที่มีการปลุกพริกกันมาก โดยไรขาวจะเข้าทำลายที่ยอดก่อน เมื่อเป็นหลาย ๆ ยอด จะดูเป็นใบพุ่ม ใบพริกจะหงิกงอ ใบอ่อนหยวบย่น หรือเป็นคลื่นขอบใบม้วนลงทางด้านล่าง ใบค่อย ๆ ร่วง และยอดจะตายไปในที่สุด

รูปร่างลักษณะ ไรขาวเป็นสัตว์จำพวกเดียวกับแมงมุม มี 8 ขา ตัวกลม มีสีขาว ผิวลำตัวใสขนาดเล็ก สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ถ้าจะดูให้ชัดเจนมีรายละเอียดมากขึ้นต้องใช้แว่นขยายมักจะชอบอาศัยอยู่ตามใบอ่อน หรือตาดอก

การป้องกันกำจัด หมั่นตรวจดูแลแปลงพริกอย่างสม่ำเสมอ เมื่อพบไรขาวในปริมาณมากให้รีบกำจัดด้วยยา เคลเทนหรือไดโฟลอลและเลบ โทฟอสหรือฟอสเวล เป็นต้น แต่ถ้าพบว่ามี การระบาดของเพลี้ยไฟและไรขาวพร้อมกันควรใช้ยากำจัดของทั้งสองชนิดฉีดพ่นพร้อมกัน จะได้ผลสมบูรณ์ขึ้น

3) *โรคที่เกิดจากเชื้อรา* มีผลเสียหายต่อการปลุกพริกที่พบได้ในขณะนี้ มีดังนี้

(1) โรคกุ้งแห้ง มีสาเหตุมาจากเชื้อรา *Colletotrichum piperatum*

, *Colletotrichum capsici*, *Colletotrichum gloeosporioides* ความเสียหายที่เกิดจากโรคนี ในแต่ละท้องถิ่นจะแตกต่างกัน ซึ่งแล้วแต่สภาพแวดล้อมที่มีความชื้นสูงหรือฝนตกชุก โดยสภาพที่มีอากาศชื้นมากๆ หรือในที่ที่มีฝนตกชุก เชื้อราจะแพร่ขยายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ผลผลิตพริกเน่าติดต่อกันอย่างรวดเร็ว มากกว่าในสภาพพื้นที่ที่อากาศแห้งหรือมีฝนตกน้อยกว่า โรคกุ้งแห้งจะระบาดมากในระยะที่ผลพริก กำลังเจริญเติบโต

การทำลาย โรคกุ้งแห้งจะเห็นได้ชัดเจนบนผลพริกที่แก่จัด หรือสุกอาการเริ่มแรกจะเห็นเป็นจุดสีน้ำตาลดำ เนื้อเยื่อนุ่ม จากเดิมเล็กน้อย และจุดสีน้ำตาลจะค่อยๆ ขยายวงกว้าง ออกเป็นแผลวงกลม หรือวงรี โดยมีขนาดแผลไม่จำกัด จะทำให้ผลพริกเน่า และจะระบาดติดต่อกันอย่างรวดเร็ว

การป้องกันกำจัด

- ก. ใช้เมล็ดพันธุ์ดีปราศจากโรค
- ข. ก่อนปลูกนำเมล็ดพันธุ์มาล้างน้ำให้สะอาดแช่ในน้ำอุ่น 30 นาที
- ค. ใช้ยากลูกเมล็ดพันธุ์เพื่อทำลายโรคที่ติดมากับเมล็ดอีกครั้งหนึ่ง
- ง. ฉีดยาป้องกันกำจัดเชื้อราทุก ๆ 7-15 วัน ต่อครั้ง ซึ่งยาที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ได้แก่ ไซเนบ มาเนบ และเบนโนมิล เป็นต้น
- จ. ควรเลือกใช้พันธุ์ที่ต้านทานต่อโรคกุ้งแห้ง เช่น พริกเหลือง พริกหยวก

(2) โรคเหี่ยวของพริกจากเชื้อรา หรือโรคหัวโกร๋น การทำลาย โรคนีจะแตกต่างจากอาการเหี่ยวที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย โดยอาการเหี่ยวจากเชื้อราจะเริ่มจากใบล่างก่อน แล้วจึงจะแสดงอาการที่ใบบน ต่อมาใบที่เหลือง จะเหี่ยวลู่ลงดิน และร่วงไป ต้นพริกจะแสดงอาการในระยะผลดอกออกผล ซึ่งจะทำความเสียหายต่อดอกและผลอ่อน เมื่อตัดกล้าต้น จะพบว่าเนื้อเยื่อท่อลำเลียงอาหารเป็นสีน้ำตาลหรือน้ำตาลไหม้ สุดท้ายแล้วต้นจะเหี่ยวตายลง

การป้องกันกำจัด

- ก. เมื่อปรับดินปลูกแล้ว ควรโรยด้วยปูนขาวจะเป็นการป้องกันเชื้อราถอนหรือขูดต้นที่เป็นโรคเผาทิ้ง แล้วใช้ยาเทอร์ราคลอ ผสมน้ำตามอัตราส่วนในคำแนะนำสลากยาจากนั้นเทลงในหลุมที่เป็นโรค
- ข. ควรปลูกพืชหมุนเวียน สลับกับพริก ไม่ควรปลูกพริกซ้ำที่
- ค. ควรใช้ปุ๋ยอินทรีย์ให้มากกว่าปุ๋ยวิทยาศาสตร์ เพื่อป้องกันดินเป็นกรด
- ง. ปรับปรุงดินให้ร่วนซุย มีการระบายน้ำดี

(3) โรคเน่า หรือคั้นเน่า การทำลาย ใบจะเหลือง และร่วง โคนต้น และรากจะเน่าเปื่อยเป็นสีน้ำตาล ต้นพริกจะเหี่ยวตาย แต่จะระบาดมากในระหว่างที่มีการผลิดอกออกผล อาการของโรคเน่านี้ จะแตกต่างกับโรคพริกหัวโกร๋น คือยอดจะไม่หลุดร่วงไป

การป้องกันกำจัด

ก. หมั่นตรวจต้นพริกว่าเป็น โรค หรือไม่

ข. ขุดหรือถอนต้นพริกที่เป็น โรคเผาทิ้ง แล้วใช้ยาเทอร์ราคลอ ผสมน้ำตามอัตราส่วนในคำแนะนำลากยา จากนั้นเทราดลงในหลุมที่เป็น โรคหรือจะใช้ฟอร์มาลินผสมน้ำในอัตราส่วน 1:50 ราดลงบริเวณ โคนต้นที่เป็น โรค ซึ่งต้องระวังอย่าให้ไหลไปสู่ต้นอื่น เพราะจะทำให้เป็นการแพร่เชื้อโรค

ค. ในการเตรียมดินปลูก ควรเพิ่มปูนขาวเพื่อให้ดินเป็นด่าง เพราะถ้าดินเป็นกรด จะเกิดโรคนี้ได้ง่าย

ง. ควรปลูกพืชหมุนเวียน สลับกับการปลูกพริก

(4) โรคเหี่ยว ที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย การทำลาย ต้นพริกที่เป็น โรคนี้จะแสดงอาการเหี่ยวทั่วต้นในวันที่มีอากาศร้อนจัด และอาจจะฟื้นคืนดีใหม่ ในเวลากลางคืน ต้นพริกจะมีอาการเช่นนี้ 2-3 วัน ก็จะเหี่ยวตายโดยไม่ฟื้นอีก การเหี่ยวของต้นพริกที่เป็น โรคนี้ จะแสดงอาการใบเหลืองของใบที่อยู่ตอนล่าง ๆ ก่อน เมื่อถอนต้นมาดูจะเห็นว่ารากเน่า และเมื่อถอนต้นมาดูจะเห็นว่ารากเน่า และเมื่อเดือนผิวของลำต้นตรงใกล้ระดับคอคอดิน จะพบว่า เนื้อเยื่อที่เป็นท่อลำเลียงอาหารซ้ำ และเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลอ่อน ซึ่งแตกต่างจากสีของเนื้อเยื่อที่ดีของพริก

การป้องกัน

ก. เมื่อพบต้นพริกที่แสดงอาการเหี่ยว ให้ถอน หรือขุดแล้วนำไปเผาควรรป้องกันมิให้ต้นพริกมีบาดแผลแถว โคนต้น และราก และถ้าหากพบควรฉีดพ่น ยาป้องกัน กำจัดหนอนเจาะราก และ โคนต้น

ข. เมื่อตรวจพบว่ามิใช่เดือนฝอย ซึ่งเป็นศัตรูที่ทำให้เกิด โรครากปม หรือ กัดกิน ทำลายรากให้เป็นแผลซึ่งเป็นช่องทางให้เชื้อแบคทีเรียเข้าไปได้ง่าย ควรใช้ยาป้องกันกำจัดฉีดพ่นไล่เดือนฝอย ให้หมดสิ้นไปในบริเวณนั้น

ค. ควรปลูกพืชหมุนเวียน สลับกับการปลูกพริก เช่น ปลูกข้าวโพด แตงกวา ถั่วต่างๆ

3.3.8 การเก็บเมล็ดพันธุ์ พริกเป็นพืชที่มีโอกาสผสมข้ามพันธุ์ได้ การเก็บเมล็ดพันธุ์พริก ถูกวิธีจึงจะทำให้มีพันธุ์พริกที่ดี ติดผลดก ผลผลิตสูง มีความต้านทานต่อโรค และแมลง

คุณภาพดีเป็นที่ต้องการของตลาด ไว้สำหรับปลูกในฤดูกาลต่อไป ซึ่งเกษตรกรสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีข้อแนะนำ ดังนี้

1) การคัดเลือกพันธุ์พริก

- (1) เลือกจากต้นที่มีลำต้นแข็งแรง สมบูรณ์ เหนียว ไม่หักง่าย
- (2) เลือกจากต้นที่ให้ผลดก และขนาดผลใหญ่สมบูรณ์
- (3) เลือกจากต้นที่ทนทาน ต่อ โรค และแมลง
- (4) เลือกจากต้นที่สามารถปรับตัวเข้ากับ สภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ได้ดี
- (5) เลือกจากผลแก่สีแดงสด ในช่วงระยะเก็บ 7 วันต่อครั้ง

2) การคัดเมล็ดพันธุ์ เมื่อคัดเลือกผลผลิตพริกได้ตามที่ต้องการแล้ว ให้

นำไปบด หรือ โขลกหยาบๆจากนั้นนำพริกทั้งกากแช่ในน้ำเกลือแรง ในอัตราส่วนผสม คือ เกลือ 2 ช้อนชา ต่อน้ำ 1 ลิตร หลังจากนั้นช้อนกากและเมล็ดลึบที่ลอยน้ำออกทิ้งไป ส่วนเมล็ดที่ค้ำให้นำไปผึ่งบนตะแกรงในล่อนหรือไม้ไผ่สาน ไม่ควรตากบนภาชนะโลหะเพราะจะทำให้เมล็ดพันธุ์ร้อนจัดเกินไป เวลาที่เหมาะสมควรเป็นตอนเช้า หรือตอนบ่าย วันละ 2-3 ชั่วโมง ตาก 2-3 แดด จากนั้นเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ในภาชนะที่แห้ง ปราศจากความชื้น แล้วปิดฝาให้สนิท

3.3.9 การทำพริกแห้งให้มีสีสวยคุณภาพดี การเก็บพริกทำพริกแห้ง ควรเลือกเก็บพริกที่แก่จัด สีแดงสดตลอดทั้งผลปราศจากโรค และแมลง เข้าทำลาย แล้วรีบนำไปทำให้แห้งโดยเร็วจะทำให้ได้พริกแห้งที่มีสีสวย และคุณภาพดี มีหลายวิธีดังนี้

1) การตากแดด คือ การนำพริกที่คัดเลือกแล้ว นำมาตากแดดโดยตรง แผ่พริกบางๆ บนเสื่อ หรือพื้นลานซีเมนต์ที่สะอาด โดยตากแดด ทั้งไว้ 5-7 แดด

2) การอบด้วยไอร้อน คือการนำพริกเข้าอบด้วยไอร้อน ในเตาอบ โดยวางพริกบนตะแกรง แล้ววางตะแกรง เรียงซ้อนกันเป็นชั้นๆ วิธีนี้เหมาะสำหรับ เกษตรกรที่ปลูกพริกเป็นจำนวนมาก และการทำพริกแห้งในช่วงฤดูฝน

3) การลวกน้ำร้อน คือ การนำพริกไปลวกน้ำร้อนก่อนลวกนาน 15 นาที นำไปตากแดด ประมาณ 5 แดด วิธีนี้จะทำให้สีของพริกแห้งสวย และไม่ขาวดำ

4) การอบพริกด้วยโรงอบพลังแสงอาทิตย์ เป็นวิธีที่ทำให้ได้พริกคุณภาพดีสวย ก้านพริกแห้งสีทอง ไม่ดำ สะอาดไม่มีฝุ่นจับอบได้ครั้งละ 400 กิโลกรัม ใช้เวลา 3 วัน

3.3.10 การบรรจุหีบห่อ การบรรจุหีบห่อที่เหมาะสมจะช่วยให้การตลาดของผักผลไม้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการบรรจุหีบห่อไม่สามารถทำให้คุณภาพของผลผลิตดียิ่งขึ้นได้ ฉะนั้นการบรรจุจึงต้องบรรจุพืชผักผลไม้ที่ดีและมีคุณภาพเท่านั้น หลักของการบรรจุ คือ ภาชนะบรรจุต้องแข็งแรงพอที่จะรับน้ำหนักของผลผลิตและแรงกระทบกระเทือนของ

แรงภายนอกได้ ต้องบรรจุให้แน่นพอดีและเต็ม(Full-Tight)ซึ่งจะไม่ให้ผลผลิตเสียดสีกันในระหว่างขนส่งเพราะจะทำให้เกิดความเสียหาย

พริกเป็นพืชที่มีการเคลื่อนย้ายหรือขนส่งเข้าสู่ตลาด ทั้งในรูปของพริกสดและพริกแห้ง การบรรจุเพื่อการขนส่งภายในประเทศโดยเฉพาะพริกสดการขนส่งต้องใช้เวลาขนส่งในระยะสั้น การบรรจุผลผลิตส่วนใหญ่ภายในประเทศจะบรรจุโดยการใส่ถุงพลาสติกเจาะรูเพื่อระบายอากาศ ซึ่งสามารถยืดอายุการขนส่งไปได้อีก ขนาดบรรจุส่วนมากขนาดบรรจุ 10 กิโลกรัม หรือ 5 กิโลกรัมแล้วแต่ความต้องการของตลาด การบรรจุหีบห่อพริกแห้งที่มีการซื้อขายกันภายในประเทศ ก็ใช้ถุงพลาสติกชนิดเจาะรูเช่นกัน แต่พริกแห้งจะต้องให้แห้งและมีปริมาณความชื้นในเมล็ด 6.5-7.7 เปอร์เซ็นต์จึงจะทำให้พริกแห้งปลอดภัยจากความชื้น ซึ่งเป็นสาเหตุของเชื้อราและตลาดไม่ต้องการ

การลำเลียงพริกออกสู่ตลาดโดยพ่อค้าในท้องถิ่นหรือพ่อค้าคนกลางเป็นผู้รวบรวมซึ่งมีการไปรับซื้อในพื้นที่ จะมีการดำเนินการขนส่งทั้งพริกสดและพริกแห้ง บางครั้งผู้รวบรวมก็นำผลผลิตมาคัดแยกเอง ซึ่งพริกที่ผู้รวบรวมส่งออกไปจำหน่ายเหล่านี้เป็นพริกที่ได้รับการคัดแยกสิ่งปลอมปนและอื่นๆเรียบร้อยแล้ว การบรรจุจะบรรจุตามความต้องการของตลาด คือบรรจุในถุงพลาสติกใส ขนาดบรรจุส่วนมากขนาดบรรจุ 10 กิโลกรัมหรือ 5 กิโลกรัม

สรุปได้ว่าการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย มีขั้นตอนการปฏิบัติหลายขั้นตอนด้วยกัน โดยเริ่มตั้งแต่การเลือกใช้พันธุ์ดี การเตรียมดิน การเพาะเมล็ด(ต้นกล้า) การปลูก การดูแลรักษา ประกอบไปด้วย การให้น้ำ ปุ๋ย การป้องกันและกำจัดศัตรูพริก การเก็บเกี่ยว และการจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุ การขนส่งซึ่งขั้นตอนเหล่านี้ เกษตรกรต้องเอาใจใส่อย่างพิถีพิถันเพื่อให้ผลผลิตพริกถึงมือผู้บริโภคได้อย่างมีคุณภาพ

4. ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

กรมวิชาการเกษตร (2549: 4-5) ได้ระบุเกี่ยวกับคำแนะนำการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างปลอดภัย สำหรับการปลูกพริก ดังนี้คือ

การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่เหมาะสม เกษตรกร ควรรู้จัก ศัตรูพืชชนิด และอัตราการใช้สารป้องกัน กำจัดศัตรูพืช รวมทั้งการเลือกใช้ เครื่องพ่น และหัวฉีดที่ถูกต้อง นอกจากนั้น การพ่นควรกระจายให้คลุมทั้งต้น โดยเฉพาะบริเวณที่ศัตรูพืชเข้าทำลาย มีข้อแนะนำควรปฏิบัติดังนี้

4.1 การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างเหมาะสม

4.1.1 ก่อนทำการพ่นสารเคมี ควรตรวจอุปกรณ์ เครื่องพ่นอย่าให้มีรอยรั่ว เพราะจะทำให้สารพิษเปื้อนเสื้อผ้าและร่างกายของผู้พ่นได้

4.1.2 ต้องสวมเสื้อผ้า รองเท้าให้มิดชิด รวมทั้งสวมหน้ากาก หรือผ้าปิดปากปิดจมูก และศีรษะ เพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษ

4.1.3 อ่านฉลากคำแนะนำ คุณสมบัติ และการใช้ก่อนทุกครั้ง

4.1.4 ควรพ่นในช่วงเช้า หรือเย็นขณะลมสงบ หลีกเลี่ยงการพ่นในเวลา แดดจัด หรือลมแรง และผู้พ่นต้องอยู่เหนือลมตลอดเวลา

4.1.5 ควรเตรียมสารเคมีให้ใช้หมดในคราวเดียว ไม่ควรเหลือค้างในถังเมื่อเลิกใช้ ควรปิดฝาภาชนะบรรจุสารเคมีให้สนิท เก็บไว้ในที่มิดชิด

4.1.6 เลิกใช้ควรปิดฝาภาชนะบรรจุสารเคมีให้สนิท เก็บไว้ในที่มิดชิดห่างจากสถานที่ปรุงอาหาร แหล่งน้ำ และต้องปิดกุญแจโรงเก็บ ตลอดเวลา

4.1.7 ภายหลังการพ่นสารกำจัดศัตรูพืชทุกครั้ง ผู้พ่นต้องอาบน้ำ สระผมและเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที เสื้อผ้าที่ใส่ขณะพ่นสารต้องซักให้สะอาดทุกครั้ง

4.1.8 ไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนสารเคมีจะสลายตัว ถึงระดับปลอดภัยโดยดูจากตารางคำแนะนำ การใช้สารป้องกัน กำจัดศัตรูพืช

4.1.9 ทำลายภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้แล้ว อย่างทิ้งตามร่องสวน หรือทิ้งลงในแม่น้ำ ลำคลอง

4.2 การใช้วัสดุ-อุปกรณ์ สารป้องกันกำจัด ศัตรูพืช การใช้เครื่องมือในการฉีดพ่นสารเคมี หรือเครื่องพ่น มีอยู่ 2 ชนิด ได้แก่

4.2.1 เครื่องพ่นแบบสูบโยกสะพายหลัง

4.2.2 เครื่องยนต์พ่นสารชนิดใช้แรงดันของเหลว

วิธีการใช้

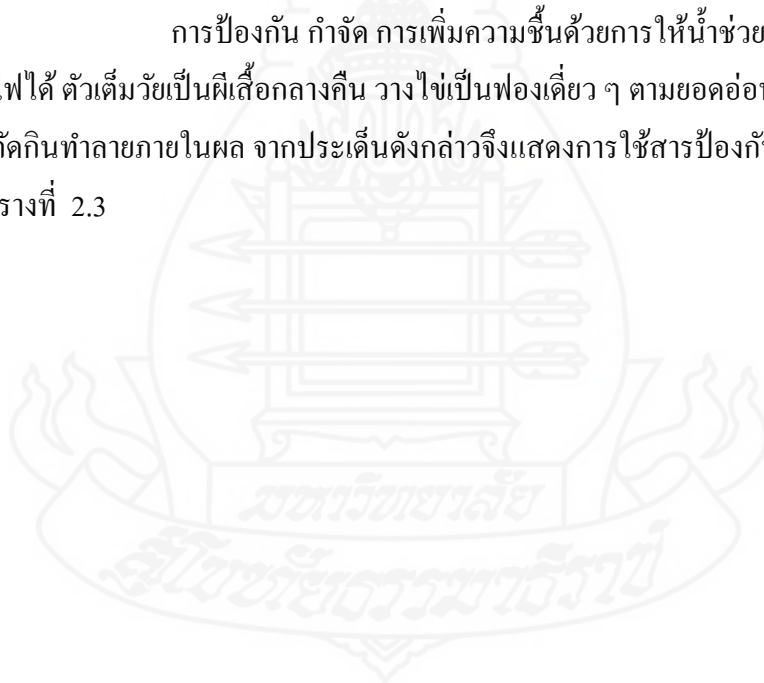
- 1) เครื่องพ่นแบบสูบโยกสะพายหลัง ใช้อัตราการพ่น 60-80 ลิตรต่อไร่ ใช้หัวฉีดแบบกรวยขนาดเล็ก (เส้นผ่าศูนย์กลาง 0.6 มม.) สำหรับการพ่นสารฆ่าแมลง และสารป้องกัน โรคพืช และใช้หัวฉีดแบบพัด หรือแบบปะทะ สำหรับการพ่นสารฆ่าแมลง กำจัดวัชพืช
- 2) การพ่นสารกำจัดวัชพืช ควรแยกเครื่องพ่นเฉพาะ ไม่ใช่ปนกันกับสารกำจัดศัตรูพืชชนิดอื่นๆ และหลังพ่นไม่ควรรวบกวอนผิวหน้าดิน ขณะพ่นกดหัวพ่นต่ำเพื่อให้ละออง

สารเคมีตกลงบนพื้นที่ต้องการควบคุมวัชพืชเท่านั้น ระวังการพ่นซ้ำแนวเดิม เพราะจะทำให้สารลง เป็น 2 เท่า

3) เครื่องยนต์พ่นสารชนิดใช้แรงดันของเหลว ใช้อัตราการพ่น 80-120 ลิตรต่อไร่ ใช้หัวฉีดแบบกรวยขนาดกลาง (เส้นผ่านศูนย์กลาง 1.0-1.2 มิลลิเมตร) ปรับความดันใน ระดับการพ่นไว้ที่ 10 บาร์ หรือ 150 ปอนด์ต่อตารางนิ้ว เหมาะสำหรับการพ่นสารฆ่าแมลง และ สารป้องกันกำจัดโรคพืช

4) หัวฉีดแบบกรวย ถ้าเป็นหัวฉีดแบบกรวยชนิดปรับได้ ควรปรับให้ได้ ละเอียด กระจายกว้างที่สุด ซึ่งจะได้ละอองขนาดเล็ก สม่ำเสมอ ใช้ความเร็วการเดินทางประมาณ 1 กิโลเมตรต่อวินาที และทำการพ่นให้คลุมทั้งต้น ไม่ควรพ่นใช้เวลานานเกินไป เพราะจะทำให้มีน้ำยาโชก และไหลลงดิน เริ่มทำการพ่นจากทางใต้ลมก่อน และขยายแนวการพ่นขึ้นเหนือลม ขณะเดียวกัน หันหัวฉีดไปทางใต้ลมตลอดเวลา เพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับสารเคมี การพ่นควรพลิกหางหัวฉีด ขึ้น ลง เพื่อให้ละอองแทรกเข้าทรงพุ่มได้ดีขึ้น โดยเฉพาะด้านใต้ใบ

การป้องกัน กำจัด การเพิ่มความชื้นด้วยการให้น้ำช่วยลดการระบาด ของเพลี้ยไฟได้ ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืน วางไข่เป็นฟองเดี่ยว ๆ ตามยอดอ่อนของพืช แล้ว หนอนจะกัดกินทำลายภายในผล จากประเด็นดังกล่าวจึงแสดงการใช้สารป้องกัน กำจัด แมลง ศัตรู ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 การใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช

โรค	การใช้สารป้องกัน กำจัด แมลง ศัตรู	อัตราการให้ น้ำ 120 ลิตร	วิธีการใช้ ข้อควรระวัง	หยุดการใช้สาร ก่อนการเก็บเกี่ยว
เพลี้ยไฟ	คาร์เบนดาซิม(85% WP)	20-30 กรัม	พ่นเมื่อพบเพลี้ย	14วัน
พริก	ไพโรไทคอปอส(50% WP)	20-30 กรัม	ไฟตัวอ่อนและตัวเต็ม	14วัน
	เมทีโอคาร์บ(80%WP)	20-30 กรัม	วัยระยะ 5 ตัวต่อยอด	21วัน
	คาร์โบซัลเฟน(20% EP)	20-30 กรัม	พ่นทุก7-10วันควร	15วัน
	ฟอสซาโลน(35% EC)	80 มล	บำรุงพืชให้แข็งแรง	20วัน
	อิมิดาโคลพริด(10%SL 5%EC)	20-40 มล	ในช่วง อากาศ แห้ง	7 วัน
	ฟิโปรนิล(5% EC)	10-20 มล.	แล้งไม่ควร พ่น	7 วัน
	เบนดิโธคาร์บ(20%WP)	20-40 กรัม	สารชนิดหนึ่ง	14วัน
	ไดอะเฟนไทยูรอน(25% SC)	40-60 มล.	ติดต่อกันหลายครั้ง	7 วัน
	ก้ามะถัน(80%WP)	60-80 กรัม		20วัน
	ไรขาวพริก	อามีทราซ(20% EC)	40 -60 มล.	สำรวจตั้งแต่เริ่มปลูก
อะบามิเกติน(1.8% EC)		20-30 มล.	สม่ำเสมอเมื่อพบการ	7 วัน
ฟิโปรนิล(5% EC)		10-20 มล.	ระยะ 5-10 ตัวต่อใบ	7 วัน
ไบเฟทริน(2.5% EC)		10-20 มล.	ขึ้นไปให้พ่นตรง	7 วัน
เชื้อไวรัสกรมวิชาการเกษตร		30 มล.	บริเวณที่เกิดการระบาด	8 วัน
แลมด้าไซฮาโลทริน(2.5% EC)		20-30 มล.	และใกล้เคียงโดยพ่น	5 วัน
ไซเปอร์เมทริน(2.5% EC)		10-20 มล.	ห่างกัน 2 ครั้ง 3 วัน	7 วัน
หนอน	ไบเฟทริน(10%)	80-100 มล.	เริ่มระบาดเมื่อพริกติด	
เจาะสมอ	ไซเบอร์เมทริน/ฟอสซาโลน	60-80 มล	ผลอ่อนคังนั้นควร	7 วัน
ฝ้าย	(28.75%EC)		พ่นสารเคมีเพื่อป้องกัน ในขณะที่พริกเริ่มติด ผลอ่อนและหากมีการ มีการระบาดอย่าง ต่อเนื่องพ่นทุก 7-10วัน	7 วัน

ที่มา: กรมวิชาการเกษตร (2549)

สรุปการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่เหมาะสม เกษตรกร ควรรู้จัก ศัตรูพืช ชนิด และอัตราการใช้สารเคมี ป้องกัน กำจัดศัตรูพืช รวมทั้งการเลือกใช้ เครื่องพ่น และหัวฉีดที่ ถูกต้อง นอกจากนั้น การพ่นควรกระจายให้คลุมทั้งต้น โดยเฉพาะบริเวณที่ศัตรูพืชเข้าทำลาย และ ที่สำคัญต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดในการใช้สารเคมีของเกษตรกรเองเพื่อป้องกันการมีสารพิษ ตกค้างในร่างกาย

5. นโยบายคุณภาพพริกของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

5.1 นโยบายคุณภาพพริก “เราจะผลิตพริก ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของคู่ค้าและผู้บริโภค” เพื่อให้บรรลุตามนโยบายคุณภาพพริก ในฐานะ “เกษตรกร” ผลิตพริก ภายใต้อ “ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พริก” ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะดำเนินการดังนี้

- 1) บุคลากรทุกคนในแปลงมีส่วนร่วมในระบบการจัดการคุณภาพ
- 2) ผลิตพริกอย่างซื่อตรง ตามความต้องการของคู่ค้าและผู้บริโภค และได้มาตรฐาน

- 3) พัฒนาบุคลากร และผลิตผลอย่างต่อเนื่อง
- 4) ชำรงรักษาและทบทวนระบบพร้อมทั้งมีการปรับปรุงให้ทันสมัย

5.2 คำแนะนำหลักการปฏิบัติตามระบบการผลิตพริก

5.2.1. การจัดการสุขลักษณะฟาร์ม

- 1) จัดทำประวัติฟาร์มและการใช้ประโยชน์ที่ดินในฟาร์ม
 - (1) มีการจัดทำข้อมูลประจำแปลง โดยรวมชื่อเจ้าของแปลง ผู้ดูแลแปลง ที่ตั้งแปลง แผนที่ภายในแปลง ชนิดพืชและพันธุ์ที่ปลูก ประวัติการใช้ที่ดินย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี และรายละเอียดอื่น ๆ ตามแบบบันทึกข้อมูลประจำแปลง
 - (2) ในกรณีที่สถานที่ผลิตอยู่ใกล้ หรืออยู่ในแหล่งอุตสาหกรรม หรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยง ควรมีการวิเคราะห์ดิน เพื่อตรวจสอบคุณภาพดิน และการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตรายอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มระบบการจัดการคุณภาพ: GAP พริก โดยดำเนินการตามคำแนะนำในเอกสารสนับสนุนวิธีเก็บตัวอย่างดินเพื่อการวิเคราะห์ บันทึกรายละเอียดการเก็บตัวอย่างดินลงในแบบบันทึก รวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐาน

2) แหล่งน้ำและคุณภาพน้ำ

(1) น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต ควรเป็นน้ำที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการใช้ในการเกษตร ต้องไม่ใช้น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม หรือกิจกรรมอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนสิ่งที่เป็นอันตราย กรณีจำเป็นต้องใช้ต้องมีหลักฐานหรือข้อพิสูจน์ที่ชัดเจนว่าน้ำนั้นได้ผ่านการบำบัดน้ำเสียมาแล้ว และสามารถนำมาใช้ในกระบวนการผลิตได้ และน้ำที่ใช้ล้างผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยวต้องเป็นน้ำที่มีคุณภาพบริโภคได้

(2) ควรมีการเก็บตัวอย่างน้ำอย่างน้อย 1 ครั้ง ในระยะเริ่มระบบการจัดการคุณภาพ: GAPพริก ตามคำ แนะนำ ในเอกสารสนับสนุนวิธีเก็บตัวอย่างน้ำ เพื่อการวิเคราะห์ส่งห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้ เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนเนื่องจากสารเคมี แร่ธาตุ บันทึกรายละเอียดการเก็บตัวอย่างน้ำลงในแบบบันทึกรวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์น้ำไว้เป็นหลักฐาน

(3) แหล่งน้ำสำหรับการเกษตรไม่ควรเป็นแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำลายสิ่งแวดล้อม

3) การเก็บรักษาสารเคมีทางการเกษตร

(1) จัดเก็บสารเคมีชนิดต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการผลิตในสถานที่มิดชิด ปลอดภัย ป้องกันแดดและฝนได้ และมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก

(2) แยกสถานที่เก็บสารเคมีไม่ให้อยู่ใกล้ที่พักอาศัย และสถานที่ประกอบอาหาร ไม่อยู่ในบริเวณต้นน้ำหรือบริเวณที่มีน้ำไหลผ่าน เพื่อป้องกันสารเคมีปนเปื้อนในแหล่งน้ำ

(3) สารเคมีแต่ละชนิดต้องจัดเก็บในภาชนะปิดมิดชิด สารเคมีที่เปิดใช้แล้วห้ามถ่ายออกจากภาชนะบรรจุเดิม ให้ปิดป้ายแสดงชัดเจน และแยกเก็บเป็นหมวดหมู่ ไม่ปะปนกันระหว่างปุ๋ย สารควบคุมการเจริญเติบโตพืชสารเคมีป้องกันกำจัดโรค สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช และอาหารเสริมต่างๆ

(4) โรงเก็บสารเคมีต้องมีเครื่องมือและวัสดุป้องกันอุบัติเหตุอย่างครบถ้วน เช่น น้ำยาล้างตา น้ำสะอาด ทราช และอุปกรณ์ดับเพลิง เป็นต้น

(5) ต้องไม่มีสารเคมีที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และสารเคมีที่ประกาศห้ามใช้ เก็บรักษาอยู่ในสถานที่เก็บสารเคมี หรือภายในแปลง

4) การใช้สารเคมีทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม

- (1) ห้ามใช้สารเคมีที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนวัตถุอันตรายตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ตามเอกสารสนับสนุน รายชื่อวัตถุอันตรายห้ามใช้ในการเกษตร และต้องใช้สารเคมีให้สอดคล้องกับรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าอนุญาตให้ใช้
- (2) อ่านฉลากคำแนะนำ เพื่อให้ทราบคุณสมบัติ และวิธีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง
- (3) ผู้ประกอบการและแรงงานที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ควรรู้จักศัตรูพืช ชนิดและอัตราการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช การเลือกใช้เครื่องพ่นและอุปกรณ์หัวฉีด รวมทั้งวิธีการพ่นสารเคมีที่ถูกต้อง โดยต้องตรวจสอบเครื่องพ่นสารให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานตลอดเวลา เพื่อป้องกันสารพิษเป็นอันตรายและร่างกายของผู้พ่น ต้องสวมเสื้อผ้า อุปกรณ์ป้องกันสารพิษ ได้แก่ หน้ากากหรือผ้าปิดจมูก ถุงมือ หมวก และรองเท้าเพื่อป้องกันอันตรายจากสารพิษ
- (4) เตรียมสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช และใช้ให้หมดในคราวเดียว ไม่ควรเหลือติดค้างในถังพ่น
- (5) ปิดฝาภาชนะบรรจุสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้สนิทเมื่อเลิกใช้ และเก็บในสถานที่เก็บสารเคมี
- (6) ให้ล้างภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดแล้วด้วยน้ำ 2-3 ครั้ง แล้วเทลงในถังพ่นสารเคมีปรับปริมาณน้ำตามความเข้มข้นที่กำหนด ก่อนนำไปใช้พ่นป้องกันกำจัดศัตรูพืชต่อไป
- (7) ควรพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในช่วงเช้าหรือเย็นขณะลมสงบ หลีกเลี่ยงการพ่นในเวลาแดดจัดหรือลมแรง และขณะปฏิบัติงานผู้พ่นต้องอยู่เหนือลมตลอดเวลา
- (8) หลังการพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชทุกครั้ง ผู้พ่นต้องอาบน้ำ สระผม และเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที เสื้อผ้าที่ใส่ขณะพ่นสารต้องซักให้สะอาดทุกครั้ง
- (9) ต้องหยุดใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชก่อนการเก็บเกี่ยวตามที่ระบุไว้ในฉลากคำกับการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชแต่ละชนิด
- (10) ให้ปฏิบัติตามแผนควบคุมการผลิตของพริก
- (11) ห้ามรับประทานอาหาร หรือสูบบุหรี่ ขณะพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช

5) ความสะอาดปลอดภัยและการกำจัดของเสียและวัสดุเหลือใช้

(1) ภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดและถังสารเคมีออกหมดแล้วตามคำแนะนำในข้อ 1.4.6 ต้องไม่นำกลับมาใช้อีก และต้องทำให้ซำรุดเพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้แล้วนำไปทิ้งในสถานที่ที่จัดไว้สำหรับทิ้งภาชนะบรรจุสารเคมีโดยเฉพาะ หรือทำลายโดยการฝังดินห่างจากแหล่งน้ำ และให้มีความลึกมากพอที่สัตว์ไม่สามารถขุดขึ้นมาได้ ห้ามเผาทำลาย

(2) กิ่งพืชที่มีโรคเข้าทำลายต้องเผาทำลายนอกแปลง

(3) เศษพืช หรือกิ่งที่ตัดแต่งจากต้นและไม่มีโรคเข้าทำลาย สามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยพืชสดได้

(4) จำแนก และแยกประเภทของขยะให้ชัดเจน เช่น กระดาษ กล่องกระดาษ พลาสติก แก้ว น้ำมันสารเคมี และเศษซากพืช เป็นต้น รวมทั้งควรมีถังขยะวางให้เป็นระเบียบ หรือระบุจุดทิ้งขยะให้ชัดเจน

5.2.2 การจัดการเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร

1) การจัดทำรายการและการจัดเก็บเครื่องมือและอุปกรณ์

(1) มีอุปกรณ์การเกษตรเหมาะสมและเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน
 (2) สถานที่เก็บรักษาอุปกรณ์และเครื่องมือการเกษตร ควรเป็นสัดส่วน ปลอดภัย ง่ายต่อการนำไปใช้งาน มีป้ายแสดงไว้ชัดเจน พร้อมทั้งจัดทำรายการและแผนการตรวจบำรุงรักษาเครื่องมือ/อุปกรณ์การเกษตรทุกชิ้นลงในแบบบันทึก

2) การตรวจสอบสภาพ และการซ่อมบำรุง

(1) มีการตรวจสอบสภาพเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร เช่น เครื่องพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืชอุปกรณ์การเก็บเกี่ยว ก่อนนำออกไปใช้งาน และหลังใช้งานเสร็จแล้วต้องทำความสะอาดทุกครั้งก่อนนำไปเก็บในสถานที่เก็บ

(2) มีการตรวจซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ตามแผนการบำรุงรักษาที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งบันทึกผลการตรวจซ่อมทุกครั้ง ลงในแบบบันทึก

(3) เครื่องมือ อุปกรณ์ และภาชนะที่ใช้ในการบรรจุ และขนส่งผลิตภัณฑ์ ต้องมีการทำความสะอาดทุกครั้งก่อนการใช้งาน และเมื่อใช้งานเสร็จแล้วต้องทำความสะอาดก่อนนำไปเก็บ

(4) กรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ต้องอาศัยความเที่ยงตรงในการปฏิบัติงานต้องมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงอย่างสม่ำเสมอแล้วแต่กรณี หากพบว่ามีอาการคลาดเคลื่อนต้องดำเนินการปรับปรุง ซ่อมแซม หรือเปลี่ยนใหม่ เพื่อให้อุปกรณ์ดังกล่าวมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานเมื่อนำมาใช้งาน

5.2.3 การจัดการปัจจัยการผลิต

1) การจัดทำรายการปัจจัยการผลิตและแหล่งที่มา จัดทำรายการและรายละเอียดเฉพาะของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ พันธุ์ ปุ๋ย สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ที่ใช้ในการปฏิบัติการผลิต พร้อมทั้ง จัดทำบัญชี รายการ ปริมาณ วัน เดือน ปี ที่จัดซื้อจัดหาลงในแบบบันทึก

2) การตรวจสอบคุณสมบัติของปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ที่ไม่สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาได้ หรือไม่น่าเชื่อถือ ต้องส่งปัจจัยการผลิตนั้นไปยังหน่วยงาน หรือห้องปฏิบัติการที่เชื่อถือได้เพื่อตรวจวิเคราะห์ บันทึกรายละเอียดการเก็บตัวอย่างปัจจัยการผลิตลงในแบบบันทึก รวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ไว้เป็นหลักฐาน

5.2.4 การปฏิบัติและการควบคุมการผลิต

1) การจัดการในกระบวนการผลิต การจัดการในกระบวนการผลิต จะมีระเบียบปฏิบัติของแต่ละประเด็นตามความเหมาะสมในแต่ละพืชการปฏิบัติต้องดำเนินการตามระเบียบปฏิบัติต่างๆ ในแต่ละพืช

(1) มีขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการผลิตในประเด็นคุณภาพ (quality attributes) ที่เกี่ยวข้องในเชิงการค้าเฉพาะเรื่องของพืชนั้น ๆ

(2) มีขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการผลิตในประเด็นความปลอดภัย (safety) ด้านสารเคมี (chemical) ด้านจุลินทรีย์ (microbial) และด้านกายภาพ(physical)

(3) มีขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมกระบวนการผลิตในประเด็นสุขอนามัยพืช(phytosanitary) ด้าน โรค แมลง และศัตรูพืช

2) การจัดการประเด็นทั่วไป ข้อพึงปฏิบัติในการเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

(1) ควรใช้เครื่องมือหรือวิธีการเฉพาะ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของแต่ละพืช เพื่อป้องกันการซ้ำของผลิตผลเนื่องจากการเก็บเกี่ยว

(2) ต้องมีวัสดุปูรองพื้นในบริเวณที่พักผลิตผลที่เก็บเกี่ยวในฟาร์ม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของจุลินทรีย์ สิ่งปฏิกูล เศษดิน และสิ่งสกปรก หรือสิ่งที่เป็นอันตรายอื่น ๆ จากพื้นดิน

(3) ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุและการขนส่งผลิตผล ต้องแยกต่างหากจากภาชนะที่ใช้ในการขนย้ายหรือขนส่งสารเคมี หรือปุ๋ย เพื่อป้องกันการปนเปื้อนสารเคมีทางการเกษตรและจุลินทรีย์ที่เป็นอันตรายต่อการบริโภค และความเสียหายของผลิตผล

(4) ในกรณีที่ไม่สามารถแยกภาชนะบรรจุผลิตผล และภาชนะขนย้ายสารเคมีหรือปุ๋ยได้ ต้องทำความสะอาดจนแน่ใจว่าไม่มีการปนเปื้อนดังกล่าว

(5) ภาชนะที่ใช้ในการบรรจุขึ้นต้นเพื่อการขนถ่ายภายในฟาร์มไปยังพื้นที่คัดแยกบรรจุ ต้องเหมาะสมมีรูปแบบภาชนะ มีวัสดุกรุภายในภาชนะเพื่อป้องกันการกระแทกเสียหาย

(6) การจัดวางผลิตผลในบริเวณที่พักผลิตผลที่เกี่ยวข้องในฟาร์มต้องเหมาะสมกับธรรมชาติของแต่ละพืชเพื่อป้องกันคราบเปื้อนจากน้ำยางในผล หรือรอยแผลที่เกิดจากการชูดขีด หรือกระทบกัน รวมทั้งปัญหาการเสื่อมสภาพของผลิตผลอันเนื่องมาจากความร้อน และแสงแดด

(7) การเคลื่อนย้ายผลิตผลภายในฟาร์ม ควรปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง

3) การควบคุมการคลาปนของผลิตผลด้วยคุณภาพ

(1) มีกระบวนการคัดแยกให้ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของลูกค้าและผู้บริโภค

(2) ต้องมีพื้นที่การจัดวางแยกผลิตผลที่ด้วยคุณภาพเป็นสัดส่วน

(3) มีแผนการใช้ประโยชน์จากผลิตผลที่ด้วยคุณภาพอย่างชัดเจน

4) การบ่งชี้และการสอบกลับ (traceability)

(1) มีการบันทึกการปฏิบัติงาน ตามแบบบันทึก

(2) มีการควบคุมเอกสาร

5.2.5 การบันทึกและการควบคุมเอกสาร

1) เอกสารที่ใช้ในการปฏิบัติงานฟาร์ม ได้แก่

(1) นโยบายคุณภาพของฟาร์ม

(2) วัตถุประสงค์คุณภาพของฟาร์ม

(3) ขอบเขตการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดของระบบการจัดการ

คุณภาพ

(4) แผนควบคุมการผลิตเฉพาะพืช

(5) ระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานฟาร์ม

(6) วิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ตามระเบียบปฏิบัติ

(7) แบบบันทึกของเกษตรกร

(8) เอกสารสนับสนุน

- (9) หลักฐานการฝึกอบรม การจัดซื้อ จัดหาปัจจัยการผลิต (ถ้ามี)
- (10) หลักฐานผลการตรวจวิเคราะห์ ดิน น้ำ ปัจจัยการผลิต และสารตกค้างในผลิตผลที่ฟาร์มได้มีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์คุณภาพ ตามความจำเป็น
- (11) เอกสารอื่นๆ ที่จำเป็นในการดำเนินการเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์คุณภาพ รวมถึงข้อสัญญาในการจัด-ซื้อผลิตผลกับคู่ค้า
- (12) จัดทำรายการเอกสาร และบันทึกที่อยู่ในครอบครอง ลงในแบบบันทึก
- 2) เอกสารหรือแบบบันทึก ต้องจัดทำให้เป็นปัจจุบันสำหรับการผลิตในฤดูกาลนั้น ๆ รวมทั้งต้องมีการบันทึกให้ครบถ้วน และลงชื่อผู้ปฏิบัติงานทุกครั้งที่มีการบันทึกข้อมูล
- 3) ในกรณีที่มีแปลงผลิตมากกว่า 1 แปลง ต้องแยกบันทึกข้อมูลเป็นรายแปลง

5.2.6 การจัดเก็บและควบคุมเอกสาร

- 1) ให้มีการจัดเก็บเอกสารเป็นหมวดหมู่ แยกเป็นฤดูกาลผลิตแต่ละฤดูกาล เพื่อสะดวกต่อการตรวจสอบและการนำมาใช้
- 2) เก็บรักษาแบบบันทึกการปฏิบัติงานและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ไว้เป็นอย่างน้อย 3 ปีของการผลิตติดต่อกัน หรือตามที่ผู้ประกอบการ หรือคู่ค้าต้องการ เพื่อให้สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้
- 3) ในกรณีที่มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารมาตรฐานระเบียบปฏิบัติ หรือระเบียบปฏิบัติ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการต้องบันทึกการแก้ไขลงในแบบบันทึกการควบคุมเอกสาร

5.2.7 การจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพ

- 1) การเตรียมแปลง เมล็ดพันธุ์ และการปลูก
- (1) การเตรียมเมล็ดพันธุ์/กล้าพันธุ์ ควรใช้เมล็ดพันธุ์ดี มีลักษณะตรงตามพันธุ์ จากแหล่งที่เชื่อถือได้และมีเปอร์เซ็นต์ความงอกสูง หากเป็นพันธุ์ที่เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้เอง ควรคัดเลือกจากต้นที่ปลอดการทำลายของ โรคและแมลง เพื่อป้องกันศัตรูพืชที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์

(2) การเตรียมแปลงเพาะกล้า

ก. ปรับสภาพดินให้เหมาะสม มีค่าความเป็นกรดด่าง (pH)

ระหว่าง 5.5-6.5 หากดินเป็นกรด ให้ปรับสภาพดินด้วยปูนมาร์ล หรือโดโลไมท์ หรือปูนขาวอัตรา 0.5-1.0 กิโลกรัม/10 ตารางเมตร แล้วรองพื้นด้วยปุ๋ยหมัก อัตรา 15 กิโลกรัม ต่อพื้นที่ 10 ตารางเมตร ในกรณีที่เกษตรกรเพาะกล้าในถาดเพาะหรือถุงเพาะชำ เตรียมดินเพาะกล้า อัตราส่วนดิน : ปุ๋ยหมัก 2: 1 (โดยปริมาตร) คลุกเคล้าให้เข้ากัน เพื่อเตรียมสำหรับหยอดเมล็ดต่อไป

ข. การเพาะกล้า ทำความสะอาดเมล็ด และกระตุ้นให้เมล็ดงอก เร็วและสม่ำเสมอดีขึ้น โดยแช่เมล็ดพันธุ์ในน้ำอุ่น 50-55 องศาเซลเซียส นาน 15-20 นาที แล้วห่อเมล็ดด้วยผ้าที่มีความชื้น วางในสภาพอุณหภูมิห้องรดน้ำให้เมล็ดได้รับความชื้นจนเมล็ดเริ่มงอก มีตุ่มรากสีขาวเล็กๆ จึงนำเมล็ดไปโรยลงในแปลงเพาะให้สม่ำเสมอและใช้ฟางข้าวคลุมให้ทั่วแปลง หรือหยอดเมล็ดลงในถาดหรือถุงเพาะชำ 1-2 เมล็ดต่อหลุมหรือถุง ต้องระวังอย่าให้ตุ่มรากได้รับอันตราย ระหว่างต้นกล้าเจริญเติบโตควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอจนกว่าจะย้ายปลูก

(3) การเตรียมแปลงปลูก

ก. ไถตะคินลึก 30-40 เซนติเมตรตากดินไว้ประมาณ 7-10 วัน เพื่อทำลายวัชพืช และศัตรูพืชที่อยู่ในดิน แล้วไถพรวนอีก 1-2 ครั้ง พร้อมปรับสภาพดินให้มีค่าความเป็นกรดด่าง (pH) ระหว่าง 5.5-6.5 หากดินเป็นกรด ให้ปรับสภาพดินด้วยปูนมาร์ล หรือโดโลไมท์ หรือปูนขาวอัตรา 50-100 กิโลกรัม/ไร่ ใส่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยหมักที่สลายตัวดีแล้ว ประมาณ 1-2 ตันต่อไร่ เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ข. เตรียมแปลงสูง 20-30 เซนติเมตร คลุมแปลงด้วยพลาสติกสีเงินหรือสีดำ หรือใช้ฟางข้าวคลุมแปลงขุดหลุมปลูกตามระยะปลูกลึก 10-15 เซนติเมตร ถ้าปลูกแบบแถวเดี่ยว ระยะห่าง ระหว่างต้น 50-60 เซนติเมตร ระยะแถว 80-100 เซนติเมตร ถ้าปลูกเป็นแถวคู่ ระยะห่างระหว่างต้น 50-60 เซนติเมตร ระยะห่างแถว 60-80 เซนติเมตร ระยะห่างระหว่างแถวคู่ 100-120 เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสมของแต่ละพันธุ์ และฤดูปลูก

(4) การปลูกย้ายกล้า เมื่อกกล้าอายุ 30-45 วัน หรือมีใบจริง 5-7 ใบ งดน้ำในแปลงเพาะกล้า ถุงเพาะชำหรือถาดเพาะก่อนย้ายปลูกประมาณ 1-2 วัน ถ้ากล้าพริกมีอายุมากเกินไปควรเด็ดยอดเพื่อให้พริกแตกพุ่มเร็วขึ้นควรปลูกพริก 1-2 ตันต่อหลุม และปลูกซ่อมต้นกล้าที่ตายภายหลังย้ายกล้า 5-7 วัน

2) การจัดการเพื่อเสริมความสมบูรณ์ดิน

(1) การใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 1-2 ตัน/ไร่ ระหว่างการเตรียมดิน ใส่ปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 อัตรา 50-100 กิโลกรัม/ไร่ 2 ครั้ง ครั้งแรกรองพื้นก่อนปลูก และ

ครั้งที่สองในระยะก่อนออกดอก และ/หรือใส่ปุ๋ยเพิ่มเติมตามความจำเป็นและเหมาะสม เช่น การพ่นธาตุอาหารรอง/อาหารเสริม หรือพ่นปุ๋ยน้ำสูตร 15-30-15 ตามอัตราที่แนะนำในฉลาก เมื่อต้นพริกเริ่มติดผลหรืออายุประมาณ 60 วัน เป็นต้นกรณีที่ปลูกพริกพันธุ์ลูกผสม เช่นพริกชี้หนูพันธุ์ชูแปร์ฮอท หรือพริกเล็บมือนาง พริกส้มเมืองเลย อาจเพิ่มอัตราปุ๋ยหมักและปุ๋ยเคมีให้มากขึ้นเป็น 2 เท่าในอัตราที่แนะนำเพื่อยืดระยะเวลาเก็บเกี่ยวและเพิ่มผลผลิตได้อีกวิธีการใส่ปุ๋ยขึ้นอยู่กับวิธีการให้น้ำ เช่น การโรยสองข้างของแถวปลูกแล้วพรวนดินกลับแล้วให้น้ำตามทันที หรือให้ไปกับระบบให้น้ำ

(2) การให้น้ำ ให้ระบบน้ำหยด ระบบสปริงเกอร์ ใช้สายยางรด หรือให้น้ำตามร่องต่างๆ 2-3 วัน ถ้าผิวดินแห้งมากอาจให้น้ำทุกวัน เมื่อเริ่มพบการระบาดของโรคกุ้งแห้งหลีกเลี่ยงการให้น้ำแบบพ่นฝอย เช่น ระบบสปริงเกอร์ โดยใช้วิธีการให้น้ำแบบอื่นแทน แต่ถ้ามีการระบาดของเพลี้ยไฟเกษตรกรควรให้น้ำแบบพ่นฝอย หรือถ้าเกิดโรคเหี่ยวของพริก ไม่ควรให้น้ำตามร่องหรือปล่อยให้ น้ำท่วมแปลง เพราะเชื้อสาเหตุโรคเหี่ยวจากแบคทีเรียจะแพร่กระจายไปยังจุดอื่นๆ ได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

(3) การใช้เชื้อปฏิปักษ์ผู้ควบคุมโรค ไตรโคเดอร์มา เป็นจุลินทรีย์ปฏิปักษ์ชนิดหนึ่งที่มาเชื้อสาเหตุ โรคพืชหรือลดจำนวนประชากรโรคพืชได้ดี มีวิธีการใช้หลากหลาย เช่น เชื้อคลุกเมล็ดด้วยเชื้อไตรโคเดอร์มาสดใช้ร่วมกับปุ๋ยหมัก อัตราส่วนเชื้อไตรโคเดอร์มาสด 25 กรัมต่อปุ๋ยหมัก 10 กิโลกรัม ในการเตรียมแปลงเพาะกล้าหรือผสมน้ำอัตราส่วนเชื้อไตรโคเดอร์มาสด 250 กรัมต่อน้ำ 50 ลิตร รดต้นกล้าระหว่างเจริญเติบโต หรือใช้แช่รากกล้าพริกนาน 10-20 นาทีก่อนย้ายปลูก

5.2.8 การจัดการเพื่อให้ได้ผลพริกที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างและปลอดภัยผู้บริโภค

1) **สำรวจการเข้าทำลายของศัตรูพริก** สำรวจการเข้าทำลายของเพลี้ยไฟ พริก แมลงหวี่ขาว เพลี้ยอ่อน ไรขาวพริก และหนอนเจาะสมอฝ้าย ทุก 4-7 วัน ตั้งแต่เริ่มเพาะเมล็ดจนถึงเก็บเกี่ยว และโรคแอนแทรคโนส โรคตากบ โรคยอดและดอกเน่า โรคราแป้ง โรคเหี่ยวจากเชื้อรา โรคเหี่ยวจากเชื้อแบคทีเรีย โรครากปม โรคใบหงิก และโรคผลแห้งสีน้ำตาล ทุก 7-10 วัน ตั้งแต่เพาะเมล็ดจนถึงเก็บเกี่ยว เพื่อประเมินจำนวน และ/หรือความเสียหายระดับเศรษฐกิจ ดังนี้ เพลี้ยไฟพริก ความเสียหายระดับเศรษฐกิจตัวอ่อน หรือตัวเต็มวัยมากกว่าหรือเท่ากับ 5 ตัวต่อยอดแมลงหวี่ขาว และ เพลี้ยอ่อน ความเสียหายระดับเศรษฐกิจเมื่อพบใบจริงถูกทำลาย หรือเมื่อพบอาการโรคใบ ไรขาวพริก ความเสียหาย ระดับเศรษฐกิจพบตัวเต็มวัยมากกว่าหรือเท่ากับ 5 ตัวต่อใบ หนอนเจาะสมอฝ้าย ความเสียหายระดับเศรษฐกิจพบไข่ที่ดอก ก้านใบ และบนใบ หรือพบผลอ่อนถูกทำลายมากกว่าหรือเท่ากับ 5 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนผลบนต้นหรือพบหนอนมากกว่าหรือ

เท่ากับ 1 ตัวต่อ 2 ต้น โรคแอนแทรคโนส โรคตาบ โรคยอดและดอกเน่า โรคราแป้ง โรคเหี่ยวจากเชื้อรา โรคเหี่ยวจากเชื้อแบคทีเรีย โรครากปม โรคใบหงิกเหลือง และโรคผลแห้งสีน้ำตาล ความเสียหายระดับเศรษฐกิจเมื่อพบอาการโรค

2) *ป้องกันกำจัดศัตรูพริก* เมื่อสำรวจพบความเสียหายระดับเศรษฐกิจในข้อ 8.1 ตัดสินใจเลือกใช้วิธีการป้องกันกำจัดให้ได้ผล ดังนี้

(1) *เพลี้ยไฟพริก* ตัวเต็มวัยวางไข่ตามเส้นใบ ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากส่วนของพืชได้แก่ ใบ ดอก และผล ทำให้ยอดอ่อนหรือใบหงิก และม้วนงอขึ้นด้านบนทั้งสองข้าง ใบที่ถูกทำลายจะเห็นเป็นรอยสีน้ำตาล หากระบาดรุนแรงต้นพืชจะชะงักการเจริญเติบโตหรือแห้งตาย ถ้าระบาดในระยะดอกจะทำให้ดอกร่วง แต่ถ้าระบาดในช่วงติดผลจะทำให้ผลรูปทรงบิดงอ พบการระบาดพ่นด้วยสารคาร์บาริล 85 เปอร์เซ็นต์ ดับบลิวพี อัตรา 40 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หยอดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 14 วัน หรือสารอิมิดาโคลพริด 10 เปอร์เซ็นต์ เอสแอล อัตรา 20-40 มิลลิลิตร หรือสารฟิโปรนิล 5 เปอร์เซ็นต์ เอสซี อัตรา 10-20 มิลลิลิตร หรือสารฟลูเฟนอกซุรอน 5 เปอร์เซ็นต์ อีซี อัตรา 20-40 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร หยอดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 7 วัน

(2) *แมลงหวี่ขาว* ตัวเต็มวัยวางไข่รูปร่างยาวสีเหลืองอ่อนเป็นกลุ่มใต้ใบ พืช ตัวอ่อนลักษณะแบนราบติดกับผิวใบ ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบ และเป็นพาหะนำโรคใบหงิกเหลืองจากเชื้อไวรัส ทำให้ใบหงิก ยอดหด ปลายยอดแหลมเรียวยาวเล็ก ใบซีดค้าง ก่อนปลูกควรคลุกเมล็ดด้วยสารคาร์โบซัลแฟน 25 เปอร์เซ็นต์ เอสทีอัตรา 40 กรัมต่อเมล็ด 1 กิโลกรัม ควรวางกับดักกาวเหนียวสีเหลือง 80 กับดักต่อไร่ เมื่อพบการระบาดพ่นด้วยสารคาร์โบซัลแฟน 20 เปอร์เซ็นต์ อีซี อัตรา 50-75 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หยอดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 15 วัน หรือสารอิมิดาโคลพริด 10 เปอร์เซ็นต์ เอสแอล อัตรา 40 มิลลิลิตร หรือสารเฟนโทพาทริน 10 เปอร์เซ็นต์ อีซี อัตรา 40 มิลลิลิตร หรือสารฟิโปรนิล 5 เปอร์เซ็นต์ เอสซี อัตรา 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หยอดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 7 วัน

(3) *เพลี้ยอ่อน* พบการระบาด ป้องกันกำจัดเช่นเดียวกับแมลงหวี่ขาว

(4) *ไรขาวพริก* ตัวอ่อน และตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากตาดอก และยอดอ่อน ทำให้ใบอ่อนหงิกขอบใบม้วนงอลงด้านล่าง ใบเขียวแหลม ก้านใบยาว หากถูกทำลายรุนแรง ยอดพืชจะหงิกเป็นฝอย และมีสีน้ำตาลแดง พบการระบาดพ่นด้วยกำมะถันผง 80 เปอร์เซ็นต์ บลิวพี อัตรา 60-80 กรัม หรือสารโพซาลอน 35 เปอร์เซ็นต์ อีซี อัตรา 60-80 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หยอดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 14 วัน หรือสารอามีทราซ 20 เปอร์เซ็นต์ ซี อัตรา 40-60 มิลลิลิตร หรือสารอะบาเม็กติน 1.8 เปอร์เซ็นต์ อีซี อัตรา 20-30 มิลลิลิตร หรือสารฟิโปรนิล 5 เปอร์เซ็นต์ เอสซี อัตรา 10-20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หยอดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 7 วัน

(5) *หนอนเจาะสมอฝ้าย* ตัวเต็มวัยเป็นผีเสื้อกลางคืน วางไข่เป็นฟองเดี่ยวตามยอดอ่อน หรือใบอ่อนของพืช หนอนจะกัดกินทำลายภายในผล ทำให้ผลเสียหาย หนอนจะเข้าคักคักในดิน ดังนั้นควรไถพรวนและตากดินก่อนปลูกเพื่อกำจัดคักคักได้ พบการระบาดเก็บไข่และตัวหนอนทำลาย แล้วพ่นด้วยเชื้อไวรัสนิวเคลียสโพลีอีโคร-ซีสหนอนเจาะสมอฝ้าย อัตรา 30 มิลลิลิตร หรือเชื้อแบคทีเรียบาซิลลัสทูริงเยนซิส อัตรา 60-80 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตรหยุดพ่นก่อนเก็บเกี่ยว 1 วัน หรือสารเดลตามพทริน 3 เปอร์เซ็นต์ อีซี อัตรา 20 มิลลิลิตร หรือแลมปีดาไซฮาโลทริน 25 เปอร์เซ็นต์ อีซี อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตรหยุดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 7 วัน

(6) *โรคแอนแทรคโนส* หรือโรคกุ้งแห้ง แสดงอาการเฉพาะบนผลพริก จะเกิดจุดน้ำน้ำตาลเล็กๆต่อมาแผลขยายใหญ่ขึ้นเป็นวงรีหรือกลม เกิดเป็นวงซ้อนกันเป็นชั้นๆ บริเวณกลางแผลมีส่วนขยายพันธุ์ของเชื้อสีดำ หรือสีส้มอ่อน ขึ้นอยู่กับชนิดของเชื้อสาเหตุ โรคนี้ปนเปื้อนไปกับเมล็ดได้ ถ้าเก็บเมล็ดพันธุ์เองต้องเลือกเก็บจากต้นที่ไม่เป็นโรค และก่อนปลูกควรแช่เมล็ดในน้ำอุ่นอุณหภูมิ 50-55 องศาเซลเซียส นาน 15-20 นาที หรือคลุกเมล็ดด้วยสารเบโนมิล 50 เปอร์เซ็นต์ ดับบลิวพี อัตรา 3 กรัมต่อเมล็ด 1 กิโลกรัม เมื่อพบการระบาดให้เก็บผลที่เป็น โรคออกทิ้งนอกแปลงให้หมด แล้วพ่นด้วยสารแมนโคเซบ 80 เปอร์เซ็นต์ ดับบลิวพี อัตรา 30-50 กรัม หรือสารเบโนมิล 50 เปอร์เซ็นต์ ดับบลิวพี อัตรา 10-20 กรัม หรือสารโปรคลอราซ 45 เปอร์เซ็นต์ อีซี หรือสารโปรคลอราซ 50 เปอร์เซ็นต์ ดับบลิวพี อัตรา 10-20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หยุดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 7 วัน

(7) *โรคตากบ* เกิดบนใบที่อยู่ส่วนล่างของลำต้น แผลมีลักษณะกลม ตรงกลางแผลมีสีขาวอมเทาขอบแผลสีน้ำตาลเข้ม เนื้อใบอาจจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองหรือไม่เปลี่ยนก็ได้ ใบที่เกิดจุดเพียงจุดเดียวหรือหลายจุดบนเนื้อใบทำให้ใบเปลี่ยนเป็นสีเหลืองและร่วงหล่น เมื่อพบโรคพ่นด้วยสารแมนโคเซบ 80 เปอร์เซ็นต์ ดับบลิวพี อัตรา 30-50 กรัม หรือสารเบโนมิล 50 เปอร์เซ็นต์ ดับบลิวพี อัตรา 10-20 กรัม หรือสารคาร์เบนดาซิม 50 เปอร์เซ็นต์ ดับบลิวพี อัตรา 10-20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตรหยุดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 7 วัน

(8) *โรคยอดและดอกเน่า* เกิดได้ทั้งที่ใบ ดอก ยอด และผลพริก แต่ส่วนมากจะพบที่ส่วนของยอดอ่อน เนื้อเยื่อที่ถูกเชื้อทำลายจะเป็นสีดำขำ มีขนสีเทาไหลปนมีตุ่มสีดำ เมื่อพบการระบาดให้เก็บส่วนที่เป็นโรคใส่ถุงพลาสติกแล้วนำออกไปทิ้งนอกแปลง แล้วพ่นด้วยสารคอปเปอร์ออกซิคลอไรด์ 85 เปอร์เซ็นต์ ดับบลิวพี 30-50 กรัมหรือสารไอโพรโดโคน 50 เปอร์เซ็นต์ ดับบลิวพี อัตรา 20-30 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือสารไทรโฟริน 19 เปอร์เซ็นต์ อีซี อัตรา 20 มิลลิลิตร หยุดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 7 วัน

(9) **โรคราแป้ง** บริเวณใบที่ถูกเชื้อสาเหตุเข้าทำลาย เนื้อในด้านหน้าใบ ใบเปลี่ยนเป็นสีเหลืองด้านหลังใบเกิดเป็นรอยขีดเล็กๆสีน้ำตาลอ่อน ต่อมาใบจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองในกรณีของพริกผลใหญ่ (Bell Pepper) ด้านใต้ใบจะพบผงแป้งสีขาว เมื่อพบโรคระบาดพ่นด้วยกำมะถันผง 80 เปอร์เซ็นต์ คับลิฟพี อัตรา 30 กรัมหรือสารฟลูซิลาโซล 47 เปอร์เซ็นต์ อีซี อัตรา 10 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หยอดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยว 7 วัน

(10) **โรคเหี่ยวจากเชื้อรา** สาเหตุที่ทำให้เกิดโรคเหี่ยวจากเชื้อรา คือ เชื้อราสเคลอโรเตียม (*Sclerotium sp.*) ใบที่อยู่ส่วนโคนของลำต้นเปลี่ยนเป็นสีเหลืองและร่วง ต่อมาเหี่ยวทั้งต้นและแห้งตาย บริเวณ โคนต้นมีเส้นใยสีขาว และมีเม็ดกลมสีขาว เหลือง และในที่สุดจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลเข้มมีขนาดเท่าเมล็ดฝักกาด หากเกิดจากเชื้อราฟิวซาเรียม (*Fusarium sp.*) จะมีอาการเหี่ยวและใบเหลืองคล้ายกัน แต่ไม่พบเส้นใยสีขาวบริเวณ โคนต้น เมื่อใช้มีดปาดผิวลำต้นระดับคอคินให้ลึกถึงท่อน้ำและท่ออาหารจะพบท่อน้ำท่ออาหารเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแดง ก่อนปลูกไถพรวนและตากดินอย่างน้อย 7 วัน ปรับดินด้วยปุ๋ยมูลขาว อัตรา 100-200 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่ปุ๋ยหมักอัตรา 1 ตันต่อเชื้อไตรโคเดอร์มาสด (ที่ขยายเชื้อด้วยข้าวสุก) 10 กิโลกรัมใช้ส่วนผสมอัตรา 500-1,000 กิโลกรัมต่อไร่ หรือใส่ปุ๋ยคอกอัตรา 1,000-2,000 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อพบต้นเป็นโรค ให้ถอนต้นและเผาทำลาย หว่านปุ๋ยมูลขาวเมื่อพบเส้นใยหรือเม็ดของเชื้อราบริเวณหลุมหรือต้นที่เป็นโรค

(11) **โรคเหี่ยวจากเชื้อแบคทีเรีย** ใบส่วนยอดเริ่มสลดต่อมาใบจะเหี่ยวทั้งต้น เมื่อตัดต้นตามขวางตรงระดับดินจะพบบริเวณ ใ้กกลางต้นมีอาการช้ำและมีน้ำสีขุ่น เมื่อพบต้นเป็นโรคให้ถอนต้นและเผาทำลาย ในหลุมที่ถอนต้นออกมาผสมดินกับปุ๋ยมูลขาว 200 กรัม คลุกให้เข้ากันนำมาโรยในหลุมให้ทั่วแล้วกลบรดน้ำให้ชุ่มทิ้งไว้อย่างน้อย 7 วัน ถึงจะให้น้ำตามร่องได้

(12) **โรครากปม** สาเหตุจากไส้เดือนฝอย พริกมีอาการต้นเหี่ยว ใบส่วนล่างเหลืองร่วง เมื่อถอนต้นดูจะพบว่ารากมีปมไส้เดือนฝอย พริกบางสายพันธุ์จะทนทานต่อไส้เดือนฝอย พืชจะแสดงอาการ ใบเหลืองแต่จะไม่เหี่ยว ผลผลิตจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด ก่อนปลูกควรไถพรวนดินตากแดดเพื่อทำลายไข่และตัวอ่อนของไส้เดือนฝอย

(13) **โรคไวรัสในพริก** โรคใบหงิกเหลือง มีอาการใบยอดเป็นสีเหลืองทองและระบาบอย่างรวดเร็วจนดูเหมือนเป็นสีทองทั่วทั้งแปลง มีแมลงหวี่ขาวเป็นแมลงพาหะและไม่ติดต่อทางเมล็ดพันธุ์ ส่วน โรคใบหงิกและโรคเส้นด่างประพริกที่มีเพลี้ยอ่อนหลายชนิดเป็นพาหะ ทำให้พริกแสดงอาการใบด่าง ใบหงิกบิดเบี้ยว ใบเล็ก ผลด่างบิดเบี้ยว ต้นแคระแกรน และให้ผลผลิตต่ำ โรคนี้สามารถติดต่อทางเมล็ดพันธุ์ได้ เชื้อไวรัสทั้งสามชนิดนี้แพร่ระบาดได้ง่ายและรวดเร็ว ถ้าพบอาการโรคในระยะที่ย้ายปลูกใหม่ๆ ควรถอนเผาทำลาย และป้องกันกำจัดแมลงหวี่ขาวและเพลี้ยอ่อนแมลงพาหะที่เป็นตัวถ่ายทอดเชื้อจากต้นหนึ่งไปยังอีกต้นหนึ่ง

(14) โรคผลแห้งสีน้ำตาล เป็นอาการขาดธาตุแคลเซียม จะเกิดอาการน้ำนํ้าบริเวณใกล้ปลายผลพริกต่อมาเนื้อเยื่อบริเวณนั้นจะแห้งมีสีขาวหรือเทาอ่อน เมื่อพบอาการให้รีบพ่นแคลเซียมไนเตรท อัตรา 40-60 กรัมต่อนํ้า 20 ลิตร หากปล่อยไว้เมื่อมีอาการรุนแรงทำให้เชื้อสาเหตุโรคแอนแทรคโนส และเชื้ออื่นๆ เข้าทำลายซ้ำเติมได้รวดเร็วขึ้น ทำให้ผลพริกแห้งไปทั้งผล

3) ต้องใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีเลขทะเบียนวัตถุอันตราย และมีคำแนะนำบนฉลากให้ใช้กับพืชนั้น ๆ

4) ต้องไม่ใช่สารเคมีที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ (รายชื่อวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ทางการเกษตร(ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535)) และที่ระบุในรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้ต้องหยุดใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวตามเวลาที่ระบุในวิธีการแก้ปัญหาในแผนควบคุมการผลิตพริก

5.2.9 การจัดการเพื่อให้ได้พริกที่ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง

1) ใช้สารเคมี ชนิด อัตรา และระยะเวลาหยุดพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช ก่อนเก็บเกี่ยว ตามรายละเอียดในวิธีการแก้ปัญหาในแผนควบคุมการผลิตพริก

2) ต้องใช้สารเคมีที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีเลขทะเบียนวัตถุอันตราย และมีคำแนะนำบนฉลากให้ใช้กับพืชนั้น ๆ

3) ต้องไม่ใช่สารเคมีที่ระบุในทะเบียนวัตถุอันตรายที่ห้ามใช้ และไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 และที่ระบุในรายการสารเคมีที่ประเทศคู่ค้าห้ามใช้ ต้องหยุดใช้สารเคมีก่อนการเก็บเกี่ยวตามเวลาที่ระบุในวิธีการแก้ปัญหาในแผนควบคุมการผลิตพริก

5.2.10 การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในแปลง

1) วิธีการเก็บเกี่ยว

(1) เก็บเกี่ยวตามอายุการเก็บเกี่ยวของพริกแต่ละชนิดและตามความต้องการของตลาด ด้วยความระมัดระวัง

(2) รวบรวมผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้วใส่ตะกร้าพลาสติก หรือ ถังพลาสติก หรือ ข่ง ไม้ไผ่ที่กรุภายในด้วยกระดาษ หรือ กระสอบปุย หรือ ใบตองที่สะอาด เพื่อป้องกันการกระแทกซ้ำ จากนั้นขนย้ายไปยังโรงเรือนภายในแปลง หรือ ในที่ร่ม

2) การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว

(1) ขนย้ายผลิตผลที่เก็บเกี่ยวแล้วจากบริเวณที่เก็บเกี่ยวไปยังโรงเรือนภายในแปลง หรือ ในที่ร่มด้วยความระมัดระวัง ทันทีที่เก็บเกี่ยวเสร็จ

(2) คัดแยกผลิตผลที่เสียหายจากการเก็บเกี่ยว หรือมีตำหนิจากโรค และแมลงแยกไว้ต่างหาก

(3) คัดแยกคุณภาพและขนาดของผลิตผลตามความต้องการของแต่ละตลาด

(4) บรรจุผลิตผลที่ผ่านการคัดแยกแล้วในตะกร้าพลาสติก หรือ ถูพลาสติกที่สะอาด ป้องกันการกระแทกและการขูดขีด

5.2.11 การขนส่งผลิตผลไปยังจุดรวบรวมสินค้า

1) บรรจุผลิตผลพริกในพาหนะที่ใช้ขนส่ง ด้วยความระมัดระวัง แล้วขนส่งไปยังจุดรวบรวมสินค้าทันทีที่เก็บเกี่ยวและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวในแปลงเสร็จเรียบร้อยแล้ว

5.2.12 การควบคุมการคละปนของผลิตผลด้วยคุณภาพ

1) ตรวจสอบการคละปนของผลิตผลที่ขนาดและคุณภาพไม่ตรงตาม วัตถุประสงค์

(1) ตรวจสอบและสังเกตผลพริกที่เก็บเกี่ยวและคัดขนาดและคุณภาพแล้ว พบว่ายังคงมีผลพริกที่มีขนาดหรือคุณภาพไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของตลาดใน ภาชนะบรรจุเดียวกัน ต้องคัดแยกออก

(2) เรียงภาชนะบรรจุที่ผ่านการตรวจสอบการคละปนแล้วให้เป็น หมวดหมู่ตามขนาด หรือตามชั้นคุณภาพ ให้เป็นระเบียบบนแท่นรองรับสินค้า หรือบนวัสดุสะอาด สำหรับปูรองพื้นเพื่อป้องกันการปนเปื้อน

2) ตรวจสอบการคละปนและคัดแยกผลิตผลที่มีศัตรูเข้าทำลาย

(1) ตรวจสอบและคัดแยกผลพริกที่มีศัตรูทำลายแยกไว้ต่างหาก แล้วนำไปจัดการตามคำแนะนำ หรือใช้ประโยชน์ตามแผนที่กำหนดไว้

สรุปกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดนโยบายคุณภาพ พริก “เราจะผลิตพริก ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของคู่ค้าและผู้บริโภค” ภายใต้ “ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พริก” โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจ ในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตพริกที่มีคุณภาพ และปลอดภัยจากสารเคมี

6. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กองพันธ์ ยศกิจ (2554) ได้ศึกษา การผลิตและการตลาดพริกชี้หนูใหญ่ฤดูแล้งของ เกษตรกรในอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรในเขตชลประทาน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 49.52 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นสมาชิก ธ.ก.ส. มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.67 คน มีแรงงานเฉลี่ย 2.15 คน มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตร เฉลี่ย 10.13 ไร่ พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย 1.46 ไร่ ผลผลิตพริกมีน้ำหนักเฉลี่ย 2,395.60 กิโลกรัม/ไร่ ต้นทุนในการผลิตเฉลี่ย 9,441.93 บาท/ไร่ มีรายได้เฉลี่ย 46,333.33 บาท และราคาผลผลิตเฉลี่ย 14.51 บาท/กิโลกรัม ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตพริกในระดับปานกลาง ความรู้เกี่ยวกับการตลาดในระดับมาก โดยส่วนใหญ่ได้รับความรู้การผลิตพริกจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ที่อวิทยุ/โทรทัศน์ สภาพการผลิตพริกมีประสบการณ์การผลิตเฉลี่ย 5.73 ปี ปลูกในดินร่วนปนทราย ใช้พันธุ์ลูกผสมซุเปอร์ฮอท มีการเพาะกล้า ก่อนปลูก ปลูกแบบแถวคู่ ใช้วัสดุคลุมดิน ใช้ปุ๋ยสูตร 15-15-15 เฉลี่ย 137.33 กิโลกรัม/ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 42.63 กิโลกรัม/วัน ไม่ได้เก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์ หลังเก็บเกี่ยวนำต้นพริกไปทำปุ๋ยหมัก สภาพการตลาดศึกษาจากเพื่อนบ้าน จำหน่ายให้กับพ่อค้าที่มา รับซื้อที่สวน มีการสอบถามราคาก่อนขาย มีการขายผลผลิตโดยบรรจุถุงละ 10 กิโลกรัม กาจัดโรคและแมลงโดยสารเคมี ปัญหา ด้านการผลิตในเรื่องการดูแลรักษา และราคาของพริก ส่วนเกษตรกรนอกเขตชลประทาน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 44.33 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นสมาชิก ธ.ก.ส. มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.45 คน มีแรงงานเฉลี่ย 2.23 คน มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรเฉลี่ย 9.81 ไร่ พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย 1.44 ไร่ ผลผลิตพริกมีน้ำหนักเฉลี่ย 2,189.51 กิโลกรัม/ไร่ ต้นทุนในการผลิต เฉลี่ย 9,626.23 บาท/ไร่ มีรายได้เฉลี่ย 44,816.27 บาท และราคาผลผลิตเฉลี่ย 15.37 บาท/กิโลกรัม ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตพริก และการตลาดในระดับมาก โดยส่วนใหญ่ได้รับความรู้การผลิตพริกจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีประสบการณ์การผลิต เฉลี่ย 4.81 ปี ดินปลูกเป็นดินร่วนปนทราย ใช้พันธุ์ลูกผสมซุเปอร์ฮอท มีการเพาะกล้าก่อนปลูก ปลูกแบบแถวคู่ ใช้วัสดุคลุมดิน ใช้ปุ๋ยเคมี เฉลี่ย 137.33 กิโลกรัม/ไร่ เก็บพริกได้เฉลี่ย 39.36 กิโลกรัม/วัน ไม่ได้เก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์ หลังเก็บเกี่ยวนำต้นพริกไปทำปุ๋ยหมัก สภาพการตลาดศึกษาจากเพื่อนบ้าน จำหน่ายให้กับพ่อค้าที่มา รับซื้อที่สวน มีการสอบถามราคาก่อนขาย บรรจุถุงละ 10 กิโลกรัม กาจัดโรคและแมลงโดยสารเคมี ปัญหาด้านการผลิตในเรื่องการดูแลรักษาและควบคุมศัตรูพริก ส่วนในเรื่องการตลาดคือราคาผลผลิตพริก โดยมีข้อเสนอแนะทั้ง 2 กลุ่ม คือ ทางราชการเข้ามาดูแลและให้ความรู้

ขวัญกมล สระทองอำม (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการการผลิตพริกของเกษตรกรในตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่ากระบวนการผลิตของเกษตรกรเมื่อเปรียบเทียบกับคำแนะนำตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช(GAP)ของกรมวิชาการเกษตรสิ่งที่เกษตรกรปฏิบัติได้ใกล้เคียงกับคำแนะนำคือ การใส่ปุ๋ย การป้องกันกำจัดวัชพืชและการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพริก และสิ่งที่เกษตรกรปฏิบัติแตกต่างจากคำแนะนำ คือ การเตรียมแปลงปลูก วิธีการเพาะกล้า การปลูกและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว จากกระบวนการผลิตพริกของเกษตรกรดังกล่าวทำให้เกษตรกรมีรายได้เหนือต้นทุนเงินสดเฉลี่ย 1,427.03 บาท/ไร่ ซึ่งเป็นรายได้ที่ไม่คุ้มทุน ดังนั้นแนวทางการพัฒนาการจัดการการผลิตพริกของเกษตรกรควรดำเนินการ 1) พัฒนาความรู้ด้านการผลิตพริกและตลาดด้วยการฝึกอบรม การศึกษาดูงานในพื้นที่ที่ประสบผลสำเร็จ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการจัดทำแปลงสาธิต 2) การฟื้นฟูสภาพดิน ด้วยการตรวจวิเคราะห์ดิน การใส่ปุ๋ยหรือวัสดุปรับปรุงดิน 3) การเพิ่มปริมาณและผลผลิตด้วยการวางแผนการผลิตอย่างชัดเจน 4) การลดต้นทุนการผลิตด้วยการจัดทำบัญชีฟาร์ม และการพัฒนาการผลิตเป็นการผลิตในระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช(GAP) ซึ่งเป็นระบบที่มีมาตรฐานการผลิตเป็นที่ยอมรับของสากล ลดต้นทุนการผลิตด้วยเทคโนโลยีการผลิตพริกที่ปลอดภัย ตลอดจนสามารถเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิตได้

ณรงค์ฤทธิ์ วัชรหา(2550) ได้ศึกษาสภาพการผลิตพริกและพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกพริกในแหล่งปลูกสำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกพริกส่วนมากเป็นเพศหญิง โดยมีอายุเฉลี่ย 47.31 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.54 คนมีแรงงานในภาคเกษตรเฉลี่ย 2.88 คนต่อครัวเรือน เกษตรกรมีรายได้ของครัวเรือนรวมทั้งหมดเฉลี่ย 71,095.14 บาทต่อปี มีรายได้จากการทำการเกษตร 59,827.03 บาทต่อปี และเป็นรายได้จากการปลูกพริก 34,016.22 บาท เกษตรกรผู้ปลูกพริกร้อยละ 88.6 กู้เงินมาลงทุน เฉลี่ยรายละ 70,886.50 บาท โดยกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย 5.00 ไร่ มีประสบการณ์ในการปลูกเฉลี่ย 15.50 ปี เกษตรกรร้อยละ 55.7 ปลูกพริกพันธุ์จินตามากที่สุด ร้อยละ 62.3 ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 โดยใส่ในอัตราเฉลี่ย 41.79 กิโลกรัมต่อไร่ ปัญหาสำคัญในการผลิตคือโรคกุ้งแห้งระบาดในแปลงปลูก และปัญหาภัยแล้ง

ศูนย์วิชัยพืชสวนจังหวัดศรีสะเกษ (2540) ได้ศึกษาการคัดเลือกพริกชี้หูรับประทานสดพันธุ์หัวเรือ เพื่อการส่งออกซึ่งเดิมพริกพันธุ์หัวเรือมีความแปรปรวน ทั้งขนาด และสีของผล ตลอดจนความไม่สม่ำเสมอของพันธุ์ ผลการศึกษาได้ทำการคัดเลือกต้นพันธุ์และเก็บเมล็ดไว้เพื่อนำไปปลูกและคัดเลือกต่อไป โดยพิจารณาความดก สีของผล การเจริญเติบโต แข็งแรงมีการเป็น

โรคน้อย และได้นำไปปลูกขยายไว้ที่แปลงของเกษตรกร คือ นายบุญเหลือ สายแวง บ้านหัวเรือ ตำบลหัวเรือ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขยายพันธุ์ต่อไป

ประทวน วราพุด (2553) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการปลูกพริกของเกษตรกร ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทาม อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าเกษตรกรมีปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการบริหารจัดการการปลูกพริก 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารกำลังคน เกษตรกรมีปัญหาและความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมการศึกษาคูงาน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาเกี่ยวกับการขาดบุคคลากรที่มีความรู้เพื่อให้การสนับสนุนจึงมีนโยบายส่งเสริมการศึกษาคูงานของเกษตรกร 2) ด้านการบริหารเงิน เกษตรกรมีปัญหาเรื่องต้นทุนมากต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมแหล่งเงินทุน องค์การบริหารส่วนตำบลวางแผนที่จะส่งเสริมสนับสนุนแหล่งเงินทุนแก่เกษตรกรในพื้นที่ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ 3) ด้านการบริหารวัสดุ เกษตรกรและองค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาเรื่องการใช้ปุ๋ยและยากำจัดศัตรูพืช องค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีนโยบายในการส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยชีวภาพซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาในพื้นที่ 4) ด้านการบริหารการควบคุม เกษตรกรและองค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาด้านการรวมกลุ่มกับเกษตรกรที่ปลูกพริก ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลนโยบายที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกพริก เพื่อให้สามารถต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้

ประเสริฐ ถ่ายสูงเนิน (2544) ได้ศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดพริกสดกรณีศึกษาดำบลลำมูล อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงร้อยละ 65.9 อายุเฉลี่ย 41.6 ปี ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คนและแรงงานเฉลี่ย 3 คน มีประสบการณ์ในการปลูกพริกเฉลี่ย 11.4 ปี เพาะกล้าเอง อายุกล้าเฉลี่ย 36 วัน ระยะปลูกระหว่างต้น 30-40 เซนติเมตร ระหว่างแถว 100 เซนติเมตร ใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 249.7 กิโลกรัม/ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 2,413 กิโลกรัม/ไร่ ต้นทุนเฉลี่ย 12,289.10 บาท/ไร่ ปัญหาอุปสรรคมีมากตามลำดับดังนี้ ตลาดรับซื้อไม่แน่นอน ราคาจำหน่ายผลผลิตต่ำ ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ ขาดแหล่งพันธุ์ดี ต้นทุนการผลิตสูง โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด ผลผลิตคุณภาพต่ำ ขาดความรู้ในการเพาะกล้าพริก และเกษตรกรมีความต้องการมากตามลำดับดังนี้ ตลาดจำหน่ายพริกที่แน่นอน แหล่งพันธุ์พริกคุณภาพดี ความรู้ในการเพาะกล้าพริก การติดตามแนะนำของเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง ปัจจัยการผลิตราคาถูก แหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำและการศึกษาคูงานการปลูกพริก นอกจากนี้พบว่าเกษตรกรที่มีพื้นฐานแตกต่างกันด้านรายได้นอกภาคการเกษตรและรายได้รวม มีความต้องการการพัฒนาการผลิตและการตลาดพริกสดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 95 ข้อเสนอแนะควรสนับสนุนวิชาการด้านการผลิตและการตลาดพริกสด การรวมกลุ่มจัดหาแหล่งปัจจัยการผลิต แหล่งเงินทุน และแหล่งพันธุ์พริกจัดให้มีการศึกษาคูงานของเกษตรกรการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับ

ความต้องการของเกษตรกรต่อการผลิตและการตลาดพริก ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกพริกของเกษตรกร วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตพริกและแนวทางการลดต้นทุนการผลิตพริก

ปราโมทย์ อุ่นใจ (2548) ได้ศึกษาสภาพการผลิตและการตลาดพริก กรณีศึกษาอำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ พบว่า อายุเฉลี่ยของเกษตรกร 45.2 ปีมีแรงงานเฉลี่ย 3 คน/ครัวเรือนมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 12.7 ไร่ พื้นที่ในการปลูกพริกเฉลี่ย 3.1 ไร่ประสบการณ์ในการปลูกพริก 23.3 ปี พันธุ์ที่ใช้ปลูกคือพันธุ์จินดาและยอดสน มีการเก็บเมล็ดพันธุ์เองโดยคัดจากต้นที่แข็งแรงและให้ผลผลิตสูง ไม่มีโรคระบาด มีการใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์การจำหน่ายจำหน่ายให้แก่พ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นรวบรวมผลผลิต ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกร มีปัญหาในระดับมาก 3 ประเด็นได้แก่ขาดเงินทุน ต้นทุนการผลิตสูง และประสบภัยธรรมชาติ เกษตรกรมีความต้องการระดับมากในประเด็นแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ข้อเสนอแนะควรจัดให้มีการรวมกลุ่มผู้ปลูกพริก และสนับสนุนวิชาการด้านการผลิตและการตลาดพริก พร้อมทั้งจัดหาแหล่งปัจจัยการผลิต แหล่งเงินทุน พันธุ์พริกที่ดีมีคุณภาพ จัดให้มีการศึกษาดูงานของเกษตรกร

พจน์ สมแพง (2547) ได้ศึกษาปัญหาความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพริก ตำบลนางาม อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม พบว่า การใส่ปุ๋ยเกษตรกรส่วนมากจะนิยมใส่ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูก เกษตรกรทุกรายใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตราเฉลี่ย 64.80 กิโลกรัม/ไร่ และพบการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืชพริก ร้อยละ 97.79 และมีการป้องกันกำจัดวัชพืชในแปลงพริก ร้อยละ 96.02 การใช้แรงงานการเก็บเกี่ยวผลผลิตพริก เกษตรกรร้อยละ 58.85 ใช้แรงงานในครัวเรือน ร้อยละ 89.82 มีปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิตสูง ร้อยละ 84.96 มีปัญหาผลผลิตราคาตกต่ำ ร้อยละ 82.77 มีปัญหาด้านตลาดรับซื้อ ร้อยละ 56.64 มีปัญหาปุ๋ยเคมีและวิธีการใช้และร้อยละ 51.77 มีปัญหาการขาดเงินทุน ข้อเสนอแนะ ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมีเพื่อลดต้นทุนการผลิต ควรส่งเสริมให้เกษตรกรป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธี IPM และควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มในการผลิตและจำหน่ายพริกทำให้เกษตรกรสามารถต่อรองกับพ่อค้าคนกลางได้จำหน่ายผลผลิตได้ในราคาสูง

พรพันธ์ คชเดช (2550) ได้ศึกษาศักยภาพการดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพในหมู่บ้านจัดการสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า อสม.ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 43 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษามีอาชีพเกษตรกรรวมรายได้ระหว่าง 5,000-10,000 บาทระยะการเป็นอสม.น้อยกว่า 10 ปีรับผิดชอบ 10-20 ครัวเรือน มีความรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงาน และปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับปานกลางศักยภาพการดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพในหมู่บ้านจัดการสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพการดำเนินการสร้างเสริมสุขภาพในหมู่บ้านจัดการสุขภาพของอสม.คือจำนวนหลังคาเรือนที่รับผิดชอบมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพในหมู่บ้านจัดการสุขภาพได้แก่ ด้านการจัดการงบประมาณ การจัดทำแผนด้านสาธารณสุขและด้านการประเมินผล

สมยนต์ บุญดี (2550) ได้ศึกษาการยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริกของเกษตรกรตามโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า 1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ทั้งหมดมีสภาพสมรสแล้ว ส่วนมากจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในครัวเรือนเฉลี่ย 5.2 คนอายุเฉลี่ย 44.5 ปีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.3 คน แรงงานนอกครัวเรือน 4.2 คนพื้นที่ถือครองการเกษตรเฉลี่ย 18.3 ไร่ พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย 1.6 ไร่ ส่วนใหญ่ใช้ทุนตนเอง ประสบการณ์ในการปลูกพริกเฉลี่ย 8.0 ปี ส่วนเกษตรกรที่ไม่ได้ร่วมโครงการ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สมรสแล้ว สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.4 คนอายุเฉลี่ย 47.5 ปีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คนนอกครัวเรือนเฉลี่ย 4.6 คนพื้นที่ถือครองการเกษตรเฉลี่ย 18.6 ไร่พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย 1.8 ไร่แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ใช้ทุนตนเอง ประสบการณ์ในการปลูกพริกเฉลี่ย 11.6 ปี 2) กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานในการปลูกพริกดี ส่วนแหล่งความรู้พื้นฐานของเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับจากญาติ พี่น้อง เพื่อนฝูงมากกว่าแหล่งอื่น 3) การยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสม กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการยอมรับในระดับมาก เกี่ยวกับแหล่งปลูกและพื้นที่ปลูก 4) การทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยภาพรวมมีการยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตไม่แตกต่างกัน มีเพียง 1 ด้านคือการเก็บเกี่ยวผลผลิตพริกที่แตกต่างกัน 5) เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตราคาแพงและดินเสื่อมคุณภาพ เสนอแนะให้รัฐมีมาตรการในการควบคุมการจำหน่ายปัจจัยการผลิตและถ่ายทอดความรู้เรื่องการปรับปรุงบำรุงดินอย่างถูกวิธี

โสพิศ ปัญญาบุตร และกรวิภา กลางเคี่ยม (2551) ได้ศึกษากระบวนการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและได้มาตรฐาน ปี 2550 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าทั้งจังหวัดหนองคายและอุดรธานี เกษตรกรทั้งสองจังหวัดได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครเกษตรกรที่สอดคล้องกันคือ การสนับสนุนเครื่องมือในการปฏิบัติงาน การให้ความรู้เพิ่มเติม มีคำตอบแทน มีการจัดทำเอกสารคู่มือประกอบการบรรยาย และการตรวจประเมินแปลงเบื้องต้นที่แตกต่างกันคือ มีการประสานงานและติดตามแปลงผลผลิตอย่างต่อเนื่อง มีการรวมกลุ่มมีการบันทึกผลการให้คำแนะนำ การทำปุ๋ยอินทรีย์และให้มีการประชาสัมพันธ์ ข้อเสนอแนะของคณะผู้ศึกษาด้านกระบวนการพัฒนาเจ้าหน้าที่ก่อนการจัดทำหลักสูตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรศึกษาหาความจำเป็นในการอบรมก่อนและหลังการอบรมควรมีการพัฒนาความรู้และทักษะการ

ปฏิบัติงานแก่เจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่อง มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน สำหรับ
อาสาสมัครเกษตรควรสนับสนุนค่าใช้จ่ายและวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานเช่นเดียวกัน

ลำยาว วังศ์สุขสิน (2551) ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีในการผลิตพริกของเกษตรกรใน
ตำบลบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ ได้กลุ่มตัวอย่าง
156 คนจากจำนวนประชากร 420 คน ได้แบ่งเป็น 2 กลุ่มๆละ 78 คนคือเกษตรกรที่ปลูกพริก 5 ไร่ขึ้นไป
และเกษตรกรที่ปลูกพริกต่ำกว่า 5 ไร่ พบว่าเกษตรกรที่ปลูกพริก 5 ไร่ขึ้นไปและต่ำกว่า 5 ไร่ คือ
1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 48.44 ปีและ 47 ปี ระดับการศึกษาจบชั้น ป.6หรือ ป.7
และ ป.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.18 คนและ 4.62 คนประสบการณ์ในการปลูกพริก 12 53
ปีและ 9.94 ปี มีแรงงานเฉลี่ย 2.23 คนต่อครัวเรือนและ 2.67 คนต่อครัวเรือน มีพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย
5.56 ไร่และ 1.83 ไร่ผลผลิตเฉลี่ย 615 กก./ไร่และ 411.53 กก./ไร่ ต้นทุนในการผลิตพริกเฉลี่ย
3,112.82 บาท/ไร่และ 1,969 บาท/ไร่ 2) ความรู้พื้นฐานในการผลิตพริกภาพรวมเกษตรกรมีความรู้
พื้นฐานในการผลิตพริกในระดับมากทั้งสองกลุ่ม 3) มีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตพริกภาพรวม
เกษตรกรใช้เทคโนโลยีในการผลิตพริกในระดับมากทั้งสองกลุ่ม 4) เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วพบว่า
เกษตรกรที่ผลิตพริก 5 ไร่ขึ้นไปและต่ำกว่า 5 ไร่มีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตพริกไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 และ 5) เกษตรกรระบุปัญหาที่ทำความเสียหายให้พริกมากที่สุด
ทั้งสองกลุ่มคือโรคแอนแทรกโนสที่เกิดจากเชื้อรา ข้อเสนอแนะต้องการความรู้เรื่องการป้องกัน
และกำจัดโรคที่ได้ผลอย่างจริงจัง

อุตร ชมาฤกษ์ (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพริก :
กรณีศึกษาเกษตรกรอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ากลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมมีพฤติกรรม
การใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพริกในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.79 กลุ่มตัวอย่างมี
พฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพริกที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ การแยกเก็บ
สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพริกห่างไกลจากอาหารและเครื่องดื่มน โดยมีค่าเฉลี่ย 2.99 รองลงมา
คือ หลังการฉีดพ่นสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพริกเกษตรกรอาบน้ำทำความสะอาดร่างกายทันทีด้วย
น้ำสะอาดและสบู่ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.95 และเกษตรกรเก็บอุปกรณ์ที่ใช้ในการเตรียมและฉีดพ่นสารเคมี
ไว้อย่างมีขีดห่างไกลจากเด็กและสัตว์และเป็นที่ยกอุปกรณ์โดยเฉพาะ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.94 สำหรับ
กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพริกที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ ขณะ
ฉีดพ่นสารเคมีเกษตรกรสวมแว่นครอบตาป้องกันสารกระตุ้นเข้าตา โดยมีค่าเฉลี่ย 2.34 รองลงมา
คือขณะฉีดพ่นสารเคมีเกษตรกรสวมหน้ากาก ครอบปากและจมูกแบบมีไส้กรอง โดยมีค่าเฉลี่ย
2.52 และขณะฉีดพ่นสารเคมีเกษตรกรสวมหมวกหรือใช้ผ้าคลุมศีรษะและผมที่สามารถกันน้ำได้
โดยมีค่าเฉลี่ย 2.63 นอกจากนี้ยังพบว่า รายได้ครอบครัวต่อคนต่อปี ประสบการณ์การใช้สารเคมี

ประสบการณ์การปลูกพริก จำนวนพื้นที่ปลูกพริก ความถี่ในการใช้สารชีวภาพและระยะเวลาการพ่นสารเคมีแต่ละครั้งแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพริกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบปรากฏการณ์ที่จะนำไปสู่ประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี กล่าวคือ ศักยภาพของเกษตรกรจะมีความสัมพันธ์กับความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการปลูกพริกซึ่งเกษตรกรต้องประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อรับการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยการใช้สารชีวภาพในการป้องกันกำจัดศัตรูพริก การสารเคมีในระดับที่ปลอดภัยไม่มีสารพิษตกค้างในผลผลิตตลอดจนขั้นตอนการผลิตพริกภายใต้ “ระบบการจัดการคุณภาพ: GAP พริก” ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเกษตรกรจะได้พัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้นสามารถผลิตพริกที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย ในอำเภอพิบูลมังสาหารจังหวัดอุบลราชธานี เป็นการเชิงวิจัยสำรวจ (survey research) โดยมีขั้นตอนวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ทำการปลูกพริก ได้แก่ เกษตรกรที่ปลูกพริกในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2554/2555 จำนวน 351 ราย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้การคำนวณตามวิธีการของ Taro Yamane (อ้างอิงในจินดา ขลิบทอง 2544 : 19) กำหนดค่าความเชื่อมั่น = 0.08

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

กำหนดให้ n = ขนาดตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ผู้วิจัยยอมรับได้
(ในที่นี้กำหนดที่ ระดับ 0.08)

แทนค่า n = 351

$$1 + 351(0.08)^2$$

$$n = \frac{351}{1 + 351(0.0064)} = 108.33 \text{ หรือ } 108 \text{ ราย}$$

จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 108 รายคิดเป็นร้อยละ 30.76 ของประชากรทั้งหมดที่ปลูกพริก เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกพริกในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี แต่ละหมู่บ้านตำบล มีการปลูกพริกไม่เท่ากัน ผู้วิจัยจึงใช้การทอนสัดส่วนขนาดตัวอย่างของประชากรโดยการเทียบสัดส่วน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ดังรายละเอียดตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกพริก

ที่	หมู่บ้าน	ตำบล	จำนวนเกษตรกรผู้ปลูกพริก(ราย)	กลุ่มตัวอย่าง(ราย)
1	บ้านหนองโพธิ์	โพธิ์ศรี	34	10
2	บ้านโนนข่า	โพธิ์ศรี	45	12
3	บ้านวังพอก	โพธิ์ศรี	30	10
4	บ้านนาหว้า	โพธิ์ศรี	47	14
5	บ้านท่าค้อ	โพธิ์ศรี	8	3
6	บ้านค้อเหนือ	โพธิ์ศรี	10	3
7	บ้านโพธิ์ศรีเหนือ	โพธิ์ศรี	16	5
8	บ้านสะพือเหนือ	โพธิ์ศรี	7	2
9	บ้านโพธิ์ศรีใต้	โพธิ์ศรี	25	8
10	บ้านค้อใต้	โพธิ์ศรี	15	5
11	บ้านโนนยาง	โพธิ์ศรี	21	6
12	บ้านทุ่งนาแพง	โพธิ์ศรี	31	10
13	บ้านโพธิ์ศรีเหนือ	โพธิ์ศรี	15	5
14	บ้านหนองโพธิ์	โพธิ์ศรี	15	5
15	บ้านบ่าฮี	โพธิ์ไทร	9	3
16	บ้านถิ่นสำราญ	โพธิ์ไทร	6	2
17	บ้านนาโพธิ์	นาโพธิ์	7	2
18	บ้านนาโพธิ์	นาโพธิ์	10	3
รวม	18 หมู่บ้าน	3 ตำบล	351	108

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร (2554: 2)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การสร้างเครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบที่มีโครงสร้าง (structured interview) ประกอบด้วย คำถามปลายปิด และ คำถามปลายเปิดโดยรูปแบบคำตอบจะเป็นรูปแบบสัมภาษณ์ แบ่งเนื้อหาการสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน

2.1.1 วิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ และพัฒนาขึ้นจากเอกสารวิชาการ ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริก เพื่อความปลอดภัย ในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอข้อเสนอแนะ คำแนะนำ และร่วมกันปรับปรุง แบบสัมภาษณ์ แล้วนำไปตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงปัจจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องของเกษตรกรที่ปลูกพริกในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มของหัวหน้าครอบครัว ประสบการณ์ในการปลูกพริก จำนวนสมาชิกที่เป็นแรงงานในการปลูกพริก ลักษณะพื้นที่ถือครองในการปลูกพริก พื้นที่ปลูกพริก ต้นทุนการปลูกพริก แหล่งเงินทุน และรายได้จากการปลูกพริก

ตอนที่ 2 ศักยภาพของเกษตรกรในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยของเกษตรกรให้ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่กำหนดให้ ตามลำดับ ความสามารถในการปฏิบัติคือ 3 = ปฏิบัติได้มาก 2 = ปฏิบัติได้ปานกลาง และ 1 = ไม่สามารถปฏิบัติได้ จำนวน 9 ข้อใหญ่ 56 ข้อย่อย

ปฏิบัติได้มาก	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
ปฏิบัติได้ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
ไม่สามารถปฏิบัติได้	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

การแปลความหมายของศักยภาพของเกษตรกรในการปฏิบัติปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย ในเชิงความคิดเห็น ใช้วิธีนำค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ปฏิบัติได้มาก	ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00 คะแนน
ปฏิบัติได้ปานกลาง	ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33 คะแนน
ไม่สามารถปฏิบัติได้	ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.66 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการผลิตพริกเพื่อความปลอดภัยในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้สารเคมี การปฏิบัติตัวของเกษตรกร การได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องสารเคมี โดยให้ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องหน้าคำตอบว่าถูกโดยสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ จำนวน 17 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาของเกษตรกร ในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย ในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ตอนที่ 4.1 เป็นคำถามปลายปิดให้เกษตรกรแสดงความเป็นจริงเกี่ยวกับ ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกพริกโดยตอบคำถามใน 9 ด้านโดยให้ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องหน้าคำตอบว่ามีปัญหา มาก น้อย และไม่มีปัญหา ตอนที่ 4.2 เป็นคำถามปลายเปิดให้เกษตรกรเขียนข้อเสนอแนะการใช้สารเคมีปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยตามความคิดเห็นของเกษตรกร

2.2 การสร้าง และการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์ และพัฒนาขึ้นมา โดยการศึกษาจาก เอกสารวิชาการ บทความ ตำรา ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องศึกษาของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบให้ความเห็นชอบ จากนั้นนำเครื่องมือดังกล่าว มาปรับปรุงแก้ไข ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะไว้ นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้แก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับเกษตรกรผู้ปลูกพริก จำนวน 20 ราย ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ของตอนที่ 2 ศึกษาการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยของเกษตรกร มาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการของ Cronbach's Alpha โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ปรากฏว่าตอนที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่น = .962 และตอนที่ 4.1 เกษตรกรแสดงความเป็นจริงเกี่ยวกับ ว่ามีปัญหา มาก น้อย และไม่มีปัญหา มาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการของ Cronbach's Alpha โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ปรากฏว่าตอนที่ 4.1 ได้ค่า ความเชื่อมั่น = .731 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์มีความเชื่อมั่นจึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้การสัมภาษณ์แบบพบกันโดยตรงระหว่างผู้สัมภาษณ์ (interviewer) และผู้ให้สัมภาษณ์ (interviewee) พร้อมการสังเกตและทำการชี้แจงวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระในแบบสัมภาษณ์ ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจและกระจ่างในเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ ในภาคสนามเป็นการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการระหว่างเดือน ธันวาคม 2555 ถึง เดือน มกราคม 2556 โดยการแจ้งกลุ่มตัวอย่างให้ทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับ วัน เวลา สถานที่ นัดสัมภาษณ์ ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทั้งเอกสารวิชาการ ตำรา บทความ วารสาร Internet และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของข้อมูลแล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการจัดอันดับ (ranking) ตามรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกพริก โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ศักยภาพของเกษตรกรในการปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิตพริกเพื่อความปลอดภัย โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการจัดลำดับ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์การปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการผลิตพริกเพื่อความปลอดภัย โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย โดยการเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการปลูกพริก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 108 ราย จากเกษตรกรทั้งหมด 351 รายที่ปลูกพริกในพื้นที่อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกพริก

ตอนที่ 2 ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

ตอนที่ 3 การปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

ตอนที่ 4 ปัญหาของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกพริก

ผลการวิเคราะห์สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงให้เห็นถึงสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจดังนี้

1.1 ข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกร

เพศ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 63.00 และเพศชายร้อยละ 37.00

อายุ พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงอายุ 41 ถึง 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.81 รองลงมาร้อยละ 26.86 คืออายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 16.66 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 10.19 มีอายุระหว่าง 30 ปีหรือน้อยกว่า และร้อยละ 6.48 มีอายุ 61 ปีขึ้นไป เกษตรกรมีอายุสูงสุด 68 ปี และต่ำสุด 24 ปีอายุเฉลี่ย 43.88 ปี

สถานภาพการสมรส พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่สมรสแล้ว ร้อยละ 95.37 รองลงมาร้อยละ 3.70 คือหย่า/หม้าย และร้อยละ 0.93 เป็นโสด

ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรประมาณกึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 51.85 รองลงมาคือจบระดับประถมศึกษาตอนต้นร้อยละ 30.56 จบมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 11.11 และน้อยที่สุดจบมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 6.48

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกร

n=108		
ข้อมูลทางสังคม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	40	37.00
หญิง	68	63.00
อายุ		
30 ปี หรือน้อยกว่า	11	10.19
31-40 ปี	29	26.86
41-50 ปี	43	39.81
51-60 ปี	18	16.66
61 ปีขึ้นไป	7	6.48
อายุน้อยที่สุด 24 ปี	อายุมากที่สุด 68 ปี	
อายุเฉลี่ย 43.88 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.04 ปี	
สถานภาพสมรส		
โสด	1	0.93
สมรส	103	95.37
หย่า/หม้าย	4	3.70
ระดับการศึกษา		
จบประถมต้น (ป.4)	33	30.56
จบประถมปลาย (ป.6, ป.7)	56	51.85
จบมัธยมต้น(ม.3, ม.ศ.3)	12	11.11
จบมัธยมปลาย (ม.6, ม.ศ.5)	7	6.48

1.2 ข้อมูลครัวเรือนเกษตรกร

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรที่ปลูกพริกประมาณ 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 68.52 รองลงมา มีสมาชิกในครัวเรือน 3 คนหรือน้อยกว่า และ 7 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.74 เท่ากัน และเกษตรกรผู้ปลูกพริกมีสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 9 คน น้อยที่สุด 2 คนเฉลี่ย 4.84 คน

การประกอบอาชีพของครัวเรือน พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดประกอบอาชีพทำสวน นอกจากนี้ก็มีการประกอบอาชีพทำนาร้อยละ 98.14 เลี้ยงสัตว์ร้อยละ 60.18 รับจ้างร้อยละ 14.81 ค้าขายร้อยละ 10.18 และเกษตรกรทำไร่น้อยที่สุดร้อยละ 6.48 จำนวน 7 ราย

ประสบการณ์ในการปลูกพริก พบว่า เกษตรกรประมาณ 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์ในการปลูกพริก 1 ถึง 5 ปีคิดเป็นร้อยละ 68.52 รองลงมา ร้อยละ 30.55 มีประสบการณ์ในการปลูกพริก 6 – 10 ปี และร้อยละ 0.93 มีประสบการณ์ในการปลูกพริก 10 ปีขึ้นไป เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกพริกน้อยที่สุด 1 ปีมากที่สุด 10 ปี เฉลี่ย 4.89 ปี

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลครัวเรือนเกษตรกร

ข้อมูลทางสังคม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
n=108		
สมาชิกในครอบครัว		
3 คนหรือน้อยกว่า	17	15.74
ระหว่าง 4-6 คน	74	68.52
7 คนขึ้นไป	17	15.74
จำนวนสมาชิกน้อยที่สุด 2 คน จำนวนสมาชิกมากที่สุด 9 คน		
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.84 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =1.58 คน		
การประกอบอาชีพของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ทำนา	106	98.14
ทำไร่	7	6.48
ทำสวน	108	100.00
เลี้ยงสัตว์	65	60.18
ค้าขาย	11	10.18
รับจ้าง	16	14.81

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=108

ข้อมูลทางสังคม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการปลูกพริก		
1- 5 ปี	74	68.52
6 - 10 ปี	33	30.55
10 ปีขึ้นไป	1	0.93
ประสบการณ์ในการปลูกพริกน้อยที่สุด 1 ปี	ประสบการณ์ในการปลูกพริกมากที่สุด 13 ปี	
ประสบการณ์ในการปลูกพริก เฉลี่ย 4.89 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.93 ปี	

1.3 บทบาททางสังคมและการตัดสินใจของเกษตรกร

การเป็นสมาชิกกลุ่ม พบว่า เกษตรกรที่ปลูกพริกประมาณ 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 62.96 รองลงมาร้อยละ 25.93 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใด ร้อยละ 11.11 เป็นสมาชิก ชกส. ร้อยละ 5.55 เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร และร้อยละ 0.93 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

สิ่งจูงใจที่ทำให้ปลูกพริก พบว่า เกษตรกรเกษตรกรเกือบทั้งหมดร้อยละ 99.07 ปลูกพริกเพราะรายได้ดี พร้อมกันนี้ก็มีเหตุผลอย่างอื่นประกอบ เช่น ร้อยละ 25.93 ปลูกเพราะดูแลรักษาง่าย และร้อยละ 1.85 ปลูกเพราะต้องการทดลอง

การตัดสินใจปลูกพริก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 90.74 ตัดสินใจปลูก เพราะต้องการเพิ่มรายได้หลังฤดูการทำนา รองลงมาร้อยละ 88.89 ตัดสินใจปลูกพริกเพราะขายผลผลิตง่ายราคาดี และร้อยละ 9.26 ตัดสินใจปลูกพริกตามญาติและเพื่อนบ้านแนะนำให้ลองปลูก

ตารางที่ 4.3 บทบาททางสังคมและการตัดสินใจของเกษตรกร

n=108

ข้อมูลทางสังคม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกกลุ่ม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สมาชิกสหกรณ์การเกษตร	68	62.96
ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใด	28	25.93
สมาชิก ชกส.	12	11.11

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n=108		
ข้อมูลทางสังคม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
กลุ่มบ้านเกษตรกร	1	0.93
ตั้งใจให้ปลูกพริก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รายได้ดี	107	99.07
ปลูก/ดูแลรักษาง่าย	28	25.93
อื่นๆ (ทดลองปลูก)	2	1.85
การตัดสินใจปลูกพริก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เพิ่มรายได้หลังฤดูทำนา	98	90.74
ขายผลผลิตง่ายราคาดี	96	88.89
ปลูกตามเพื่อนบ้าน	10	9.26

1.4 แรงงานในการปลูกพริกของเกษตรกร

จำนวนแรงงานปลูกพริกในครัวเรือน พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกพริกประมาณ 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างใช้แรงงานในครัวเรือนการปลูกพริกร้อยละ 64.81 เป็นสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 2 คนหรือน้อยกว่า รองลงมาร้อยละ 35.19 เป็นสมาชิกในครัวเรือน 3 คนขึ้นไป จำนวนแรงงานน้อยที่สุด 1 คนมากที่สุด 5 คนเฉลี่ยเกษตรกรใช้แรงงานในครัวเรือนรายละ 2.54 คน

การจ้างแรงงานปลูกพริก พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกพริกประมาณ 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้จ้างแรงงานร้อยละ 67.59 รองลงมาร้อยละ 19.45 จ้างแรงงานปลูกพริกจำนวน 5 คนขึ้นไป และร้อยละ 12.96 จ้างแรงงานปลูกพริก 4 คนหรือน้อยกว่า จำนวนแรงงานที่จ้างน้อยที่สุด 1 คน มากที่สุด 15 คน เฉลี่ยเกษตรกรจ้างแรงงานปลูกพริกครัวเรือนรายละ 1.89 คน

ตารางที่ 4.4 แรงงานในการปลูกพริกของเกษตรกร

n=108		
ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานปลูกพริกในครัวเรือน		
จำนวน 2 คน หรือน้อยกว่า	70	64.81
จำนวน 3 คนขึ้นไป	38	35.19
จำนวนแรงงานน้อยที่สุด 1 คน	จำนวนแรงงานมากที่สุด 5 คน	

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n=108

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานเฉลี่ย 2.54 คน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =.84 คน	
การจ้างแรงงานปลูกพริก		
ไม่มีการจ้างแรงงาน	73	67.59
จ้างแรงงานน้อยกว่า 5 คน	14	12.96
จ้างแรงงานจำนวน 5 คนขึ้นไป	21	19.45
จำนวนแรงงานที่จ้างน้อยที่สุด 1 คน	จำนวนแรงงานที่จ้างมากที่สุด 15 คน	
จำนวนการจ้างแรงงานเฉลี่ย 1.89 คน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =3.44 คน	

1.5 พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร

พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน 11-20 ไร่ ร้อยละ 36.11 รองลงมาร้อยละ 29.63 มีพื้นที่ทำการเกษตร 10 ไร่หรือน้อยกว่า ร้อยละ 20.37 มีพื้นที่ทำการเกษตร 21-30 ไร่ ร้อยละ 9.26 มีพื้นที่ทำการเกษตร 31-40 ไร่ และร้อยละ 4.63 มีพื้นที่ทำการเกษตร 41 ไร่ขึ้นไป พื้นที่ทำการเกษตรน้อยที่สุด 1 ไร่ มากที่สุด 50 ไร่ เฉลี่ย 17.04 ไร่

พื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองจำนวน 11-20 ไร่ ร้อยละ 42.60 รองลงมาร้อยละ 29.62 มีพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง 10 ไร่หรือน้อยกว่า ร้อยละ 12.96 มีพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง 21-30 ไร่ ร้อยละ 4.63 มีพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง 31-40 ไร่ และร้อยละ 3.70 มีพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง 41 ไร่ขึ้นไป พื้นที่ทำการเกษตรของตนเองน้อยที่สุด 1 ไร่มากที่สุด 47 ไร่ เฉลี่ย 14.72 ไร่

พื้นที่เช่าทำการเกษตร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่เป็นของตนเองร้อยละ 80.56 รองลงมาร้อยละ 10.18 เช่าพื้นที่ 10 ไร่หรือน้อยกว่า ร้อยละ 4.63 เช่าพื้นที่ 10-20 ไร่ ร้อยละ 2.78 เช่าพื้นที่ 21-30 ไร่ และร้อยละ 1.85 เช่าพื้นที่ 31 ไร่ขึ้นไป พื้นที่เช่าน้อยที่สุด 1 ไร่มากที่สุด 40 ไร่ เฉลี่ย 2.39 ไร่

ตารางที่ 4.5 พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกร

n=108

ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด		
10 ไร่ หรือน้อยกว่า	32	29.63
11 – 20 ไร่	39	36.11
21 – 30 ไร่	22	20.37
31 – 40 ไร่	10	9.26
41 ไร่ขึ้นไป	5	4.63
พื้นที่ทำการเกษตรน้อยที่สุด 1 ไร่	พื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุด 50 ไร่	
พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 17.04 ไร่	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =11.69 ไร่	
พื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง		
10 ไร่ หรือน้อยกว่า	39	36.11
11 – 20 ไร่	46	42.60
21 – 30 ไร่	14	12.96
31 – 40 ไร่	5	4.63
41 ไร่ขึ้นไป	4	3.70
พื้นที่ทำการเกษตรน้อยที่สุด 1 ไร่	พื้นที่ทำการเกษตรมากที่สุด 47 ไร่	
พื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 14.72 ไร่	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.01 ไร่	
พื้นที่เช่าทำการเกษตร		
เกษตรกรไม่ได้เช่าพื้นที่	87	80.56
10 ไร่ หรือน้อยกว่า	11	10.18
10 – 20 ไร่	5	4.63
21 – 30 ไร่	3	2.78
31 ไร่ขึ้นไป	2	1.85
พื้นที่เช่าทำการเกษตรน้อยที่สุด 1 ไร่	พื้นที่เช่าทำการเกษตรมากที่สุด 40 ไร่	
พื้นที่เช่าทำการเกษตรเฉลี่ย 2.39 ไร่	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =7.31 ไร่	

1.6 รายได้ของครัวเรือนเกษตรกร

รายได้ภาคเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 32.40 มีรายได้ภาคการเกษตร 50,001-100,000 บาท รองลงมาร้อยละ 24.08 มีรายได้ภาคการเกษตรเท่ากับ 2 กลุ่มคือกลุ่มที่มีรายได้ 50,000 บาทหรือน้อยกว่า และกลุ่มที่มีรายได้ระหว่าง 100,001-150,000 บาท และร้อยละ 11.11 มีรายได้ภาคการเกษตรระหว่าง 150,001-200,000 บาท และร้อยละ 8.33 มีรายได้ 200,001 บาทหรือมากกว่า รายได้ต่ำสุด 16,000 บาท และสูงสุด 300,000 บาท เกษตรกรมีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 105,746.30 บาท

รายได้นอกภาคเกษตร พบว่า เกษตรกรเกินกว่ากึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 59.26 ไม่มีรายได้นอกภาคการเกษตร รองลงมาร้อยละ 10.18 มีรายได้นอกภาคการเกษตรเท่ากับ 2 กลุ่มคือกลุ่มที่มีรายได้ 10,001-20,000 บาทและกลุ่มที่มีรายได้ 50,001 บาทขึ้นไป และร้อยละ 7.41 มีรายได้นอกภาคการเกษตรระหว่าง 30,001-40,000 บาท ร้อยละ 5.56 มีรายได้นอกภาคการเกษตร 20,001-30,000 บาท และร้อยละ 0.93 มีรายได้ 40,001-50,000 บาท รายได้ต่ำสุด 5,000 บาท สูงสุด 120,000 บาท เกษตรกรมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 16,796.30 บาท

รายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 35.19 มีรายได้ 50,001-100,000 บาท รองลงมาร้อยละ 20.37 มีรายได้ 100,001-150,000 บาท ร้อยละ 15.74 เท่ากัน 2 กลุ่มคือกลุ่มที่มีรายได้ 50,000 บาทหรือต่ำกว่า และกลุ่มที่มีรายได้ 200,001 บาทขึ้นไป และร้อยละ 12.96 มีรายได้ 150,001-200,000 บาท รายได้รวมต่ำสุด 16,000 บาท สูงสุด 330,000 บาท เกษตรกรมีรายได้ในครัวเรือนทั้งหมด เฉลี่ย 122,635.19 บาท

ตารางที่ 4.6 รายได้ของครัวเรือนเกษตรกร

		n=108
ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
รายได้ภาคการเกษตร		
50,000 บาทหรือน้อยกว่า	26	24.08
50,001 – 100,000 บาท	35	32.40
100,001 – 150,000 บาท	26	24.08
150,001 – 200,000 บาท	12	11.11
รายได้ภาคเกษตรต่ำสุด 16,000 บาท	รายได้ภาคเกษตรสูงสุด 300,000 บาท	
รายได้ภาคเกษตรเฉลี่ย 105,746.30 บาท	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 64,485.03 บาท	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n=108		
ข้อมูลทางเศรษฐกิจ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
รายได้นอกภาคเกษตร		
ไม่มีรายได้นอกภาคเกษตร	64	59.26
10,000 บาทหรือน้อยกว่า	7	6.48
10,001 – 20,000 บาท	11	10.18
20,001 – 30,000 บาท	6	5.56
30,001 – 40,000 บาท	8	7.41
40,001 – 50,000 บาท	1	0.93
50,001 บาทขึ้นไป	11	10.18
รายได้นอกภาคเกษตรต่ำสุด 5,000 บาท	รายได้นอกภาคเกษตรสูงสุด 120,000 บาท	
รายนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 16,796.30 บาท	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 29,475.71 บาท	
รายได้รวมทั้งหมด		
ต่ำกว่า 50,001 บาท	17	15.74
50,001 – 100,000 บาท	38	35.19
100,001 – 150,000 บาท	22	20.37
150,001 – 200,000 บาท	14	12.96
200,001 บาทขึ้นไป	17	15.74
รายได้รวมทั้งหมดต่ำสุด 16,000 บาท	รายได้รวมทั้งหมดสูงสุด 330,000 บาท	
รายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ย 122,635.19 บาท	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 72,310.62 บาท	

1.7 พื้นที่ปลูกพริกของเกษตรกร

สภาพพื้นที่ปลูกพริก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างปลูกพริกในพื้นที่นาหลังการเกี่ยวข้าวร้อยละ 82.41 รองลงมาปลูกพื้นที่นาดอนร้อยละ 15.74 และปลูกตามพื้นที่ไร่ปลายนาร้อยละ 1.85

ขนาดพื้นที่ปลูกพริก พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกพริกประมาณ 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 68.52 มีพื้นที่ปลูกพริก 1-2 ไร่ ร้อยละ 26.85 มีพื้นที่ปลูกพริก 3-4 ไร่ และร้อยละ

4.62 มีพื้นที่ปลูกพริก 5 ไร่ขึ้นไป พื้นที่ปลูกพริกน้อยที่สุด 1 ไร่มากที่สุด 6 ไร่ เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย 2.19 ไร่

ตารางที่ 4.7 พื้นที่ปลูกพริกของเกษตรกร

n=108		
ข้อมูลการปลูกพริก	จำนวน(คน)	ร้อยละ
สภาพพื้นที่ปลูกพริก		
15.1 สภาพพื้นที่นาลุ่ม	89	82.41
15.2 สภาพพื้นที่นาดอน	17	15.74
15.3 สภาพพื้นที่หัวไร่ปลายนา	2	1.85
ขนาดพื้นที่ปลูกพริก		
1 – 2 ไร่	74	68.52
3 – 4 ไร่	29	26.85
5 ไร่ขึ้นไป	5	4.63
พื้นที่ปลูกพริกน้อยที่สุด 1 ไร่	พื้นที่ปลูกพริกมากที่สุด 6 ไร่	
พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย 2.19 ไร่	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.16 ไร่	

1.8 การใช้พันธุ์พริกของเกษตรกร

พันธุ์พริกที่เกษตรกรปลูก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างปลูกพริกพันธุ์จินดายอดสน ร้อยละ 86.11 รองลงมาปลูกพันธุ์พริกซูปเปอร์ฮอท ร้อยละ 12.04 และปลูกพริกหัวเรือ ร้อยละ 1.85

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บพันธุ์ไว้ใช้เองร้อยละ 73.15 นอกจากนี้ก็ได้มาจากเพื่อนบ้านร้อยละ 25.00 ซื้อจากร้านค้าร้อยละ 22.22 และจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 3.70

ตารางที่ 4.8 การใช้พันธุ์พริกของเกษตรกร

n=108

ข้อมูลการปลูกพริก	จำนวน(คน)	ร้อยละ
พันธุ์พริกที่เกษตรกรปลูก		
พันธุ์หัวเรือ	2	1.85
พันธุ์จินดายอดสน	13	12.04
พันธุ์ชูปเปอร์ฮอท	93	86.11
แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เก็บพันธุ์เอง	79	73.15
ซื้อจากร้านค้า	24	22.22
ซื้อจากเพื่อนบ้าน	27	25.00
ได้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	4	3.70

1.9 การลงทุนปลูกพริกของเกษตรกร

ต้นทุนในการปลูกพริกต่อไร่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 74.07 ใช้ทุนในการปลูกพริก 5,001-10,000 บาทต่อไร่ รองลงมาร้อยละ 24.07 ใช้ทุนในการปลูกพริก 5,000 บาทหรือน้อยกว่า ร้อยละ 24.08 และร้อยละ 1.85 ใช้ทุนในการปลูกพริก 10,001 บาทหรือมากกว่า ต้นทุนปลูกพริกน้อยที่สุด 2,000 บาท มากที่สุด 12,000 บาท ต้นทุนปลูกพริกเฉลี่ย 7,636.02 บาทต่อไร่

แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกพริก พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ทุนของตนเองร้อยละ 87.03 รองลงมาใช้ทุนกู้จากสหกรณ์การเกษตรพิบูลมังสาหาร ร้อยละ 37.96 ร้อยละ 30.56 กู้จากกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 11.11 ใช้ทุนจากญาติพี่น้อง ร้อยละ 9.26 กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 0.93 กู้จากธนาคารพาณิชย์

ตารางที่ 4.9 การลงทุนปลูกพริกของเกษตรกร

n=108

ข้อมูลการปลูกพริก	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต้นทุนในการปลูกพริกต่อไร่		
ต่ำกว่า 5,001 บาท	26	24.08
5,001 – 10,000 บาท	80	74.07
10,001 ขึ้นไป	2	1.85
ต้นทุนการปลูกพริกต่ำสุด 2,000 บาท		ต้นทุนการปลูกพริกสูงสุด 12,000 บาท
ต้นทุนการปลูกพริกเฉลี่ย 7,636.02 บาท		ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6,783.62 บาท
แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกพริก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ธนาคารพาณิชย์	1	0.93
ธ.ก.ส.	10	9.26
สหกรณ์การเกษตร	41	37.96
ทุนตนเอง	94	87.03
ญาติพี่น้อง	12	11.11
กองทุนหมู่บ้าน	33	30.56

ตอนที่ 2 ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยเป็นการวิเคราะห์ถึงศักยภาพของเกษตรกรในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัย กลุ่มตัวอย่างโดยการจัดลำดับความสำคัญของการปฏิบัติคือปฏิบัติได้มาก ปานกลางและไม่สามารถปฏิบัติได้โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดลำดับในด้านต่างๆทั้งหมด ดังนี้

2.1 การปลูกพริกของเกษตรกร

แหล่งปลูกพื้นที่ปลูกพริกที่สำคัญ พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากถึง 7 ประเด็น ($\bar{x} = 2.84$) โดยเรียงลำดับตามประเด็นดังนี้ ไม่มีน้ำท่วมขัง ($\bar{x} = 2.96$) ห่างไกลจากแหล่งมลพิษ ($\bar{x} = 2.93$) มีแหล่งน้ำสะอาดไม่มีสารปนเปื้อน ($\bar{x} = 2.91$) มีเส้นทาง

คมนาคนขนส่งสะควก ($\bar{x} = 2.90$) มีน้ำเพียงพอลอดคตุการผลิต ($\bar{x} = 2.87$) ดินร่วนหรือระบายน้ำดี ($\bar{x} = 2.77$) ดินมีความเป็นกรด-ด่าง (pH) ระหว่าง 5.5-6.5 ($\bar{x} = 2.61$) คิดเป็นร้อยละ 97.22, 93.51, 91.66, 91.66, 89.81, 78.70 และ 63.88 ตามลำดับ

พันธุ์พริกที่ใช้ พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากเท่ากันทั้ง 2 ประเด็นคือ ใช้พันธุ์ที่ตลาดต้องการ และคัดเลือกพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้ ($\bar{x} = 2.91$) คิดเป็นร้อยละ 90.74 รองลงมาปฏิบัติได้ปานกลางร้อยละ 9.26

วิธีการปลูกพริก พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มาก 7 ประเด็น ($\bar{x} = 2.73$) โดยเรียงลำดับตามประเด็นดังนี้ ไถตากดินไว้ประมาณ 7 วัน ($\bar{x} = 2.96$) ปลูกด้วยต้นกล้าที่มีอายุ 25-30 วัน ($\bar{x} = 2.94$) ต้นกล้ามีลักษณะแข็งแรงปราศจากโรค ($\bar{x} = 2.94$) ไถพรวนอีก 1-2 ครั้ง ($\bar{x} = 2.92$) ยกแปลงสูง 10 เซนติเมตร ขุดหลุมลึก 20 เซนติเมตร ($\bar{x} = 2.82$) เตรียมแปลงเพาะกล้ากว้าง 1 เมตรยาว 10 เมตร ($\bar{x} = 2.69$) ใส่ปุ๋ยคอก 20 กิโลกรัมต่อแปลงคลุมเคล้าให้เข้ากัน ($\bar{x} = 2.63$) ปฏิบัติได้ปานกลาง 2 ประเด็นคือใช้เมล็ดพันธุ์ 50 กรัมต่อพื้นที่แปลงปลูก 1 ไร่ ($\bar{x} = 2.40$) โรยเมล็ดเป็นแถวห่างกัน 10 เซนติเมตรกลบดินบางๆ ($\bar{x} = 2.31$) คิดเป็นร้อยละ 96.29, 94.44 93.51, 93.51, 83.33, 80.55, 65.74, 51.85, และ 50.92 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 การปลูกพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัย

n=108						
ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	อันดับ	
แหล่งปลูก/พื้นที่ปลูกพริกที่สำคัญ						
ไม่มีน้ำท่วมขัง	105	97.22	2.96	.234		ปฏิบัติได้มาก
มีเส้นทางขนส่งสะดวก	99	91.66	2.90	.390		ปฏิบัติได้มาก
ดินร่วนหรือระบายน้ำดี	85	78.70	2.77	.466		ปฏิบัติได้มาก
ดินมีค่า pH 5.5-6.5	69	63.88	2.61	.544		ปฏิบัติได้มาก
มีน้ำพอเพียงตลอดฤดูการ	97	89.81	2.87	.412		ปฏิบัติได้มาก
ห่างไกลจากแหล่งมลพิษ	101	93.51	2.93	.297		ปฏิบัติได้มาก
แหล่งน้ำไม่มีสารปนเปื้อน	99	91.76	2.91	.322		ปฏิบัติได้มาก

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n=108

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	อันดับ
พันธุ์พริกที่ใช้					
ใช้พันธุ์ที่ตลาดต้องการ	98	90.74	2.91	.291	ปฏิบัติได้มาก
คัดพันธุ์จากแหล่งเชื่อถือได้	98	90.74	2.91	.291	ปฏิบัติได้มาก
การปลูกพริก					
ไถตากดินประมาณ 7 วัน	104	96.29	2.96	.190	ปฏิบัติได้มาก
ไถพรวนอีก 1-2 ครั้ง	101	93.51	2.92	.340	ปฏิบัติได้มาก
ยกแปลง 10 เซ็นติเมตร. และขุดหลุม 20 เซ็นติเมตร.	90	83.33	2.82	.406	ปฏิบัติได้มาก
เตรียมแปลงเพาะกล้า ขนาด 1×10 เมตร	87	80.55	2.69	.662	ปฏิบัติได้มาก
3.5 ไร่ปุ๋ยคอก 20 กก./แปลง	71	65.74	2.63	.540	ปฏิบัติได้มาก
ใช้เมล็ดพันธุ์ 50g. ต่อแปลงปลูก 1 ไร่	55	50.92	2.40	.579	ได้ปานกลาง
โรยเมล็ดเป็นแถวห่าง 10 เซ็นติเมตร	56	51.85	2.31	.621	ได้ปานกลาง
ปลูกต้นกล้าที่มีอายุ 25-30 วัน	102	94.44	2.94	.230	ปฏิบัติได้มาก
ต้นกล้าแข็งแรงปราศจากโรค	101	93.51	2.94	.247	ปฏิบัติได้มาก

2.2 การดูแลรักษาพริกของเกษตรกร

วิธีการดูแลรักษาพริกที่ปลูก พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากทั้ง 6 ประเด็นดังนี้มี การใส่ปุ๋ยเคมี ($\bar{x} = 2.93$) ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 40-50 กิโลกรัม/ไร่ ($\bar{x} = 2.86$) ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 หลังย้ายต้นกล้าปลูก 10-14 วัน ($\bar{x} = 2.85$) การใส่ปุ๋ยมีการแบ่งใส่ 2 ครั้ง ($\bar{x} = 2.84$) ใส่ปุ๋ยครั้งแรกคือการใส่ปุ๋ยรองพื้น ($\bar{x} = 2.75$) หลังการใส่ปุ๋ยกลบปุ๋ยทันที ($\bar{x} = 2.70$) คิดเป็นร้อยละ 92.56, 88.88, 86.11, 85.18, 84.25 และ 78.70 ตามลำดับ

การให้น้ำ พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากทั้ง 3 ประเด็นดังนี้ ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 2.83$) รดน้ำหลังใส่ปุ๋ยทุกครั้ง ($\bar{x} = 2.83$) ไม่ควรให้น้ำเปียกและมากเกินไป ($\bar{x} = 2.81$) คิดเป็นร้อยละ 89.81, 89.81 และ 83.33 ตามลำดับ

สุขภาพและความสะดวก พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากทั้ง 4 ประเด็นดังนี้ รักษาอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี ($\bar{x} = 2.92$) กำจัดวัชพืชในแปลงปลูก ($\bar{x} = 2.91$) ภาชนะต่างๆที่ใช้แล้วทำลายให้ถูกวิธี ($\bar{x} = 2.84$) ใช้วิธีเขตกรรมในการกำจัดวัชพืช ($\bar{x} = 2.81$) คิดเป็นร้อยละ 92.59, 91.72, 86.13 และ 82.40 ตามลำดับ

การควบคุมศัตรูพริก พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากทั้ง 5 ประเด็นดังนี้ เก็บภาชนะที่บรรจุสารพิษให้มีมิดชิดและปลอดภัย ($\bar{x} = 2.96$) ปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้สารเคมี ($\bar{x} = 2.96$) ตรวจสอบอุปกรณ์และเครื่องมือให้พร้อมในการใช้งาน ($\bar{x} = 2.94$) ไม่ใช้สารเคมีทำลายสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 2.82$) ไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนที่สารเคมีตกค้างจะสลายตัว ($\bar{x} = 2.80$) คิดเป็นร้อยละ 96.29, 96.29, 94.44, 88.00 และ 87.96 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 การดูแลรักษาพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัย

n=108

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	อันดับ
การดูแลรักษาพริกที่ปลูก					
การใส่ปุ๋ย					
มีการใส่ปุ๋ยเคมี	100	92.59	2.93	.263	ปฏิบัติได้มาก
ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 40-50 กิโลกรัม/ไร่	93	86.11	2.86	.347	ปฏิบัติได้มาก
การใส่ปุ๋ยมีการแบ่งใส่ 2 ครั้ง	92	85.18	2.84	.391	ปฏิบัติได้มาก
ใส่ปุ๋ยครั้งแรกคือการใส่ปุ๋ยรองพื้น	91	84.25	2.75	.613	ปฏิบัติได้มาก
ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 หลังย้ายกล้าปลูก 10-14 วัน	96	88.88	2.85	.450	ปฏิบัติได้มาก
หลังการใส่ปุ๋ยกลับทันที	85	78.80	2.70	.615	ปฏิบัติได้มาก
การให้น้ำ					
ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ	97	89.81	2.83	.521	ปฏิบัติได้มาก
รดน้ำหลังจากใส่ปุ๋ยทุกครั้ง	97	89.81	2.83	.521	ปฏิบัติได้มาก
ไม่ควรให้น้ำเปียกหรือแฉะมากเกินไป	90	83.33	2.81	.436	ปฏิบัติได้มาก

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

n=108

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	อันดับ
สุขลักษณะหรือความสะอาด					
กำจัดวัชพืชในแปลงปลูก	99	91.72	2.91	.322	ปฏิบัติได้มาก
ภาชนะต่างๆที่ใช้แล้วทำลายให้ถูกวิธี	93	86.13	2.84	.414	ปฏิบัติได้มาก
ใช้วิธีเขตกรรมในการกำจัดวัชพืช	89	82.40	2.81	.414	ปฏิบัติได้มาก
รักษาอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี	100	92.59	2.92	.310	ปฏิบัติได้มาก
การควบคุมศัตรูพริก					
ปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้สารเคมี	104	96.29	2.96	.190	ปฏิบัติได้มาก
ตรวจอุปกรณ์และเครื่องมือให้พร้อมในการใช้งาน	102	94.44	2.94	.283	ปฏิบัติได้มาก
ไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนที่สารเคมีตกค้างจะสลายตัว	95	87.96	2.80	.576	ปฏิบัติได้มาก
ไม่ใช้สารเคมีที่ทำลายสิ่งแวดล้อม	95	87.96	2.82	.508	ปฏิบัติได้มาก
เก็บภาชนะที่บรรจุสารพิษให้มิดชิดและปลอดภัย	104	96.29	2.96	.190	ปฏิบัติได้มาก

2.3 การเก็บเกี่ยวและบันทึกข้อมูล

การเก็บเกี่ยวผลผลิตและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากทั้ง 6 ประเด็นดังนี้ดังนี้เก็บเกี่ยวผลระยะที่เหมาะสมตามเกณฑ์ ($\bar{x} = 2.99$) แยกผลผลิตด้วยคุณภาพออกจากผลผลิตที่มีคุณภาพ ($\bar{x} = 2.94$) ภาชนะและวิธีการเก็บเกี่ยวต้องสะอาด ($\bar{x} = 2.87$) ใช้แรงงานที่มีความชำนาญ ($\bar{x} = 2.86$) มีแผนการนำผลผลิตด้วยคุณภาพไปใช้ประโยชน์ ($\bar{x} = 2.86$) ผลผลิตเสียหายจากการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยวในแปลงไม่เกิน 10 เปอร์เซ็นต์ ($\bar{x} = 2.76$) คิดเป็นร้อยละ 96.29, 94.44, 87.69, 87.03, 85.18 และ 82.40 ตามลำดับ

วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวพริก พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มาก 4 ประเด็นดังนี้คุณภาพพริกเป็นตัวกำหนดราคาในการจำหน่าย ($\bar{x} = 2.92$) การคัดแยกผลผลิตพริกทำหลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิต ($\bar{x} = 2.90$) ก่อนทำการตากแห้งต้องมีการบ่มพริก 1-2 คืน ($\bar{x} = 2.77$) ตากพริกบนสื่อบนหรือพื้นซีเมนต์ ($\bar{x} = 2.71$) การลวกพริกทำให้สีของพริกแห้งสวย ($\bar{x} = 2.23$) ปฏิบัติได้ปานกลางมี 2 ประเด็นคือพริกแห้งแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์พริกป่น ($\bar{x} = 2.23$) พริกสดแปรรูปเป็นซอสพริก ($\bar{x} = 1.86$) คิดเป็นร้อยละ 92.59, 90.74, 85.18, 81.48, 47.22 และ 58.33 ตามลำดับ

การบันทึกข้อมูล พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากทั้ง 7 ประเด็นดังนี้รายได้ ($\bar{x} = 2.82$) พันธุ์พริกที่ปลูก ($\bar{x} = 2.85$) วันปลูก ($\bar{x} = 2.82$) วันใส่ปุ๋ย ($\bar{x} = 2.81$) วันฉีดพ่นสารเคมี ($\bar{x} = 2.80$) วันถอนแยก ($\bar{x} = 2.80$) บันทึกสภาพแวดล้อม ($\bar{x} = 2.63$) คิดเป็นร้อยละ 94.44, 88.88, 86.11, 86.11, 86.11, 85.18 และ 75.92 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 การเก็บเกี่ยวและบันทึกข้อมูล

n=108

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	อันดับ
การเก็บเกี่ยวผลผลิตและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวพริก					
เก็บเกี่ยวผลระยะที่เหมาะสมตามเกณฑ์	104	96.26	2.99	.464	ปฏิบัติได้มาก
ภาชนะและวิธีการเก็บเกี่ยวต้องสะอาด	95	87.96	2.87	.364	ปฏิบัติได้มาก
ผลผลิตเสียหายจากการเก็บเกี่ยวและปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยว ในแปลงไม่เกิน 10 %	89	82.40	2.76	.562	ปฏิบัติได้มาก
ใช้แรงงานที่มีความชำนาญ	94	87.03	2.86	.373	ปฏิบัติได้มาก
แยกผลผลิตด้อยคุณภาพออกจากผลผลิตคุณภาพ	98	90.74	2.94	.230	ปฏิบัติได้มาก
มีแผนการนำผลผลิตด้อยคุณภาพไปใช้ประโยชน์	92	85.18	2.78	.569	ปฏิบัติได้มาก

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n=108

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	อันดับ
วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว					
การคัดแยกผลผลิตพริกทำหลังจากเก็บผลผลิต	98	90.74	2.90	.333	ปฏิบัติได้มาก
ก่อนทำการตากแห้งมีการบ่มพริก 1-2 วัน	92	85.18	2.77	.590	ปฏิบัติได้มาก
การลวกพริกทำให้สีของพริกแห้งสวย	47	43.51	2.23	.769	ปฏิบัติได้มาก
การตากพริก ตากบนเสื่อหรือซีเมนต์	88	81.48	2.71	.642	ปฏิบัติได้มาก
พริกแห้งแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์พริกป่น	51	47.22	2.23	.692	ปฏิบัติได้ปานกลาง
พริกสดแปรรูปเป็นซอสพริก	63	58.33	1.86	.633	ปฏิบัติได้ปานกลาง
คุณภาพพริกเป็นตัวกำหนดราคาในการจำหน่าย	100	92.59	2.92	.310	ปฏิบัติได้มาก

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n=108

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ	\bar{x}	S.D.	อันดับ
การบันทึกข้อมูล					
บันทึกสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น	82	75.92	2.63	.705	ปฏิบัติได้มาก
พันธุ์พืชที่ปลูก	96	88.88	2.85	.450	ปฏิบัติได้มาก
วันที่ปลูก	93	86.11	2.82	.470	ปฏิบัติได้มาก
วันถอนแยก	92	85.18	2.80	.525	ปฏิบัติได้มาก
วันที่ใส่ปุ๋ย	93	86.11	2.82	.496	ปฏิบัติได้มาก
วันที่ฉีดพ่นสารเคมี	93	86.11	2.80	.543	ปฏิบัติได้มาก
รายได้	102	94.44	2.82	.365	ปฏิบัติได้มาก

เกณฑ์การประเมิน

ปฏิบัติได้มาก	ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.34-3.00	คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.67-2.33	คะแนน
ไม่สามารถปฏิบัติได้	ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.00-1.66	คะแนน

ตอนที่ 3 การปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

ผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างด้วย ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ดังนี้

3.1 การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพริกของเกษตรกร

การป้องกันกำจัดโรค/แมลงศัตรูพริก พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทุกคนใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพริก

วิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพริก พบว่า เกษตรกรเกือบกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างใช้น้ำหมักชีวภาพควบคุมแมลงร้อยละ 47.22 รองลงมาใช้สารสะเดาร้อยละ 26.85 ใช้เชื้อไวรัส เชื้อรา แบคทีเรีย และไส้เดือนฝอยร้อยละ 9.25 ใช้แสงไฟล่อแมลงร้อยละ 8.33 และเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทุกรายไม่มีการใช้กับดักกาวเหนียว

ความเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับวิธีการกำจัดศัตรูพริกด้วยการใช้สารเคมี พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างทราบว่า การใช้สารเคมีไม่ใช่วิธีการที่ดีที่สุดในการกำจัดศัตรูพริก ร้อยละ 87.96 รองลงมาคิดว่าการใช้สารเคมีเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการกำจัดศัตรูพริก ร้อยละ 6.48 และไม่แน่ใจ ร้อยละ 5.56

ตารางที่ 4.13 การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพริกของเกษตรกร

ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
n=108		
การป้องกันกำจัดโรค/แมลงศัตรูพริก		
ใช้สารเคมี	108	100.00
วิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพริก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
การใช้แสงไฟล่อแมลง	9	8.33
การใช้สารสะเดาป้องกันแมลง	29	26.85
การใช้เชื้อไวรัส เชื้อรา แบคทีเรียและไส้เดือนฝอย	10	9.25
การใช้น้ำหมักชีวภาพควบคุมแมลง	51	47.22

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
n=108		
ความเห็นของเกษตรกรเกี่ยวกับวิธีการกำจัดศัตรูพริกด้วยการใช้สารเคมี		
ถูกต้องดีที่สุด	7	6.48
ไม่ใช่วิธีการที่ดีที่สุด	95	87.96
ไม่แน่ใจ	6	5.56

3.2 การเตรียมตัวของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมี

การเข้าร่วมโครงการ ภายใต้ระบบ GAP พริก พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดไม่ได้เข้าร่วมโครงการร้อยละ 97.23 เข้าร่วมโครงการฯ เพียงร้อยละ 2.77

การรับรู้/คำแนะนำในการปลูกพริกปลอดภัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้คำแนะนำจากญาติร้อยละ 73.14 รองลงมาได้รับความรู้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 55.55 รับรู้จากสื่อต่างๆ ร้อยละ 22.22 และพ่อค้าหรือผู้จำหน่ายสารเคมีแนะนำร้อยละ 7.40

ตารางที่ 4.14 การเตรียมตัวของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมี

ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
n=108		
การเข้าร่วมโครงการ GAP พริก		
เข้าร่วมโครงการ	3	2.77
ไม่เข้าร่วมโครงการ	105	97.23
การรับรู้/คำแนะนำในการปลูกพริกปลอดภัย(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ญาติหรือเพื่อนบ้าน	79	73.14
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	60	55.55
สื่อต่างๆ	24	22.22
พ่อค้า/ผู้จำหน่ายสารเคมี	8	7.40

3.2 วิธีการปฏิบัติของเกษตรกรในการใช้สารเคมี

การปฏิบัติของเกษตรกรก่อนใช้สารเคมี พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อ่านฉลากก่อนใช้สารเคมีร้อยละ 92.59 รองลงมาเลือกสารเคมีที่เหมาะสมกับชนิดศัตรูพืช ร้อยละ 86.11 เท่ากันกับการวิเคราะห์ศัตรูพริกก่อนพ่นสารเคมี ตรวจสอบเช็คสภาพเครื่องพ่นร้อยละ 78.70 และขอคำแนะนำการใช้สารเคมีจากผู้รู้ร้อยละ 70.37

การปฏิบัติของเกษตรกรขณะพ่นสารเคมี พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทุกคนสวมหน้ากากปิดปากปิดจมูก รองลงมาสวมเสื้อแขนยาวกางเกงขายาวร้อยละ 93.51 สวมถุงมือร้อยละ 88.88 ใช้สารเคมีตามอัตราที่ฉลากกำหนดและพ่นสารเคมีเหนือลมมีร้อยละ 85.18 เท่ากันกับพ่นสารเคมีในเวลาเย็นร้อยละ 80.55 หยุดพ่นเมื่อลมแรงร้อยละ 74.07 พ่นสารเคมีในเวลาเช้าร้อยละ 45.37 สูดบุหรี่ขณะพ่นสารเคมีร้อยละ 5.55 และสวมหมวกอียิปต์ ร้อยละ 0.93

การปฏิบัติของเกษตรกรหลังพ่นสารเคมี พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทุกคนอาบน้ำชำระร่างกาย รองลงมาเก็บสารเคมีที่เหลือไว้ที่ปลอดภัยห่างเด็กและเปลวไฟร้อยละ 93.51 ดำรงรักษาความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและเก็บไว้ในที่มิดชิดร้อยละ 89.81 ทำป้ายติดบริเวณแปลงพ่นสารเคมี ร้อยละ 55.55 และอื่นๆ ร้อยละ 3.70

การปฏิบัติของเกษตรกรเมื่อพ่นสารเคมีแล้วไม่ได้ผล พบว่า เกษตรกรประมาณ 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนวิธีการ โดยใช้วิธีการอื่นแทนสารเคมี รองลงมาเลือกสารเคมีชนิดใหม่ พ่นทันทีร้อยละ 43.51 เก็บตัวอย่างศัตรูพริกเพื่อติดต่อขอรับคำแนะนำจากทางราชการร้อยละ 29.62 เพิ่มความเข้มข้นของสารเคมีแล้วพ่นใหม่ร้อยละ 14.81 และผสมสารเคมีหลายชนิดแล้วพ่นใหม่ร้อยละ 12.03

ตารางที่ 4.15 วิธีการปฏิบัติของเกษตรกรในการใช้สารเคมี

ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
n=108		
การปฏิบัติตนของเกษตรกรก่อนใช้สารเคมี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สำรวจและวิเคราะห์ศัตรูพริกก่อนพ่นสารเคมี	93	86.11
เลือกสารเคมีให้เหมาะสมกับศัตรูพืช	93	86.11
อ่านฉลากสารเคมีให้เข้าใจก่อนใช้	100	92.59
ตรวจสอบเช็คสภาพเครื่องพ่นสารเคมี	85	78.70
ขอคำแนะนำการใช้สารเคมีจากผู้รู้	76	70.37

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
n=108		
การปฏิบัติของเกษตรกรขณะพ่นสารเคมี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สวมหน้ากากปิดปากปิดจมูก	108	100.00
สวมเสื้อแขนยาว/กางเกงขายาว	101	93.51
สวมถุงมือ	96	88.88
ใช้สารเคมีตามอัตราที่ฉลากกำหนด	92	85.18
พ่นสารเคมีในเวลาเช้า	49	45.37
พ่นสารเคมีในเวลาเย็น	87	80.55
พ่นสารเคมีเหนือลม	92	85.18
หยุดพ่นเมื่อลมแรง	80	74.07
สูบบุหรี่ขณะพ่นสารเคมี	6	5.55
อื่นๆ	1	0.93
การปฏิบัติของเกษตรกรหลังพ่นสารเคมี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
อาบน้ำชำระร่างกาย	108	100.00
เก็บสารเคมีที่เหลือไว้ที่ปลอดภัยห่างเด็กและเปลวไฟ	101	93.51
ล้างทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมี/เก็บมิดชิด	97	89.81
ทำป้ายติดบริเวณแปลงพ่นสารเคมี	60	55.55
อื่นๆ	4	3.70
การปฏิบัติเมื่อพ่นสารเคมีไม่ได้ผล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
เลือกสารเคมีชนิดใหม่พ่นทันที	47	43.51
เพิ่มความเข้มข้นของสารเคมีแล้วพ่นใหม่	16	14.81
ผสมสารเคมีหลายชนิดแล้วพ่นใหม่	13	12.03
ใช้วิธีการอื่นแทนการใช้สารเคมี	67	62.03
เก็บตัวอย่างศัตรูพืชขอคำแนะนำทางราชการ	32	29.62

3.3 การปฏิบัติตนของเกษตรกรหลังจากการใช้สารเคมี

การแพ้สารเคมี พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่เคยแพ้สารเคมีร้อยละ 92.59 และเคยแพ้สารเคมีร้อยละ 7.41

การปฏิบัติตนหากมีอาการแพ้สารเคมี พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่เคยแพ้สารเคมี หากเกษตรกรมีการแพ้สารเคมีจะปฏิบัติตนดังนี้ เกษตรกรทั้งหมดจะไปหาหมอที่โรงพยาบาลหรือคลินิกรองลงมาพักผ่อนที่บ้านร้อยละ 25 ดื่มน้ำเกลือแร่ น้ำมะนาว น้ำอัดลมร้อยละ 20.37 และซื้อยากินเองร้อยละ 0.93

การตรวจหาสารพิษในร่างกาย พบว่า เกษตรกรเกือบกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างไม่เคยตรวจหาสารพิษในร่างกายร้อยละ 45.37 รองลงมาได้รับการตรวจแต่ไม่พบสารพิษร้อยละ 42.59 เคยได้รับการตรวจแต่พบสารพิษในปริมาณต่ำร้อยละ 11.11 และเคยได้รับการตรวจพบสารพิษในปริมาณสูงร้อยละ 0.93

ตารางที่ 4.16 การปฏิบัติตนของเกษตรกรหลังจากการใช้สารเคมี

n=108		
ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การแพ้สารเคมี		
เคยแพ้สารเคมี	8	7.41
ไม่เคยแพ้สารเคมี	100	92.59
การปฏิบัติตน หากมีอาการแพ้สารเคมี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไปหาหมอที่โรงพยาบาลหรือคลินิก	108	100.00
ซื้อยาแก้แพ้มากินเอง	1	0.93
พักผ่อนอยู่ที่บ้าน	27	25.00
ดื่มน้ำเกลือแร่ น้ำมะนาว หรือน้ำอัดลม	22	20.37
การตรวจหาสารพิษในร่างกาย		
ไม่เคย	49	45.37
เคย ไม่พบสารพิษ	46	42.59
เคย พบในปริมาณต่ำ	12	11.11
เคย พบในปริมาณสูง	1	0.93

3.4 การเก็บพริกหลังจากการพ่นสารเคมีของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรเกือบ 2 ใน 3 เก็บพริกหลังจากพ่นสารเคมี 6-10 วันร้อยละ 64.81 รองลงมาเก็บพริกหลังจากพ่นสารเคมี 1-5 วันร้อยละ 16.67 เก็บพริกหลังจากพ่นสารเคมี 11-15 วันร้อยละ 14.81 เก็บพริกหลังพ่นสารเคมี 16-20 วันร้อยละ 2.78 และเก็บพริกหลังพ่นสารเคมี 21 วันขึ้นไปร้อยละ 0.93 เกษตรกรเก็บพริกหลังจากพ่นสารเคมีโดยเฉลี่ย 9.31 วัน

ตารางที่ 4.17 การเก็บพริกหลังจากการพ่นสารเคมีของเกษตรกร

n=108		
ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
10. การเก็บพริกหลังจากการพ่นสารเคมี		
จำนวน 1-5 วัน	18	16.67
จำนวน 6-10 วัน	70	64.81
จำนวน 11-15 วัน	16	14.81
จำนวน 16-20 วัน	3	2.78
จำนวน 21 วันขึ้นไป	1	0.93
การเก็บพริกหลังจากพ่นสารเคมีน้อยที่สุด 1 วัน		
การเก็บพริกหลังจากพ่นสารเคมีมากที่สุด 21 วัน		
การเก็บพริกหลังจากพ่นสารเคมีของเกษตรกร โดยเฉลี่ย 9.31 วัน		

ตอนที่ 4 ปัญหาของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

ผลวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย กลุ่มตัวอย่างด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการจัดลำดับความสำคัญโดยเรียงลำดับจากมีปัญหามาก น้อยและไม่มีปัญหา ดังนี้

1. สภาพพื้นที่ปลูก พบว่าเกษตรกรประมาณ 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างไม่มีปัญหาด้านสภาพพื้นที่เพาะปลูก คิดเป็นร้อยละ 63.89 รองลงมาพบว่ามีปัญหาเล็กน้อยร้อยละ 32.41 และมีปัญหาสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสมดินขาดความอุดมสมบูรณ์ร้อยละ 3.70

2. แหล่งน้ำ พบว่า เกษตรกรประมาณ 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างไม่มีปัญหาด้านแหล่งน้ำ ร้อยละ 62.04 รองลงมามีปัญหาบ้างเล็กน้อยร้อยละ 30.56 และมีปัญหาด้านแหล่งน้ำมากร้อยละ

3. เมล็ดพันธุ์ พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาด้านเมล็ดพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 70.37 รองลงมาพบปัญหาบ้างเล็กน้อยร้อยละ 20.37 และพบว่าเกษตรกรมีปัญหามากด้านเมล็ดพันธุ์ราคาแพง เมล็ดพันธุ์คุณภาพไม่ดี ความงอกต่ำ การกลายพันธุ์ ร้อยละ 9.25

4. การปลูกพริก พบว่า เกษตรกรประมาณกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างไม่มีปัญหาด้านการปลูกพริก ร้อยละ 52.78 รองลงมา พบปัญหาบ้างเล็กน้อย ร้อยละ 33.33 และพบว่า มีปัญหามากด้านขาดความรู้ ขาดแรงงาน ขาดเงินทุน ร้อยละ 13.89

5. การเก็บพริก พบว่า เกษตรกรเกือบกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาบ้างเล็กน้อยในเรื่องขาดแรงงานในการเก็บพริก ร้อยละ 47.22 รองลงมาไม่มีปัญหาร้อยละ 38.89 และมีปัญหามากเรื่องแรงงาน ร้อยละ 13.89

6. คุณภาพผลผลิต พบว่า เกษตรกรเกินกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างไม่มีปัญหาด้านคุณภาพผลผลิต ร้อยละ 54.63 รองลงมามีปัญหาบ้างเล็กน้อย ร้อยละ 43.52 และมีปัญหามากด้านคุณภาพผลผลิต ร้อยละ 1.85

7. ราคา พบว่า เกษตรกรประมาณ 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างไม่มีปัญหาด้านราคาผลผลิตต่ำ คิดเป็นร้อยละ 63.89 รองลงมาไม่มีปัญหาด้านราคาร้อยละ 32.41 และมีปัญหามากด้านผลผลิตต่ำ พ่อค้าคนกลางกดราคาร้อยละ 8.33

8. ภัยธรรมชาติ พบว่า เกษตรกรประมาณกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างไม่มีปัญหาด้านภัยธรรมชาติ ร้อยละ 50.93 รองลงมา มีปัญหาด้านภัยแล้ง ร้อยละ 43.52 และมีปัญหามากด้านภัยแล้ง ร้อยละ 5.55 จำนวน 6 ราย

9. ด้านอื่นๆ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาด้านอื่นๆ นอกจาก 8 ประเด็นข้างต้น ร้อยละ 91.67 และพบปัญหาเล็กน้อยเกี่ยวกับด้านไฟฟ้าสาธารณะ ร้อยละ 8.33

ตารางที่ 4.18 ปัญหาของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

n=108

ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
สภาพพื้นที่ปลูก		
ไม่มีปัญหา	69	63.89
มีปัญหาเล็กน้อย	35	32.41
มีปัญหามาก	4	3.70

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

n=108

ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
แหล่งน้ำ		
ไม่มีปัญหา	67	62.04
มีปัญหาเล็กน้อย	33	30.56
มีปัญหามาก	8	7.40
ด้านเมล็ดพันธุ์		
ไม่มีปัญหา	76	70.37
มีปัญหาเล็กน้อย	22	20.37
มีปัญหามาก	10	9.26
การปลูกพริก		
ไม่มีปัญหา	57	52.78
มีปัญหาเล็กน้อย	36	33.33
มีปัญหามาก	15	13.89
การเก็บพริก		
ไม่มีปัญหา	42	38.89
มีปัญหาเล็กน้อย	51	47.22
มีปัญหามาก	15	13.89
คุณภาพผลผลิตพริก		
ไม่มีปัญหา	59	54.63
มีปัญหาเล็กน้อย	47	43.52
มีปัญหามาก	2	1.85
ราคา		
ไม่มีปัญหา	69	63.89
มีปัญหาเล็กน้อย	35	32.41
มีปัญหามาก	4	3.70

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

n=108		
ประเด็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ด้านภัยธรรมชาติ		
ไม่มีปัญหา	55	50.93
มีปัญหาเล็กน้อย	47	43.52
มีปัญหามาก	6	5.55
ด้านอื่นๆ		
ไม่มีปัญหา	99	91.67
มีปัญหาเล็กน้อย	9	8.33

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้เสนอประเด็นสำคัญโดยจำแนกเป็น 3 ส่วนคือ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกพริกในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

1.1.2 เพื่อศึกษาศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

1.1.3 เพื่อศึกษาการปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

1.1.4 เพื่อศึกษาปัญหาของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย ในอำเภอพิบูลมังสาหารจังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยสำรวจ (survey research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรของตำบลที่มีการปลูกพริก กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 108 รายคิดเป็นร้อยละ 30.76 ของประชากรทั้งหมดที่ปลูกพริกในอำเภอพิบูลมังสาหาร จำนวน 351 ราย เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกพริกในอำเภอพิบูลมังสาหารจังหวัดอุบลราชธานี แต่ละหมู่บ้าน ตำบล มีการปลูกพริกไม่เท่ากัน ผู้วิจัยจึงใช้การทอนสัดส่วนขนาดตัวอย่างของประชากรโดยการเทียบสัดส่วน จัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรที่ปลูกพริกในแต่ละหมู่บ้านที่มีการปลูกพริกพร้อมกับสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์และพัฒนาขึ้นมา โดยการศึกษาจาก เอกสารวิชาการ บทความ ตำรา ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบให้ความเห็นชอบ จากนั้นนำเครื่องมือ

ดังกล่าว มาปรับปรุงแก้ไข ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะไว้ นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้แก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับเกษตรกรผู้ปลูกพริก จำนวน 20 ราย ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ของตอนที่ 2 ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย มาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการของ Cronbach's Alpha โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ปรากฏว่าตอนที่ 2 ได้ค่าความเชื่อมั่น = .962 และตอนที่ 4.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกษตรกรผู้ปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย วิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ตามวิธีการของ Cronbach's Alpha โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ปรากฏว่าตอนที่ 4.1 ได้ค่า ความเชื่อมั่น = .731 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์มีความเชื่อมั่นจึงได้นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 108 รายเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วน มาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร เกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 43.88 ปีส่วนใหญ่สมรสแล้ว ระดับการศึกษาประมาณกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างจบประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6,ป.7) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.84 คน ทั้งหมดประกอบอาชีพทำสวนมีประสบการณ์ในการปลูกพริกเฉลี่ย 4.89 ปี ร้อยละ 62.92 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร สิ่งจูงใจให้ปลูกพริกเพราะมีรายได้ดี ตัดสินใจปลูกเพราะต้องการเพิ่มรายได้ หลังฤดูกาลทำนา มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.53 คนจ้างแรงงานปลูกพริกเฉลี่ย 3.44 คน มีพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองเฉลี่ย 14.72 ไร่เช่าพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 2.39 ไร่มีพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย 2.19 ไร่ ใช้ต้นทุนในการปลูกพริกเฉลี่ย 7,636.02 บาท/ไร่ รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 105,746.30 บาท รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 16,796.30 บาทมีรายได้ทั้งหมดเฉลี่ย 122,635.19 บาทและส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตัวเองในการปลูกพริก

1.3.2 ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย เกษตรกรมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยตามระเบียบปฏิบัติ GAP (Good Agricultural Practice)ระบบการผลิตพริก ระดับเกษตรกร ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยจัดเรียงลำดับความสำคัญของการปฏิบัติ คือปฏิบัติได้มาก ปฏิบัติได้ปานกลางและไม่สามารถปฏิบัติได้ จำนวน 9 ประเด็นดังนี้ เกษตรกรปฏิบัติได้มากในประเด็นแหล่งปลูก/พื้นที่ปลูกพริกที่สำคัญ พันธุ์พริกที่ใช้ การดูแลรักษาพริกที่ปลูก สุขลักษณะหรือความสะอาด การควบคุม

ศัตรูพริก การเก็บเกี่ยวผลผลิตและการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวและการบันทึกข้อมูล ส่วนประเด็นการปลูกพริกและวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวเกษตรกรปฏิบัติได้ปานกลาง

1.3.3 การปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการปลูกพริกเพื่อความ

ปลอดภัย เกษตรกรทุกรายใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพริก ส่วนใหญ่ร้อยละ 97.22 ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ GAP พริก การปฏิบัติของเกษตรกรก่อนใช้สารเคมีเกษตรกรมีการอ่านฉลากก่อนการใช้ร้อยละ 92.59 การปฏิบัติตนของเกษตรกรขณะพ่นสารเคมี เกษตรกรร้อยละ 100 สวมหน้ากากปิดปากปิดจมูก การปฏิบัติตนของเกษตรกรหลังพ่นสารเคมี เกษตรกรร้อยละ 100 อาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาด การปฏิบัติเมื่อพ่นสารเคมีแล้วไม่ได้ผลร้อยละ 62.03 เปลี่ยนวิธีการโดยใช้วิธีการอื่นแทนสารเคมี การแพ้สารเคมี ร้อยละ 92.59 ไม่เคยแพ้สารเคมี การปฏิบัติตนเมื่อมีอาการแพ้สารเคมี เกษตรกรร้อยละ 100 ไปหาหมอที่โรงพยาบาลหรือคลินิก การตรวจหาสารพิษในร่างกาย ร้อยละ 45.37 ไม่เคยตรวจหาสารพิษในร่างกาย ร้อยละ 42.59 เคยตรวจแต่ไม่พบสารพิษ และตรวจพบสารพิษในปริมาณสูง 1 รายการเก็บพริกหลังจากการพ่นสารเคมีเฉลี่ย 9.31 วันวิธีการกำจัดศัตรูพริกที่ดีที่สุดเกษตรกรร้อยละ 87.96 ทราบว่าการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพริกไม่ใช่วิธีการที่ดีที่สุด การรับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพริกร้อยละ 56.48 ได้รับการถ่ายทอดความรู้ วิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชร้อยละ 47.22 ใช้น้ำหมักชีวภาพควบคุมแมลง การได้รับความรู้/คำแนะนำในการปลูกพริกปลอดภัยร้อยละ 73.14 จากญาติหรือเพื่อนบ้านสภาพพื้นที่ปลูกพริกร้อยละ 82.40 ปลูกในที่นาหลังการเกี่ยวข้าวพันธุ์ที่นิยมปลูกร้อยละ 86.11 คือพันธุ์จินดา ยอดสน แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์เกษตรกรร้อยละ 73.14 เก็บพันธุ์ไว้ใช้เอง

1.3.4 ปัญหาของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

เกษตรกรร้อยละ 63.88 ไม่มีปัญหาสภาพพื้นที่ปลูก ร้อยละ 70.37 ไม่มีปัญหาด้านเมล็ดพันธุ์ร้อยละ 52.77 ไม่มีปัญหาด้านการปลูก ร้อยละ 13.88 มีปัญหาขาดแรงงาน ขาดเงินทุน ร้อยละ 47.22 มีปัญหาบ้างเล็กน้อยเรื่องแรงงานเก็บพริก ร้อยละ 62.03 ไม่มีปัญหาเรื่องแหล่งน้ำ ร้อยละ 54.62 ไม่มีปัญหาด้านคุณภาพผลผลิต ร้อยละ 58.33 มีปัญหาด้านราคาพริกตกต่ำ ร้อยละ 50.92 ไม่มีปัญหาด้านภัยธรรมชาติและร้อยละ 8.33 มีปัญหาด้านอื่นๆคือด้านไฟฟ้าสาธารณะไม่ถึงสวนพริก ข้อเสนอแนะเกษตรกรควรประสานขอรับการอบรมถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีใหม่ๆเกี่ยวกับการผลิตพริก ปลอดภัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง รัฐควรควบคุมราคาปัจจัยการผลิตต่างๆ ด้านราคา ต้องมีมาตรการควบคุมราคาพริกให้เหมาะสมกับคุณภาพพริก ไม่ปล่อยให้พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาและจัดให้มีตลาดกลางในการจำหน่ายพริกโดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐดูแลอย่างใกล้ชิดและยุติธรรม และด้านการพยากรณ์ภัยธรรมชาติ

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งสภาพทางสังคมเศรษฐกิจ ศักยภาพการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมี ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะต่างๆ มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

2.1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

เกษตรกรที่ปลูกพริกส่วนใหญ่เป็น **เพศหญิง** ซึ่งตรงกับกองทุน ชัยกิจ (2554: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการผลิตและการตลาดพริกขี้หนูใหญ่ฤดูแล้งของเกษตรกรในอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ สอดคล้องกับณรงค์ฤทธิ์ วั่งระหา (2550: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาสภาพการผลิตพริกและพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกพริกในแหล่งปลูกสำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสอดคล้องกับลำเยาว์ วงศ์สุขสิน (2551: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีในการผลิตพริกของเกษตรกรในตำบลบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 43.88 ปีซึ่งเป็นวัยทำงานสร้างครอบครัวให้มั่นคงซึ่งสอดคล้องกับสมยนต์ บุญดี (2550: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการยอมรับเกษตรกรที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริกของเกษตรกรตามโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าที่ปลอดภัยได้มาตรฐานในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าเกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 44.5 ปี **สถานภาพสมรส** เกษตรกรส่วนใหญ่สมรสแล้ว **ระดับการศึกษา** เกษตรกรจบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6,ป.7) สอดคล้องกับลำเยาว์ วงศ์สุขสิน (2551: บทคัดย่อ) และลำเยาว์ วงศ์สุขสิน (2551: บทคัดย่อ) เกษตรกรจบชั้นประถมศึกษา **จำนวนสมาชิกในครัวเรือน** เฉลี่ย 4.84 คนสอดคล้องกับลำเยาว์ วงศ์สุขสิน (2551: บทคัดย่อ) สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.18 คนและณรงค์ฤทธิ์ วั่งระหา (2550: บทคัดย่อ) สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.54 คน การประกอบอาชีพของครัวเรือนเกษตรกรทุกคนประกอบอาชีพทำสวน **ประสบการณ์ในการปลูกพริก** เกษตรกรมีประสบการณ์เฉลี่ย 4.89 ปีไม่สอดคล้องกับณรงค์ฤทธิ์ วั่งระหา (2550: บทคัดย่อ) เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกพริกเฉลี่ย 15.50 ปีลำเยาว์ วงศ์สุขสิน (2551: บทคัดย่อ) เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกพริกเฉลี่ย 12.53 ปี ปราโมทย์ อุ่นใจ (2548: บทคัดย่อ) เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกพริกเฉลี่ย 23.3 ปี และประเสริฐ ถ่ายสูงเนิน (2544: บทคัดย่อ) เกษตรกรมีประสบการณ์ปลูกพริกเฉลี่ย 11.4 ปี **การเป็นสมาชิกกลุ่ม** ร้อยละ 62.92 เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรไม่สอดคล้องกับกองทุน ชัยกิจ(2554 : บทคัดย่อ) ที่เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิก ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร **สิ่งจูงใจให้ปลูกพริก** ร้อยละ 99.07 ปลูกเพราะมีรายได้ดี ตัดสินใจปลูกเพราะ

ต้องการเพิ่มรายได้นอกฤดูทำนา **แรงงานปลูกพริก** เฉลี่ย 2.53 สอดคล้องกับลำยาว วังศ์สุขสิน (2551: บทคัดย่อ) มีแรงงานเฉลี่ย 2.23 และ 2.67 คนต่อครัวเรือนสอดคล้องกับณรงค์ฤทธิ์ วังระหา (2550: บทคัดย่อ) มีแรงงานในภาคการเกษตร เฉลี่ย 2.88 คนต่อครัวเรือนเกษตรกร **พื้นที่ทำการเกษตร** เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 17.04 ไร่ สอดคล้องกับสมยนต์ บุญลี (2550: บทคัดย่อ) จำนวนพื้นที่ถือครองการเกษตร 18.6 ไร่ **พื้นที่ปลูกพริก** เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย 2.19 ไร่ มากกว่า สมยนต์ บุญลี(2550: บทคัดย่อ) และลำยาว วังศ์สุขสิน (2551: บทคัดย่อ) ที่เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย 1.8 และ 1.83 ตามลำดับ **ต้นทุนในการปลูกพริก** เกษตรกรใช้ทุนในการปลูกพริกเฉลี่ย 7,636.02 บาทซึ่งมากกว่าลำยาว วังศ์สุขสิน (2551: บทคัดย่อ) ที่เกษตรกรใช้ทุนในการปลูกพริกเฉลี่ย 3,112.82 บาทต่อไร่ และน้อยกว่าสมยนต์ บุญลี (2550: บทคัดย่อ) ที่เกษตรกรใช้ทุนในการปลูกพริกเฉลี่ย 12,607.3 บาทต่อไร่ รายได้ภาคการเกษตร เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 105,746.30 บาทมากกว่าณรงค์ฤทธิ์ วังระหา (2550: บทคัดย่อ) ที่เกษตรกรมีรายได้จากการทำการเกษตร 59,827.03 บาทต่อปี **แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกพริก** เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 87.03 ใช้เงินทุนของตนเองสอดคล้องกับสมยนต์ บุญลี (2550: บทคัดย่อ) ที่เกษตรกรส่วนมากใช้ทุนของตนเอง ไม่สอดคล้องกับณรงค์ฤทธิ์ วังระหา (2550: บทคัดย่อ) ที่เกษตรกรผู้ปลูกพริกร้อยละ 88.6 กู้เงินมาลงทุนโดยกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นส่วนใหญ่

2.2 ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

แหล่งปลูกพื้นที่ปลูกพริกที่สำคัญ พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากถึง 7 ประเด็น โดยเรียงลำดับตามประเด็นดังนี้ ไม่มีน้ำท่วมขัง ห่างไกลจากแหล่งมลพิษ มีแหล่งน้ำสะอาดไม่มีสารปนเปื้อน มีเส้นทางคมนาคมขนส่งสะดวก มีน้ำเพียงพอตลอดฤดูกาลผลิต ดินร่วนหรือระบายน้ำดี ดินมีความเป็นกรด-ด่าง (pH) ระหว่าง 5.5-6.5 สอดคล้องกับสมยนต์ บุญลี (2550: บทคัดย่อ) (3) การยอมรับเกษตรกรดีที่เหมาะสม กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการยอมรับเกษตรกรดีที่เหมาะสมในระดับมาก และเป็นอันดับหนึ่งเกี่ยวกับแหล่งปลูกและพื้นที่ปลูก

พันธุ์พริกที่ใช้ พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากเท่ากันทั้ง 2 ประเด็นคือ ใช้พันธุ์ที่ตลาดต้องการ และคัดเลือกพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้สอดคล้องกับกองพันธ์ ยศกิจ (2554: บทคัดย่อ) เกษตรกรใช้พันธุ์ที่ตลาดต้องการ(ซูปเปอร์ฮอท)

การปลูกพริก พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มาก 7 ประเด็น โดยเรียงลำดับตามประเด็นดังนี้ ไถตากดินไว้ประมาณ 7 วัน ปลูกด้วยต้นกล้าที่มีอายุ 25-30 วัน ต้นกล้ามีลักษณะแข็งแรง

ปราศจากโรค ไถพรวนอีก 1-2 ครั้ง ยกแปลงสูง 10 เซนติเมตร. ขุดหลุมลึก 20 เซนติเมตร. เตรียมแปลงเพาะกล้ากว้าง 1 เมตรยาว 10 เมตรใส่ปุ๋ยคอก 20 กิโลกรัมต่อแปลงคลุกเคล้าให้เข้ากัน ปฏิบัติได้ปานกลาง 2 ประเด็นคือใช้เมล็ดพันธุ์ 50 กรัมต่อพื้นที่แปลงปลูก 1 ไร่ โรยเมล็ดเป็นแถวห่างกัน 10 เซนติเมตร กลบดินบางๆไม่สอคค้ำกับขี้วัวขี้หมู สระทองฮ่อม (2553: บทคัดย่อ) เกษตรกรปฏิบัติแตกต่างจากคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรคือ การเตรียมแปลงปลูก วิธีการเพาะกล้า การปลูกและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ทำให้เกษตรกรมีรายได้ไม่คุ้มทุน

การดูแลรักษาพริกที่ปลูก พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากถึง 6 ประเด็นดังนี้มี การใส่ปุ๋ยเคมี ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 40-50 กิโลกรัม/ไร่ สอดคล้องกับปรานิษฐ์ อุ่นใจ (2548: บทคัดย่อ) มีการใส่ปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี สูตร 15-15-15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่และไม้ตรี อินทรลักษณ์ (2548: บทคัดย่อ) มีการใช้ปุ๋ยเคมี 15-15-15 อัตรา 51.60 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 หลังย้ายต้นกล้าปลูก 10-14 วัน การใส่ปุ๋ยมีการแบ่งใส่ 2 ครั้ง ใส่ปุ๋ยครั้งแรกคือการใส่ปุ๋ยรองพื้น หลังการใส่ปุ๋ยกลบปุ๋ยทันที

การให้น้ำ พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากถึง 3 ประเด็นดังมี ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ รดน้ำหลังใส่ปุ๋ยทุกครั้ง และไม่ควรรี้น้ำเปียกแฉะมากเกินไป สอดคล้องกับสมยนต์ บุญดี (2550: บทคัดย่อ) โดยภาพรวมเกษตรกรมีการยอมรับเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตไม่แตกต่าง

สุขภาพและความสะดวก พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากถึง 4 ประเด็นดังมี รักษาอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี กำจัดวัชพืชในแปลงปลูก ภาชนะต่างๆที่ใช้แล้วทำลายให้ถูกวิธี และใช้วิธีเกษตรกรรมในการกำจัดวัชพืช สอดคล้องกับขี้วัวขี้หมู สระทองฮ่อม (2553: บทคัดย่อ) พบว่าเกษตรกรปฏิบัติตามคำแนะนำกรมวิชาการเกษตรได้ใกล้เคียงคือ การป้องกันกำจัดวัชพืช

การควบคุมศัตรูพริก พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากถึง 5 ประเด็นดังมี เก็บภาชนะที่บรรจุสารพิษให้มีฉลากและปลอดภัย ปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้สารเคมี ตรวจสอบอุปกรณ์และเครื่องมือให้พร้อมในการใช้งาน ไม่ใช้สารเคมีที่ทำลายสิ่งแวดล้อม และไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนที่สารเคมีตกค้างจะสลายตัว สอดคล้องกับขี้วัวขี้หมู สระทองฮ่อม (2553: บทคัดย่อ) พบว่าเกษตรกรปฏิบัติตามคำแนะนำกรมวิชาการเกษตรได้ใกล้เคียงคือ การใส่ปุ๋ย การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพริก

การเก็บเกี่ยวผลผลิตและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากทั้ง 6 ประเด็นดังนี้ดังนี้เก็บเกี่ยวผลระยะที่เหมาะสมตามเกณฑ์ แยกผลผลิตด้วยคุณภาพออกจากผลผลิตที่มีคุณภาพ ภาชนะและวิธีการเก็บเกี่ยวต้องสะอาด ใช้แรงงานที่มีความชำนาญ แผนการนำผลผลิตด้วยคุณภาพไปใช้ประโยชน์ ผลผลิตเสียหายจากการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยวในแปลงไม่เกิน 10% สอดคล้องกับสมยนต์ บุญลี (2550: บทคัดย่อ) โดยภาพรวมเกษตรกรมีการยอมรับเกษตรที่ดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตไม่แตกต่าง

การบันทึกข้อมูล พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในระดับที่สามารถปฏิบัติได้มากทั้ง 7 ประเด็นดังนี้รายได้พันธุ์พริกที่ปลูก วันปลูก วันใส่ปุ๋ย วันฉีดพ่นสารเคมี วันถอนแยก บันทึกสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับ โสพิศ ปัญญาบุตรและกรวิภา กลางเคี่ยม (2551: บทคัดย่อ) ควรมีการสนับสนุนเครื่องมือในการปฏิบัติงาน มีการจัดทำเอกสารคู่มือประกอบการบรรยายและการตรวจประเมินแปลง

2.3 การปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

การป้องกันกำจัดโรค/แมลงศัตรูพริก พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทุกคนใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพริก สอดคล้องกับอุดร ชมาฤกษ์ (2555: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพริก : กรณีศึกษาเกษตรกรอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพริกที่มีคะแนนเฉลี่ย 2.99 คือการแยกสารเคมีห่างไกลจากอาหารและเครื่องดื่ม

การปฏิบัติตนของเกษตรกรขณะพ่นสารเคมี พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างทุกคนสวมหน้ากากปิดปากปิดจมูก สวมเสื้อแขนยาวกางเกงขายาว สวมถุงมือ ใช้สารเคมีตามอัตราที่ฉลากกำหนดและพ่นสารเคมีเหนือลม พ่นสารเคมีในเวลาเย็น หยุดพ่นเมื่อลมแรง สอดคล้องกับอุดร ชมาฤกษ์ (2551: บทคัดย่อ) พบว่ากลุ่มตัวอย่างโดยภาพรวมมีพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพริกในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.79

การปฏิบัติเมื่อพ่นสารเคมีแล้วไม่ได้ผล พบว่าเกษตรกรประมาณ 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนวิธีการโดยใช้วิธีการอื่นแทนสารเคมี เลือกลูกสารเคมีชนิดใหม่พ่นทันที เก็บตัวอย่างศัตรูพริกเพื่อติดต่อขอรับคำแนะนำจากทางราชการ

การเก็บพริกหลังจากการพ่นสารเคมี พบว่าเกษตรกรกึ่งหนึ่งเก็บพริกหลังจากพ่นสารเคมี 6-10 วันขึ้นไป เฉลี่ยเกษตรกรเก็บพริกหลังจากพ่นสารเคมี 9.31 วัน

วิธีการกำจัดศัตรูพริกที่ดีที่สุด พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างทราบว่าการใช้สารเคมีไม่ใช่วิธีการที่ดีที่สุดในการกำจัดศัตรูพริกแต่ยังไม่มีวิธีการอื่นที่ได้ผลเท่ากับการใช้สารเคมี

การได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพริก พบว่าเกษตรกรประมาณกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างได้รับการถ่ายทอดความรู้สอดคล้องกับกองพันธ์ ยศกิจ (2554: บทคัดย่อ) ว่าโดยส่วนใหญ่เกษตรกรได้รับความรู้ด้านการปลูกพริกจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

วิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืช พบว่าเกษตรกรไม่เกินกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างใช้น้ำหมักชีวภาพควบคุมแมลงและใช้สารสะเดาในการไล่แมลงสอดคล้องกับพจน์ สมแพง (2547: บทคัดย่อ) เกษตรกรร้อยละ 97.7 พบการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพริก ควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีIPM

การรับความรู้/คำแนะนำในการปลูกพริกปลอดภัย พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้คำแนะนำจากญาติสอดคล้องกับสมยนต์ บุญลี (2550: บทคัดย่อ) แหล่งความรู้พื้นฐานของเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับจากญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงมากกว่าแหล่งอื่น

สภาพพื้นที่ปลูกพริก พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างปลูกพริกในพื้นที่นาหลุมหลังการเกี่ยวข้าว เพื่อเป็นการสร้างรายได้หลังจากฤดูการเก็บเกี่ยวข้าว

พันธุ์พริกที่นิยมปลูก พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างปลูกพริกพันธุ์จินดายอดสนสอดคล้องกับณรงค์ฤทธิ์ วัจระหา (2550: บทคัดย่อ) เกษตรกรร้อยละ 55.7 ปลูกพริกพันธุ์จินดา

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เก็บพันธุ์ไว้ใช้เองสอดคล้องกับลำเยาว์ วงศ์สุขสิน (2551: บทคัดย่อ) และปราโมทย์ อุ่นใจ (2548: บทคัดย่อ) ที่พบว่าเกษตรกรมีการเก็บพันธุ์และเพาะกล้าเอง เนื่องจากเมล็ดพันธุ์มีราคาแพง

2.4 ปัญหาของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

สภาพพื้นที่ปลูก พบว่าเกษตรกรประมาณกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างไม่มีปัญหาด้านสภาพพื้นที่เพาะปลูก และมีปัญหาสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสมดินขาดความอุดมสมบูรณ์ร้อยละ 3.70 สอดคล้องกับสมยนต์ บุญลี (2550: บทคัดย่อ) พบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีการยอมรับในระดับมากเกี่ยวกับแหล่งปลูกและพื้นที่ปลูก

ด้านเมล็ดพันธุ์ พบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาด้านเมล็ดพันธุ์ และเกษตรกรมีปัญหาทางด้านเมล็ดพันธุ์ราคาแพง เมล็ดพันธุ์คุณภาพไม่ดี ความงอกต่ำ การกลาย

พันธุ์ สอดคล้องกับปราโมทย์ อุ๋นใจ (2548: บทคัดย่อ) พบว่ามีการเก็บเมล็ดพันธุ์เองโดยคัดจากต้นที่แข็งแรง ไม่มีโรคระบาด

แหล่งน้ำ พบว่าเกษตรกรประมาณ 2 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างไม่มีปัญหาด้านแหล่งน้ำ ไม่สอดคล้องกับณรงค์ฤทธิ์ วั่งระหา (2550: บทคัดย่อ)ว่าปัญหาสำคัญในการผลิตคือ โรคกุ้งแห้งระบาดในแปลงปลูกและปัญหาก็แล้ง

คุณภาพผลผลิต พบว่าเกษตรกรประมาณกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างไม่มีปัญหาด้านคุณภาพผลผลิต สอดคล้องกับขวัญกมล สระทองฮ่อม (2553: บทคัดย่อ) การเพิ่มปริมาณและผลผลิตด้วยการวางแผนการผลิตอย่างชัดเจน

ด้านราคา พบว่าเกษตรกรประมาณกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่ปัญหาด้านราคาผลผลิตต่ำ สอดคล้องกับประทวน วราพุด (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการปลูกพริกของเกษตรกรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทาม อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าด้านการบริหารควบคุมเกษตรกรและองค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาด้านการรวมกลุ่มกับเกษตรกรผู้ปลูกพริก ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีนโยบายที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกพริก เพื่อให้สามารถต่อรองกับพ่อค้าคนกลางได้

ด้านภัยธรรมชาติ พบว่าเกษตรกรประมาณกึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างไม่มีปัญหาด้านภัยธรรมชาติ ไม่สอดคล้องกับปราโมทย์ อุ๋นใจ(2548 : บทคัดย่อ) ว่าปัญหาอุปสรรคของเกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก 3 ประเด็นได้แก่ขาดเงินทุน ต้นทุนการผลิตสูงและประสบภัยธรรมชาติ

3. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีศักยภาพพอที่จะผลิตพริกที่ปลอดภัยและได้คุณภาพปราศจากสารพิษตกค้างในผลผลิต แต่เกษตรกรขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าที่จะเข้าร่วมโครงการ เพราะไม่เข้าใจระเบียบปฏิบัติ GAP (Good Agricultural Practice)ระบบการผลิตพริก ระดับเกษตรกรซึ่งมีหลักการปฏิบัติตามระบบการผลิตพริก 12 ขั้นตอนตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืชพริก ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

3.1 เกษตรกรต้องสร้างความเชื่อมั่นให้ตนเองโดยการประสานหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการถ่ายทอดความรู้ระเบียบปฏิบัติ GAP (Good Agricultural

Practice)ระบบการผลิตพริก ระดับเกษตรกร (หลักการปฏิบัติตามระบบการผลิตพริก 12 ขั้นตอนตามระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พืชพริก ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)และนำไปปฏิบัติเพื่อขอรับรองมาตรฐานการผลิตพืชปลอดภัยจากกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3.2 เกษตรกรต้องพัฒนาตนเอง โดยการประสานเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนขอรับการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆเกี่ยวกับการปลูกพริกปลอดภัย การป้องกันกำจัดศัตรูพริกการใช้สารเคมีที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่ควรผสมสารเคมีหลายชนิดเมื่อใช้ชนิดเดียวไม่ได้ผล เพราะจะมีผลต่อการสลายตัวของสารเคมีเกิดการตกค้างในผลผลิต และสะสมในร่างกายของตัวเกษตรกรเอง ควรเก็บตัวอย่างศัตรูพืชเข้ามาขอคำแนะนำจากทางหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

3.3 เกษตรกรไม่ควรพ่นสารเคมีในเวลาเช้า เนื่องจากเป็นช่วงที่มีการสัญจรไปมา และไม่ควรสูบบุหรี่ในขณะที่พ่นยาเพราะจะได้รับสารเคมีเข้าสู่ร่างกายโดยการหายใจควรปิดปากปิดจมูกขณะพ่นสารเคมี หากเกิดอาการแพ้สารเคมีไม่ควรซื้อยาแก้แพ้มารับประทานเองควรไปพบแพทย์เพื่อรักษาให้ถูกวิธี และควรตรวจหาสารพิษในร่างกายอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

3.4 ประสานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมการเกษตรให้ตรวจเยี่ยมแปลงอย่างต่อเนื่องเพื่อจะได้ได้รับทราบถึงปัญหาและการระบาดของศัตรูพริกในทุกระยะ และควรมีแปลงพยายกรณ์ศัตรูพืช เมื่อพบการระบาดของศัตรูพริกควรศึกษาวิธีป้องกันกำจัดพริกโดยการใช้แสงไฟล่อแมลงหรือการใช้เชื้อไวรัส เชื้อรา แบคทีเรียและไส้เดือนฝอย เพื่อเป็นการกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน ดีกว่าการใช้สารเคมี

3.5 สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ ควรผลิตสื่อ การใช้เกษตรดีที่เหมาะสมในการปลูกพริกในรูปของแผ่นซีดี ดีวีดี แจกจ่าย เพื่อเป็นการเพิ่มพูน ความรู้ประสบการณ์ให้แก่เกษตรกร ดีกว่าให้เกษตรกรไปขอคำแนะนำจากพ่อค้าหรือผู้จำหน่ายสารเคมีซึ่งมีความเป็นไปได้สูงที่พ่อค้าจะเน้นขายปริมาณมากกว่าคุณภาพ

3.6 หน่วยงานภาครัฐต้องควบคุมราคาปัจจัยการผลิตต่างๆให้ตรงตามคุณภาพควบคุมราคาพริกให้ได้มาตรฐานตามคุณภาพพริก มีตลาดกลางจำหน่ายผลผลิตและมีเจ้าหน้าที่ของรัฐดูแลอย่างเคร่งครัด สนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกพริกเพื่อสร้างอำนาจต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลาง

3.7 ภาครัฐควรให้การสนับสนุนการแปรรูปผลผลิตพริก เพื่อเพิ่มมูลค่า เช่นการให้ความรู้เรื่องการแปรรูปพริก การควบคุมคุณภาพการผลิต การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ความรู้เรื่องการหาตลาด ตลอดจนการสนับสนุนแหล่งเงินทุนกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่เกษตรกรที่สนใจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการผลิตพริกเป็นการผลิตในระบบการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับพืช (GAP) ซึ่งเป็นระบบที่ได้มาตรฐานการผลิตเป็นที่ยอมรับของสากล ลดต้นทุนการผลิต ด้วยเทคโนโลยีการผลิตพริกที่ปลอดภัย ตลอดจนสามารถเพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิตของพริกได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ (2549) *การผลิตทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม (Good Agricultural Practice : GAP)* กรุงเทพมหานคร ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กรมส่งเสริมการเกษตร (2549) *การผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานและกระบวนการส่งเสริม เอกสารวิชาการ กรุงเทพมหานคร*
- กองพันธ์ ยศกิจ (2554) “การผลิตและการตลาดพริกชี้ฟ้าใหญ่ฤดูแล้งของเกษตรกรในอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการจัดการทรัพยากรเกษตร สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ขวัญกมล สระทองฮ่วม (2553) “การพัฒนาการจัดการการผลิตพริกของเกษตรกรในตำบลบ้านยาง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการจัดการทรัพยากรเกษตร สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ณรงค์ฤทธิ์ วั่งระหา (2550) “สภาพการผลิตพริกและพฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรผู้ปลูกพริกในแหล่งปลูกสำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ประทวน วราพุด (2553) “รูปแบบการบริหารจัดการการปลูกพริกของเกษตรกรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทาม อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ” รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ประเสริฐ ถ่ายสูงเนิน (2544) “สภาพการผลิตและการตลาดพริกสด : กรณีศึกษาตำบลลำมูล อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการจัดการทรัพยากรเกษตร สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปราโมทย์ อุ่นใจ (2548) “สภาพการผลิตและการตลาดพริก : กรณีศึกษาอำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- พจน์ สมแพง (2547) “ปัญหาและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพริก ตำบลนางาม อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พรพันธ์ คชเดช (2550) “ศึกษาภาพการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพในหมู่บ้านจัดการสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดสุพรรณบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาสาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พัฒนพงศ์ ชูแสง (2546) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงปลาสลิดของเกษตรกร ในอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พิทักษ์ เทพสมบุรณ์ (2547) *การปลูกพริก* กรุงเทพมหานคร อักษรสยามการพิมพ์
- ไพศาล หวังพานิช (2526) *การวัดผลการศึกษา* สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด กรุงเทพมหานคร
- มาลัย อองละออ (2550) “การเรียนรู้กระบวนการผลิตจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นโดยใช้กระบวนการปัญญา 3” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
- ราชบัณฑิตยสถาน (2538) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525* กรุงเทพมหานคร นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2552) “ทฤษฎีการเรียนรู้” ค้นคืนวันที่ 16 ธันวาคม 2555 จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/.28Tylor.29>.
- วิรัช เชื้อผึ้ง (2553) “ความรู้ ทักษะ ทศนคติ แรงจูงใจและการใช้ปฎิบัติอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลศาลาแดง อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์” รายงานการศึกษาอิสระ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ลำเยาว์ วงศ์สุขสิน (2551) “การใช้เทคโนโลยีการผลิตพริกของเกษตรกรในตำบลบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ (2540) “การคัดเลือกพริกขี้หนูรับประทานสดพันธุ์หัวเรือเพื่อการส่งออก” (อัครานา)

- ศิลป์ชัย ยุคศิริรัตน์ (2547) แนวทางการจัดการสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพ เอกสารประกอบการบรรยาย วันที่ 19 มีนาคม 2547 ณ โรงแรมราชพฤกษ์ แกรนด์ไฮเทล จังหวัดนครราชสีมา กรมส่งเสริมเกษตร หน้า 2
- สมยนต์ บุญลี (2550) “การยอมรับเกษตรกรดีที่เหมาะสมสำหรับการผลิตพริกของเกษตรกรตามโครงการส่งเสริมผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและในมาตรฐานในจังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สรารุช วลัยชพฤกษ์ (2543) “ศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการวางแผนพัฒนาและแก้ไขปัญหาสาธารณสุขระดับชุมชนจังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล
- สาทร สิริสิงห์ (2542) การผลิตทางการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสม กรุงเทพมหานคร เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ การประชุมสัมมนา GAP กับการพัฒนาสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกและการจดทะเบียนเป็นผู้ส่งออกสินค้าเกษตรของทุเรียน ลำไย และกล้วยไม้ 24 สิงหาคม 2542 ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร ศูนย์ผลักดันสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก
- สิน พันธุ์พินิจ (2544) การส่งเสริมการเกษตร กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ รวมสาส์น (1997)
- สุวิทย์ โปธิราช (2542) “ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองบัวลำภู” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สำนักงานเกษตรจังหวัดอุบลราชธานี (2554) “ข้อมูลการปลูกพืชฤดูแล้ง” (อัดสำเนา)
- สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลมังสาหาร (2554) “ข้อมูลการปลูกพืชฤดูแล้ง” (อัดสำเนา)
- อุดร ชมาฤกษ์ (2551) “พฤติกรรมการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพริก : กรณีศึกษาเกษตรกรอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- http://www.archive.lib.cmu.ac.th/full/2552/food0152sk_ch2.pdf ค้นคืนวันที่ 16 ธันวาคม 2555
- http://www.agriman.doae.go.th/homelotof.bacmp/03013_cili.pd ค้นคืนวันที่ 16 ธันวาคม 2555
- <http://www.sciencedaily.com/releases> ค้นคืนวันที่ 16 ธันวาคม 2555
- <http://www.prakal.wordpress.com> ค้นคืนวันที่ 15 พฤษภาคม 2556
- <http://www.itgthailand.com> ค้นคืนวันที่ 15 พฤษภาคม 2556

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง ศักยภาพในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยของเกษตรกร

อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง : 1.แบบสัมภาษณ์ชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาศักยภาพของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยเพื่อความปลอดภัย ในอำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช คำตอบในแบบสัมภาษณ์นี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัย และนำผลการวิจัยมาปรับใช้กับเกษตรกรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตพริก เพื่อความปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบคำถามทุกข้อ ตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน

2.แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกพริก

ตอนที่ 2 ศักยภาพของเกษตรกรในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

ตอนที่ 3 การปฏิบัติของเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเคมีในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปลูกพริกของเกษตรกรเพื่อความปลอดภัย
ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ฟังตอบ แล้วให้ผู้สัมภาษณ์เดิมเครื่องหมาย ✓ ลงใน
(.....) หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้เกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-สกุล (ผู้ให้สัมภาษณ์).....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

หมายเลขโทรศัพท์.....

วันที่สัมภาษณ์.....เดือน.....พ.ศ. 2556

นางทองใบ อินวิเชียร ผู้วิจัย

081-7901524

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน (.....) หรือเติมคำตอบลงในช่องว่าง

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง a1
2. อายุ.....ปี a2
3. สถานภาพสมรส () 1. โสด () 2. สมรส () 3. หย่า/หม้าย a3
4. ระดับการศึกษา a4
- () 1. ไม่ได้รับการศึกษา
- () 2. จบประถมต้น (ป.4)
- () 3. จบประถมปลาย (ป.6,ป.7)
- () 4. จบมัธยมต้น (ม.3 หรือ ม.ศ.3)
- () 5. จบมัธยมปลาย (ม.6 หรือ ม.ศ.5)
- () 6. อื่นๆ ระบุ.....
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัวทั้งหมด.....คน a5
1. มีจำนวนสมาชิกที่เป็นแรงงานปลูกพริก.....คน a51
2. จ้างแรงงานปลูกพริก..... คน a52
6. มีพื้นที่ทำงานเกษตร ทั้งหมด.....ไร่ b
1. เป็นของตนเอง..... ไร่
2. เช่าผู้อื่น..... ไร่
3. อื่นๆ (ระบุ)..... ไร่
7. การประกอบอาชีพของครัวเรือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ทำนา a71
- () 2. ทำไร่ a72
- () 3. ทำสวน a73
- () 4. เลี้ยงสัตว์ a74
- () 5. ค้าขาย a75
- () 6. รับจ้าง a76
- () 7. รับราชการ a77
- () 8. อื่นๆ ระบุ..... a78
8. ประสบการณ์ในการปลูกพริก.....ปี a8
9. ท่านมีพื้นที่การปลูกพริก.....ไร่ a9

10. ต้นทุนในการปลูกพริก.....บาทต่อไร่ a10
11. รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อปี 2555 โดยประมาณจากกิจกรรมดังต่อไปนี้
1. ในภาคเกษตร.....บาท a111
 2. นอกภาคเกษตร.....บาท a112
 3. รายได้รวม.....บาท a1
12. สถานภาพการเป็นสมาชิกกลุ่มของหัวหน้าครอบครัวในปัจจุบัน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ไม่เป็น a121
 - () 2. สหกรณ์ a122
 - () 3. ลูกค้า ชกส. a123
 - () 4. กลุ่มเกษตรกร a124
 - () 5. กลุ่มอื่นๆ ระบุ..... a125
13. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกพริก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ธนาคารพาณิชย์ a131
 - () 2. ช.ก.ส. a132
 - () 3. สหกรณ์การเกษตร a133
 - () 4. ทุนตนเอง a134
 - () 5. ญาติพี่น้อง a135
 - () 6. กองทุนหมู่บ้าน a136
14. สิ่งจูงใจที่ทำให้ท่านปลูกพริกมากที่สุด คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. มีรายได้ดี a141
 - () 2. ปลูกง่ายและดูแลรักษาง่าย a142
 - () 3. เจ้าหน้าที่แนะนำ a143
 - () 4. อื่นๆ ระบุ..... a144
15. ท่านตัดสินใจปลูกพริก ท่านคำนึงถึงข้อใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. ขยายผลผลิตง่าย/ราคาดี a151
 - () 2. ปลูกตามญาติหรือเพื่อนบ้าน a152
 - () 3. เจ้าหน้าที่แนะนำให้ปลูก a153
 - () 4. เพื่อเพิ่มรายได้หลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวข้าว a154
 - () 5. อื่นๆ..... a155

ตอนที่ 2 ศักยภาพของเกษตรกรในการปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

คำชี้แจง ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟัง แล้วทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่อง

ตามลำดับความสำคัญคือ 3 = ปฏิบัติได้มาก 2 = ปฏิบัติได้ปานกลาง 1 = ไม่สามารถปฏิบัติได้

ศักยภาพในการยอมรับการปลูกพริกของเกษตรกร เพื่อความปลอดภัย	ศักยภาพในการปฏิบัติ			รหัส
	3	2	1	
1.แหล่งปลูก/พื้นที่ปลูกพริกที่สำคัญ				
1 ไม่มีน้ำท่วมขัง				b11 ☐
2 มีเส้นทางคมนาคมขนส่งที่สะดวก				b12 ☐
3 ดินร่วนหรือระบายน้ำดี				b13 ☐
4 ดินมีความเป็นกรด-ด่าง(pH)ระหว่าง5.5-6.5				b14 ☐
5 มีน้ำเพียงพอตลอดฤดูกาลผลิต				b15 ☐
6 ห่างไกลจากแหล่งมลพิษ				b16 ☐
7 มีแหล่งน้ำสะอาด ไม่มีสารปนเปื้อน				b17 ☐
2.พันธุ์พริกที่ใช้				
1 ใช้พันธุ์ที่ตลาดต้องการ เช่นจินดา ซุปเปอร์ฮอท				b21 ☐
2 คัดเลือกพันธุ์จากแหล่งที่เชื่อถือได้				b22 ☐
3.การปลูกพริก				
1 ไถตากดินไว้ประมาณ 7 วัน				b31 ☐
2 ไถพรวนอีก 1-2 ครั้ง				b32 ☐
3 ยกแปลงสูง 10 เซนติเมตรขุดหลุมลึก 20 เซนติเมตร				b33 ☐
4 เตรียมแปลงเพาะกล้ากว้าง 1 เมตรยาว 10 เมตร				b34 ☐
5 ใส่ปุ๋ยคอก 20 กิโลกรัมต่อแปลงคลุกเคล้าให้เข้ากัน				b35 ☐
6 ใช้เมล็ดพันธุ์ 50 กรัมต่อพื้นที่แปลงปลูก 1 ไร่				b36 ☐

ศักยภาพของเกษตรกรในการยอมรับการปลูกพริก เพื่อความปลอดภัย	ศักยภาพในการปฏิบัติ			รหัส
	3	2	1	
7 โรยเมล็ดเป็นแถวห่างกัน10 เซนติเมตรกลบดินบางๆ				b37 ☐
8 ปลูกด้วยต้นกล้าที่มีอายุ 25-30วัน				b38 ☐
9 ต้นกล้ามีลักษณะแข็งแรงปราศจากโรค				b39 ☐
4.การดูแลรักษาพริกที่ปลูก				
4.1 การใส่ปุ๋ย				
4.1.1 มีการใส่ปุ๋ยเคมี				b411 ☐
4.1.2 ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 อัตรา 40-50 กิโลกรัม/ไร่				b412 ☐
4.1.3 การใส่ปุ๋ยมีการแบ่งใส่สองครั้ง				b413 ☐
4.1.4 ใส่ปุ๋ยครั้งแรกคือการใส่ปุ๋ยรองพื้น				b414 ☐
4.1.5 ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 หลังย้ายกล้าปลูก 10-14 วัน				b415 ☐
4.1.6 หลังการใส่ปุ๋ยกลบปุ๋ยทันที				b416 ☐
4.2 การให้น้ำ				
4.2.1 ให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ				b421 ☐
4.2.2 รดน้ำหลังจากใส่ปุ๋ยทุกครั้ง				b422 ☐
4.2.3 ไม่ควรให้น้ำเปียก และมากเกินไป				b423 ☐
5.ดูแลลักษณะและความสะอาด				
5.1 กำจัดวัชพืชในแปลงปลูก				b551 ☐
5.2 ภาชนะต่างๆที่ใช่แล้ว ทำลายให้ถูกวิธี				b552 ☐
5.3 ใช้วิธีเขตกรรมในการกำจัดวัชพืช				b553 ☐
5.4 รักษาอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี				b554 ☐

ศักยภาพของเกษตรกรในการยอมรับการปลูกพริก เพื่อความปลอดภัย	ศักยภาพในการปฏิบัติ			รหัส
	3	2	1	
6. การควบคุมศัตรูพริก				
6.1 ปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้สารเคมี				b661 ☐
6.2 ตรวจสอบอุปกรณ์ และเครื่องมือให้พร้อมในการใช้งาน				b662 ☐
6.3 ไม่เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อนที่สารเคมีตกค้างจะสลายตัว				b663 ☐
6.4 ไม่ใช้สารเคมีที่ทำลายสิ่งแวดล้อม				b664 ☐
6.5 เก็บภาชนะที่บรรจุสารพิษให้มิดชิด และปลอดภัย				b665 ☐
7. การเก็บเกี่ยวผลผลิตและปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวพริก				
7.1 เก็บเกี่ยวผลผลิตที่เหมาะสมตามเกณฑ์				b771 ☐
7.2 ภาชนะและวิธีการเก็บเกี่ยวต้องสะอาด				b772 ☐
7.3 ผลผลิตเสียหายจากการเก็บและปฏิบัติหลังเก็บ เกี่ยวในแปลงไม่เกิน 10 %				b773 ☐
7.4 ใช้แรงงานที่มีความชำนาญ				b774 ☐
7.5 แยกผลผลิตด้อยคุณภาพออกจากผลผลิตคุณภาพ				b775 ☐
7.6 มีแผนการนำผลผลิตด้อยคุณภาพไปใช้ประโยชน์				b776 ☐
8. วิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวพริก				
8.1 การคัดแยกผลผลิตพริกทำหลังจากการเก็บผลผลิต				b881 ☐
8.2 ก่อนทำการตากแห้งมีการบ่มพริก 1-2 คืน				b882 ☐
8.3 การลวกพริกทำให้สีของพริกแห้ง สวย				b883 ☐
8.4 ตากพริกตากบน เสื้อหรือพื้นซีเมนต์				b884 ☐
8.5 พริกแห้งแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์พริกป่น				b885 ☐
8.6 พริกสดแปรรูปเป็นซอสพริก				b886 ☐

ศักยภาพของเกษตรกรในการยอมรับการปลูกพริก เพื่อความปลอดภัย	ศักยภาพในการปฏิบัติ			รหัส
	1	2	3	
8.7 คุณภาพพริกเป็นตัวกำหนดราคาในการจำหน่าย				b887 ☐
9. การบันทึกข้อมูล				
9.1 บันทึกสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น				b991 ☐
9.2 พันธุ์พริกที่ปลูก				b992 ☐
9.3 วันปลูก				b993 ☐
9.4 วันถอนแยก				b994 ☐
9.5 วันใส่ปุ๋ย				b995 ☐
9.6 วันฉีดพ่นสารเคมี				b996 ☐
9.7 รายได้				b997 ☐

ตอนที่ 3 การใช้สารเคมีในการผลิตพริกเพื่อความปลอดภัยของเกษตรกร

1. ท่านมีการป้องกันกำจัด โรค/แมลง พริก โดยใช้ยาเคมีหรือไม่ c1
 - () 1. มี
 - () 2. ไม่มี
2. ท่านเข้าร่วมโครงการ ภายใต้อ “ระบบการจัดการคุณภาพ : GAP พริก” หรือไม่ c2
 - () 1. เข้าร่วม
 - () 2. ไม่ได้เข้าร่วม
3. การปฏิบัติของเกษตรกรก่อนใช้สารเคมี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1. สำรวจและวิเคราะห์ศัตรูพริกก่อนพ่นสารเคมี c31
 - () 2. เลือกสารเคมีที่เหมาะสมกับชนิดศัตรูพืช c32
 - () 3. อ่านฉลากสารเคมีให้เข้าใจก่อนใช้ c33
 - () 4. ตรวจสอบสภาพเครื่องพ่นสารเคมี c34
 - () 5. ขอคำแนะนำการใช้สารเคมีจากผู้รู้ c35

4. การปฏิบัติของเกษตรกรขณะพ่นสารเคมี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. สวมหน้ากากปิดปาก/ปิดจมูก c41
- () 2. สวมเสื้อแขนยาว/กางเกงขายาว c42
- () 3. สวมถุงมือ c43
- () 4. ใช้สารเคมีตามอัตราที่ฉลากกำหนด c44
- () 5. พ่นสารเคมีในเวลาเช้า c45
- () 6. พ่นสารเคมีในเวลาเย็น c46
- () 7. พ่นสารเคมีเหนือลม c47
- () 8. หยุดพ่นเมื่อลมแรง c48
- () 9. สูดบุหรืขณะพ่นสารเคมี c49
- () 10. อื่นๆ ระบุ..... c410

5. การปฏิบัติของเกษตรกรหลังพ่นสารเคมี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. อาบน้ำชำระร่างกาย c51
- () 2. เก็บสารเคมีที่เหลือ ไว้ที่ปลอดภัยห่างเด็กและเปลวไฟ c52
- () 3. ล้างทำความสะอาดเครื่องพ่นสารเคมีและเก็บไว้ในที่มิดชิด c53
- () 4. ทำป้ายติดบริเวณแปลงพ่นสารเคมี c54
- () 5. อื่นๆ ระบุ..... c55

6. เมื่อพ่นสารเคมีแล้วไม่ได้ผลท่านปฏิบัติอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เลือกสารเคมีชนิดใหม่พ่นทันที c61
- () 2. เพิ่มความเข้มข้นของสารเคมีแล้วพ่นใหม่ c62
- () 3. ผสมสารเคมีหลายชนิดแล้วพ่นใหม่ c63
- () 4. เปลี่ยนวิธีการ โดยใช้วิธีการอื่นแทนสารเคมี c64
- () 5. เก็บตัวอย่างศัตรูพืชเพื่อติดต่อขอรับคำแนะนำจากทางราชการ c65

7. ท่านเคยแพ้สารเคมีหรือไม่

- () เคย สารเคมีชื่ออะไร c7
- () ไม่เคย

8. หากท่านมีอาการแพ้สารเคมี ท่านจะปฏิบัติตนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ไปหาหมอที่โรงพยาบาลหรือคลินิก c81
- () 2. ซึ้อยาแก้แพ้มากินเอง c82
- () 3. พักผ่อนอยู่ที่บ้าน c83
- () 4. ดื่มน้ำเกลือแร่ น้ำมะนาว หรือน้ำอัดลม c84

9. ท่านเคยตรวจหาสารพิษในร่างกายหรือไม่
- () 1. ไม่เคย c9
- () 2. เคย ไม่พบสารพิษ
- () 3. เคย พบในปริมาณต่ำ
- () 4. เคย พบในปริมาณสูง
10. หลังจากพ้นสารเคมีกี่วันจึงเก็บพริกขาย.....วัน c10
11. ท่านคิดว่าการใช้สารเคมีเป็นวิธีการกำจัดศัตรูพริกที่ดีที่สุดหรือไม่
- () 1. ดีที่สุด c11
- () 2. ไม่ใช่วิธีการที่ดีที่สุด
- () 3. ไม่แน่ใจ
12. ท่านเคยได้รับการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพริกหรือไม่
- () ไม่เคย c12
- () เคย ได้รับความรู้จาก
13. ท่านเคยใช้วิธีการต่อไปนี้ป้องกันกำจัดศัตรูพริกหรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. การใช้กับดักกาวเหนียว c131
- () 2. การใช้แสงไฟล่อแมลง c132
- () 3. การใช้สารสะเดาป้องกันแมลง c133
- () 4. การใช้เชื้อไวรัส เชื้อรา เชื้อแบคทีเรียและไส้เดือนฝอย c134
- () 5. การใช้น้ำหมักชีวภาพควบคุมแมลง c135
14. ท่านได้รับความรู้คำแนะนำในการปลูกพริกปลอดภัยจาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1.ญาติ หรือ เพื่อนบ้าน c141
- () 2. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร c142
- () 3. สื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ c143
- () 4. พ่อค้าท้องถิ่น หรือผู้จำหน่ายสารเคมี c144
15. สภาพพื้นที่ที่ท่านใช้ปลูกพริก
- () 1. สภาพพื้นที่นาลุ่ม c15
- () 2. สภาพพื้นที่ดอน
- () 3. สภาพพื้นที่ไร่

16. พันธุ์พริกที่ท่านใช้ปลูก

- () 1. พันธุ์หัวเรือ
 () 2. พันธุ์จินดายอดสน
 () 3. พันธุ์ซูปเปอร์ฮอท
 () 4. พริกชี้ฟ้า
 () 5. อื่นๆ ระบุ.....

 c16

17. ท่านใช้เมล็ดพันธุ์พริกจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เก็บเอง
 () 2. ซื้อจากร้านค้า
 () 3. ซื้อจากเพื่อนบ้าน
 () 4. ได้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

 c171 c172 c173 c174

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัย

4.1. ให้ตอบตามลักษณะของปัญหาที่ตนเองประสบอยู่มีปัญหามาก น้อย และไม่มีปัญหา

(มาก = 2 น้อย = 1 ไม่มีปัญหา = 0)

เรื่อง	มาก	น้อย	ไม่มีปัญหา	รหัส
1. ปัญหาสภาพพื้นที่ปลูกไม่เหมาะสม เช่น ดินขาดความอุดมสมบูรณ์				D1 ☐
2. ปัญหาด้านเมล็ดพันธุ์ เช่น เมล็ดพันธุ์ราคาแพง				D2 ☐
3. ปัญหาการปลูกพริก เช่น ขาดแรงงาน ขาดเงินทุน				D3 ☐
4. ปัญหาการเก็บเกี่ยว เช่น ขาดแรงงาน				D4 ☐
5. ปัญหาแหล่งน้ำ				D5 ☐
6. ปัญหาคุณภาพผลผลิต				D6 ☐
7. ปัญหาด้านราคา เช่น ราคาผลผลิตตกต่ำ พ่อค้าคนกลางกดราคา				D7 ☐
8. ปัญหาภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง				D8 ☐
9. ด้านอื่นๆ ระบุ				D9 ☐

4.2.ข้อเสนอแนะการปลูกพริกเพื่อความปลอดภัยของเกษตรกร (ตอบเป็นข้อๆตามความเป็นจริง)

1. ด้านปรับปรุงบำรุงดิน.....

.....
.....

2. ด้านเมล็ดพันธุ์.....

.....
.....

3. ด้านการปลูกพริก.....

.....
.....

4. ด้านการเก็บเกี่ยว.....

.....
.....

5. ด้านแหล่งน้ำ.....

.....
.....

6. ด้านคุณภาพผลผลิต.....

.....
.....

7. ด้านราคา.....

.....
.....

8. ด้านภัยธรรมชาติ.....

.....
.....

9. ด้านอื่นๆ.....

.....
.....

ขอขอบคุณมา ณ. โอกาสนี้ด้วย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางทองใบ อินวิเชียร
วัน เดือน ปีเกิด	16 สิงหาคม 2510
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ
ประวัติการศึกษา	คศ.บ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2532
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอนาตาล อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
ตำแหน่ง	เกษตรอำเภอ

